

SEQUENCES

Self and external Evaluation of Quality in Europe to Nourish Childhood Education Services

SEQUENCES TOOLKIT

Priemonių rinkinys, skirtas vidiniam ir išoriniam ankstyvojo vaikų ugdymo ir priežiūros vertinimui

PROJEKTO „SEQUENCES“ PRIEMONIŲ RINKINYS

Priemonių rinkinys, skirtas vidiniam ir išoriniam ankstyvojo vaikų ugdymo ir priežiūros vertinimui

Šio dokumentas parengtas dėl ERASMUS+ projekto:

„SEQUENCES“ – vidinis ir išorinis ankstyvojo vaikų ugdymo paslaugų kokybės vertinimas Europoje
(2016-1-IT02-KA201-024628).

Europos Komisijos parama šio leidinio rengimui nėra tokio turinio patvirtinimas, kuris atspindi tik autorių nuomonę, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį čia pateikiamos informacijos panaudojimą.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Koordinatorius:

„FORMA.Azione s.r.l.“

Via Luigi Catanelli 19

06135 Perugia, Italy

El. paštas: liuti@azione.com

www.azione.com

Dažniausiai vartojamų santrumpų sąrašas

CCC	Miesto / apygardos vaikų priežiūros komitetas
CREA	Tyrimų centras, skirtas teorijoms ir praktikai, kuriomis sprendžiama nelygybės problema
DCYA	Vaikų ir jaunimo reikalų departamentas
IU	Ikimokyklinis vaikų ugdymas ir rūpyba
ISSA	Tarptautinė asociacija „Žingsnis po žingsnio“
NASI	Nacionalinė „Aistear Síolta“ iniciatyva
PA	Valdžios institucija
PDCA kokybės ciklas	Planuoti, daryti, tikrinti, veikti
PICL	Tėvai, dalyvaujantys vaikų mokyme
SEA	Sėkmingas ugdymo veiksmas
SEP	Sėkmingas edukacinis planas
SEQUENCES	Vidinis ir išorinis ankstyvojo vaikų ugdymo ir priežiūros vertinimas
SMART tikslai	Konkretūs, išmatuojami, pasiekiami, prasmingi ir apriboti laiku tikslai
SMARTER	Konkretūs, išmatuojami, pasiekiami, prasmingi, apriboti laiku, vertinti, vertinti pakartotinai
SSGG	Stipriosios, silpnosios pusės, galimybės, grėsmės
TQM	Visiškasis kokybės valdymas
VCO	Savanoriška vaikų priežiūros organizacija
VMA	Virtuali mokymosi aplinka

Taip pat:

„Aistear“ – Airijos ankstyvojo vaikų ugdymo mokymo plano struktūrinis pagrindas

„Síolta“ – Airijos nacionalinis kokybės struktūrinis pagrindas

RODYKLĖ

ĮVADAS

PRIĖJIMAS

1. Strategija, kaip priėjimo procesą padaryti matomą
2. Paslaugų chartija
3. Įtraukiančios IU paslaugos planas
4. Poreikių analizė ir planavimas
5. Platforma, skirta bendravimui su tėvais
6. Visų vaikų veiklos įtraukimas

PERSONALAS

7. Profesinio vystymosi atspindėjimas
8. Santykių su vaikais ir tarp jų puoselėjimas
9. Ugdymo aplinkos puoselėjimas
10. Profesinio ugdymo vystymasis
11. IU personalo įgaliojimas

MOKYMO PLANAS

12. 4 ramsčių mokymo planas
13. IU aplinkos misijų pareiškimas
14. Aplinkosauginio ugdymo planas
15. Tėvai, dalyvaujantys vaikų mokyme
16. Pedagoginiai dokumentai

STEBĖSENA IR VERTINIMAS

17. Mokslinių tyrimų centrai stebėsenoje ir vertinime
18. Mokymas stebėsenoje ir vertinime
19. Įsivertinimo tinklelis
20. Tarpusavio vertinimas IU
21. Žurnalas (su aplanku)
22. Vaiko vertinimas
23. Tėvų išorinis vertinimas

VALDYMAS IR FINANSAVIMAS

24. Instruktavimas
25. Horizontalusis ir vertikalusis ugdymo tęstinumas (perėjimas)
26. Paslaugos koordinatorius / pedagoginis vadovas
27. Žaliojo vaikų darželio apdovanojimas

BENDROJI SRITIS

28. Biudžeto planavimas ir stebėjimas
29. Dalyvavimo lyderystės metodas
30. PDCA ciklas
31. SMART tikslai
32. SSGG analizė
33. Sėkmingas ugdymo veiksmas

PAGRINDINIAI APIBRĖŽIMAI

ĮVADAS

ĮŽANGA

Šis priemonių rinkinys yra vienas iš trijų pagrindinių projekto „SEQUENCES“ rezultatų, tiksliau, būtent tas, kuris bus naudojamas kaip pagrindas kitiems. Iš pradžių jis buvo planuojamas kaip **ankstyvojo ugdymo ir priežiūros (angl. IU) darbuotojams skirta pagalbinių priemonė savarankiško ir išorės vertinimo praktikai tobulinti**. Jis buvo **sukurtas taikant metodą „iš apačios į viršų“**, nes buvo bendradarbiauta su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais ir integruoti jų konkretūs metodai bei žinios apie ankstyvojo ugdymo ir priežiūros kokybę. Apsvarstyti pagrindiniai vietinių / regioninių ir nacionalinių sistemų bruožai partnerių šalyse – Italijoje, Maltoje, Lietuvoje, Vengrijoje, Rumunijoje, Airijoje ir Serbijoje (priklausančiose Europos tėvų asociacijai ir aktyviai dalyvaujančiose bandant priemonių rinkinį), ir yra tikimasi, kad jis bus **taikomas tarptautiniu mastu Europoje**.

Priemonių rinkinys grindžiamas partnerių poreikiais, siekiant užtikrinti bendrą supratimą ir dalytis gera praktika tiekėjų lygiu, kuris yra susijęs su kokybiškais sritimis, nurodytomis Europos kokybės sistemoje¹, ir taip tapti praktiniu įkvėpimu kitiems IU paslaugų teikėjams, kurie siekia tobulinti jų ankstyvojo amžiaus aplinkos kokybę.

PAGRINDINIAI PRINCIPAI

Projektas „SEQUENCES“ ir procesas, kurio rezultatas buvo šis dokumentas, grindžiamas daugybe pagrindinių principų ir vertybių, susijusių su ankstyvąja vaikyste.

Ankstyvojo ugdymo aplinkoje² **švietimas ir rūpyba laikomi tarpusavyje susiję ir neatskiriami**. Daugiausia dėmesio skiriama ugdymo pedagogikai, kai vaikai mokosi palaikydami pagarbius ir atliepiamuosius santykius su kitais. Todėl labai svarbu, kad ankstyvojo amžiaus aplinka veiktų drauge su tėvais, įsitrauktų į jų vaikų mokymąsi ir kad galėtų veikti kaip pagalbos centras vaikams, tėvams, šeimoms ir bendruomenėms. Šeimos yra šiltai sutinkamos ir pripažįstamos svarbia ankstyvojo amžiaus aplinkos dalimi. Ši aplinka ugdo vaiką per santykius, mokymosi patirtį ir suteikdama terpę, kuri suteikia galimybių ir įtraukia. Ji ugdo **kiekvieno vaiko holistinį vystymąsi taip, kad atitiktų jo individualius poreikius, gebėjimus ir interesus**.

Ankstyvoji vaikystė yra laikoma kritiniu gyvenimo etapu, **pedagogo pareiga yra padėti vaikui dabar, o ne koncentruotis į būsimą vystymąsi ir papildyti šeimos ugdymą**. Šiuo metu vaikai vertinami kaip prisidedantys, aktyvūs piliečiai, o ne galimi ateities piliečiai. Be to, kokybiška ankstyvųjų metų praktika visuomet palaikoma teisėmis pagrįstu požiūriu, kai vaikui yra atstovaujama ir jis yra nepriklausomas, be to, skatinamas ir palaikomas sprendimų priėmimas. Ankstyvosios vaikystės aplinka atlieka svarbų vaidmenį suteikiant mūsų jauniausiems piliečiams balsą ir matomumą.

Vaiko, kaip gebančio ir kompetentingo mokinio, požiūris yra labai svarbus ankstyvojo vaikystės ugdymui ir priežiūrai. Laikantis tokio požiūrio, vaikas, pedagogas ir tėvai kviečiami galvoti apie vaiko stipriąsias puses ir teigiamas savybes bei galvoti apie kitas sritis, į kurias galima atsižvelgti ir palaikyti.

Žaidimas yra pripažįstamas pagrindine vaikų mokymosi metodika. Vaikai yra skatinami žaisdami aktyviai dalyvauti prasminguose užsiėmimuose ir bendradarbiauti. Atsižvelgiant į šį aktyvų požiūrį į mokymąsi, **mokymo plano svarba didėja, skatinama domėtis ir remiamasi vaiko interesais**. Tai yra perėjimas nuo

¹ 2014 m. spalio mėn. Europos Komisijos globojamos darbo grupės dėl ankstyvojo ugdymo ir rūpybos klausimais ataskaita „Pagrindinių principų, susijusių su ankstyvojo ugdymo ir rūpybos kokybe, pasiūlymas“.

² Informacijos apie ankstyvosios vaikystės aplinką ieškokite prie „**PAGRINDINIŲ APIBRĖŽIMŲ**“.

didaktinio požiūrio į mokymąsi, kai vaikai yra laikomi žinių gavėjais, prie požiūrio, kai **vaikai yra žinių kūrėjai**, su savimi atsinešantys patirties ir žinių, o tai yra jų mokymosi pagrindas. Kūrybiškumas taip pat yra labai vertinamas ir skatinamas ankstyvojo amžiaus aplinkoje, o vaikai turi galimybių tyrinėti ir dalyvauti meninėje veikloje.

Atspindimojo pobūdžio praktika yra pagrindinė reaguojančios, kokybiškos ankstyvojo amžiaus aplinkos ypatybė, kuri prisitaiko prie besikeičiančių vaikų ir šeimų poreikių bei reikalavimų. Tai apibūdina ankstyvojo ugdymo specialistai, kurie nuolat peržiūri ir diskutuoja apie praktiką, siekdami nustatyti, kas gerai veikia, ir pabrėždami sritis, kurias galima pagerinti bendradarbiaujant su vaikais, tėvais ir šeimomis. Vėlgi ši praktika yra įtraukta į palaikomus ir pagarbūs santykius, kurie palaiko profesinį tobulėjimą ir leidžia ankstyvojo ugdymo specialistams atvirai dalytis savo praktika, siekiant tobulinti situaciją.

Kai šie principai ir vertybės yra taikomi praktiškai ankstyvosios vaikystės aplinkoje, tai suteikia tvirtą pagrindą kokybei. Akivaizdu, kad norint išnagrinėti šiuos principus ir apsvarstyti, ar ir kaip jie įtvirtinami praktikoje, būtina bendra vizija ir misija. Projekto „SEQUENCES“ priemonių rinkinyje pateikiami konkretūs pavyzdžiai ir galimybės ankstyvojo ugdymo specialistams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams apsvarstyti ir nagrinėti šiuos principus.

TEORINIS STRUKTŪRINIS PAGRINDAS

Vaiko mokymosi aplinka tęsiasi už namų ar šeimos artimiausios aplinkos ribų ar ankstyvosios vaikystės ribų už namų. Vaiko koncepcinė sistema šeimos ir bendruomenės kontekste paremta **Bronfenbrennerio ekologinių sistemų teorija**³, kuri suteikia objektyvą, per kurį galima pamatyti vaiką ir įvairius elementus, kurie turi įtakos vaikui. Bronfenbrenneris parengė šį teorinį pagrindą ne tik tam, kad paaiškintų, kaip viskas vaiko socialinėje aplinkoje turi įtakos jo augimui ir vystymuisi, bet ir tai, kaip vaikas veikia pasaulį aplink jį.

Aplinkos, kuri daro įtaką vaiko vystymuisi ir kuriai įtakos turi vaikas, intervalas yra nuo mikrosistemos iki makrosistemos. Mikrosistema nurodo santykį tarp vaiko ir jo tiesioginės aplinkos, pavyzdžiui, tėvų, brolių ir seserų, namų ir šeimos. Kai vaikas auga, sistema plečiasi, įtraukiant daugiau žmonių, pavyzdžiui, ankstyvojo amžiaus aplinką. Makrosistema yra platesnis socialinių struktūrų rinkinys, kuris fiziškai yra toli nuo vaiko, tačiau vis dar turi jam didelę įtaką. Makrokomandas apima platesnius institucinių kultūros formų kontekstus, pavyzdžiui, vyriausybės politiką, ekonomiką, žiniasklaidą, socialinius sluoksnius ir galimus konfliktus visuomenėje.

Iššūkis yra sukurti sistemą ne tik stebėjimui ir vertinimui, bet ir poveikio darymo priemonės bei konkrečias veiksmų kokybės priemonės. Tokiu būdu specialistai galėtų planuoti programas ir metodus, pagal kuriuos būtų atsižvelgiama į visus veiksnius, kurie turi įtakos mažiems vaikams. Mes tikime, kad vaikai yra aktyvūs veikėjai savo pačių mokyme ir vystymesi, o pagal Bronfenbrennerio ekologinių sistemų teoriją, specialistai gali nustatyti daug veiksnių, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai daro įtaką vaikui. Mes taip pat norime, kad sistema būtų aiški ir lengvai naudojama bei būtų perduodama įvairiose šalyse ir kultūrose.

Projekte „SEQUENCES“ taikomas kokybės valdymo metodas, skirtas teorinius principus sujungti su praktiniais klausimais. Taigi sudarant **sistemą specialistams, kuria jie gali remtis stebėdami ir vertindami savo darbo su vaikais kokybę, atsižvelgdami į Bronfenbrennerio ekologinių sistemų teoriją, ir apsvarstyti vaiko teisių perspektyvą ir skirtingą geriausią patirtį Europoje.**

1 pav. pavaizduotas vaikas visuomenės centre ir kai kurie svarbūs sluoksniai, kurie bet kuriuo metu turi įtakos vaikui ir supa jį.

³ Ekologinių sistemų teoriją sukūrė Urie Bronfenbrenner, joje nurodomos penkios aplinkos sistemos, su kuriomis individas sąveikauja: mikrosistema, mezosistema, egzosistema, makrosistema ir chronosistema.

Vaikas – jis yra mūsų sistemos pagrindas, o savo mąstymu ir veiksmais turime atsižvelgti į įvairią aplinką, kuri turi įtakos tiek vaikui, tiek viena kitai. Mes taip pat turime apsvarstyti, kaip vaikas veikia įvairią aplinką, atsižvelgiant į galimus fizinės ir emocinės aplinkos pokyčius bei aplinkos procedūras, skirtas pritaikyti prie asmeninių vaiko poreikių.

Šeima – tėvai / globėjai yra pagrindiniai vaikų ugdytojai, o jų įtaka yra labai svarbi vaiko vystymuisi. Daugelis įtemptų ir sudėtingų situacijų gali sukelti didelę įtampą ir stresą šeimoms ir paveikti jų gebėjimą tinkamai rūpintis savo vaikais. Šeimos jaučiamas traumas gali perimti vaikai ir tai patirti. Tėvai / šeima nusprendžia, ar vaikas turėtų pradėti lankyti ankstyvojo ugdymo aplinką. Ankstyvosios vaikystės aplinka atlieka svarbų vaidmenį padėdama šeimoms priimti pagrįstus sprendimus dėl vaiko mokymosi ir vystymosi.

Ankstyvojo amžiaus aplinka – „Ankstyvoji vaikystė yra svarbus vystymosi etapas, kuris yra pagrindas vaikų gerovei ir mokymuisi“.⁴ Ankstyvojo ugdymo aplinka turi galimybių jautriais, abipusiais, rūpestingais ir pagarbiais santykiais tiek su vaiku, tiek su jų šeima teigiamai veikti vaiko gerovę ir mokymąsi. Politika ir praktika, kuria remiami tėvai ir šeimos, taip pat vaikams skirtos pedagogikos programos, padedančios vaikams išmokti pažinti, daryti, būti ir gyventi kartu bei kuriomis reaguojama į vaiko ir šeimos interesus bei poreikius, ypač skatina vaikų gerovę ir mokymąsi.

Platesnė bendruomenė – tai taip pat formuoja ir veikia vaiko mokymąsi ir vystymąsi. Tai gali apimti teigiamą integracinės, pagarbios bendruomenės poveikį, kai yra papildomų išteklių, kad kiekvienas vaikas galėtų išnaudoti visas savo galimybes. Priešingai, bendruomenė, pagrįsta įvairiais skyriais (socialiniais, politiniais, ekonominiais, etniniais, religiniais ir kt.), gali turėti neigiamos įtakos vaikams. Tuo pat metu IU daugelyje šalių itin veikia decentralizuota politika (susijusi su valdymo struktūromis, finansavimo sistemomis, įtraukties politika, prioritetais, kuriais užtikrinama prieiga prie marginalizuotų grupių vaikų ir kt.).

Kultūra, ekonomika, valdymas, moksliniai tyrimai, žiniasklaida – tai yra didžiausia ir labiausiai nutolusi žmonių grupė. Tačiau visa tai vis tiek turi didelę įtaką vaikui. Tai apima tokius dalykus kaip santykinės laisvės, kurias leidžia nacionalinė vyriausybė, kultūrinės vertybės, ekonomika, žiniasklaidos ir įrodymais pagrįstų programų poveikis. Tai gali teigiamai arba neigiamai paveikti vaiką.

Mes manome, kad pirmiau minėta sistema bus naudingas priminimas IU personalui, stebint ir vertinant savo politiką ir praktiką, atsižvelgiant į vaikų priėjimą prie ankstyvojo ugdymo aplinkos, personalo našumo ir įgūdžių, mokymo programų veiksmingumo ir valdymo ir finansavimo aplinkoje. Stebėdami ir vertindami politikos ir praktikos kokybę pagal šią sistemą, **IU paslaugų teikėjai gali užtikrinti, jog apsvarsto visus sluoksnius, kurie turi įtakos vaikui.**

1 pav.

⁴ UNICEF (2001) *State of the Worlds' Children*, UNICEF. New York, 2001. *Early childhood regards children from birth to 8 years of age*.

KOKYBĖS VALDYMO PAGRINDAI ANKSTYVOJO UGDYMO APLINKOJE

Ugdymo aplinkoje kokybė skiriasi nuo kitų sektorių, nes švietimo srityje paslauga teikiama labai konkrečiu būdu, kai žaidėjai ir naudos gavėjai tuo pačiu metu atlieka skirtingus vaidmenis, ir todėl, kad kokybės koncepcija, tiek suprantama, tiek ir tikėtina, yra kontekstinė, atsižvelgiant į taikomą kokybės valdymo sistemą, tam visuomet reikia dalyvaujančių subjektų įsipareigojimo ir pastangų, todėl tai gali sukelti spaudimą ir daryti įtaką vidiniam ir išoriniam kokybės suvokimui.

Skirtumas tarp kokybės užtikrinimo ir kokybės valdymo yra tas, kad kokybės užtikrinimu matuojama kokybė, o kokybės valdymo tikslas yra sukurti aukštą kokybę atliekant valdymo veiksmus. Kokybės vadyboje naudojamos strategijos ir priemonės, nuolat atspindint jų įtaką švietimo kokybės gerinimui.

Visiškas kokybės valdymas (TQM) yra **valdymo metodas, skirtas ilgalaikiam klientų pasitenkinimui, grindžiamas visų organizacijos narių dalyvavimu tobulinant procesus, produktus, paslaugas ir kultūrą, kurioje jie dirba** (Karen Bemowski, „Quality Progress“, 1992 m.).

Tai žingsnis į priekį nuo kokybės užtikrinimo, kokybės vertinimo būdas pagal iš išorės nustatytus standartus, ir tai daroma sukūrus ir pristačius paslaugą. TQM metodas yra bendruomeninis požiūris, pagal kurį standartai, kuriuos vertiname ir pagal kuriuos kuriame savo paslaugą, gaunami iš klientų apskritai, o IU paslaugų atveju – svarbiausių suinteresuotųjų šalių, vaikų ir jų tėvų.

TQM metodu siekiama pagerinti kokybę ir didinti klientų pasitenkinimą, atnaujinant organizacinę kultūrą, restruktūrizuojant, o tai dažnai padeda optimizuoti išteklių našumą ir efektyvumą. Daugiausia dėmesio turi būti skiriama ilgalaikiai sėkmei, o pradėdant taikyti požiūrį, dažnai sunku sutelkti dėmesį į tai, o ne į pokyčius, padėsiančius pasiekti trumpalaikę sėkmę. Tai taip pat yra svarbus, tačiau gana sudėtingas elementas, atsižvelgiant į tai, kad visi darbuotojai (įskaitant ne pedagogus), taip pat visi tėvai / šeimos / globėjai ir vaikai turi dalyvauti, kad būtų pasiekta norima ilgalaikė sėkmė. TQM **pagerina lėtus, papildomus pokyčius, susijusius su nuolatiniu kokybės gerinimu, o pokyčiai grindžiami kruopščiu planavimu, o ne vadovo įsitvirtinimais. Tam reikia nuolatinio ir sistemingo požiūrio į duomenų apie tai, kas vyksta organizacijoje, rinkimą, vertinimą ir taikymą.**

TQM valdymo principai⁵, taikomi IU, apima šiuos:

1. Pagrindinis institucijos tikslas – patenkinti vidinių ir išorinių „klientų“ poreikius, teikiant kokybiškas paslaugas ir nuolat jas gerinant. IU kontekste **išoriniai klientai** apima ne tik vaikus, bet ir tėvus, sprendimus priimančius asmenis (valdybą, savivaldybę ir kt.), kitus specialistus, įsitraukiančius į vaikų asmeninę raidą (t. y. pediatrai, socialinių paslaugų teikėjai ir kt.), net žiniasklaida ir visuomenė apskritai. **Vidiniai klientai** yra visi darbuotojai, dirbantys pagrindiniuose IU procesuose, kurie yra pagrindinių organizacijos procesų dalis ir kurie turi būti įvykdyti kuo geriau, kad būtų užtikrinta kuo geriausia kokybė išorinių klientų atžvilgiu.
2. Tai įteigia visiems darbuotojams *esprit de corps*, o tuo užtikrinama, kad svarbiausias tikslas yra kokybė. Darbuotojai yra atsakingi už kokybę net tuomet, jei tai susiję su problema, nepriklausančia jų darbo sričiai. Nebijokite įvertinti – tai yra strateginė kompetencija. Pasiekiamu organizaciniu tikslu tampa atsisakymas požiūrio „tai ne mano darbas“. Be to, tam reikia įgyti / sustiprinti *vertinimo kultūrą* (ir kokybinę, ir kiekybinę), kuri savo ruožtu skatina veiksmingesnius, našesnius ir lanksčius darbo būdus.
3. Nuolat ieškoma būdų, kaip pagerinti kiekvieną veiklą, programą ir procesą. Tai daroma nuolat gaunant klientų atsiliepimus, stebint duomenis ir renkant įrodymus bei teikiant pasiūlymus iš visų šaltinių, tiek išorinių, tiek vidinių (pvz., savirefleksijos ir savęs vertinimo praktikos būdu). Tokiu būdu iš anksto nustatomi kokybiniai ir kiekybiniai veiklos rodikliai.
4. Taip gaunama kokybė ne tik iš vidaus, bet ir iš tiekėjų. Pripažįstama, kad prasta kokybė iš savo bendradarbių, tiekėjų ar kitų partnerių turi įtakos institucijos kokybei.
5. Pripažįstama, kad darbuotojai turi nuolat mokytis, kad galėtų pagerinti savo darbo rezultatus.

⁵ Taikoma pagal IU iš Gary Grobmano TQM principų socialinėms NVO.

6. Darbuotojai ir kiti suinteresuotieji institucijos subjektai, labiausiai tėvai, skatinami dirbti komandoje bei spręsti problemas ir patenkinti klientų poreikius, o ne varžytis tarpusavyje.
7. Tai įgalina visų lygių darbuotojus ir leidžia jiems aktyviai dalyvauti priimant sprendimus, kurie turi įtakos organizacijai, ir nuolat ieškoti būdų ją tobulinti.
8. Tai suteikia darbuotojams galimybę didžiuoti tu, ką jie daro darbe, ir matyti savo darbo vaisius, įvertintus pagal jų teikiamos paslaugos kokybę, o ne tik finansinį atlygį.
9. Tai skatina planavimo procesą, kuriuo siekiama nuolat tobulinti kokybę visoje institucijoje.

Į kokybės planavimą⁶ įeina:

- klientų identifikavimas (vidinių ir išorinių),
- jų poreikių nustatymas,
- paslaugų ir funkcijų, kurių reikia klientui, vystymas,
- projektavimas ir kūrimas proceso, kuriuo pagaminamos tos paslaugos taip, kad atitiktų kokybės tikslus patiriant kuo mažiau bendrų išlaidų.

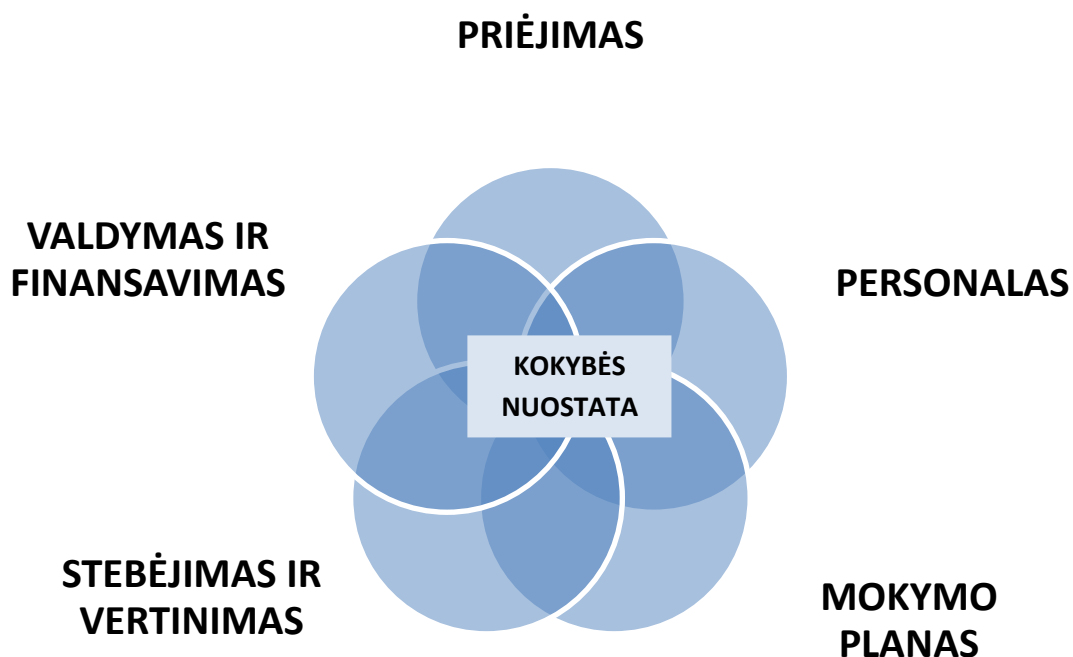
KAS YRA PROJEKTO „SEQUENCES“ PRIEMONIŲ RINKINYS?

Projekto „SEQUENCES“ priemonių rinkinį šiuo metu sudaro **33 priemonės**, kiekviena sukurta **siekiant įkvėpti kokybišką praktiką** IU aplinkoje, taikant *nuolatinio tobulinimo* metodą. Šias priemones kartu sukūrė projekto partneriai, keisdami gerąją praktiką, ir darbo grupės, apsilankę Airijoje, ir remdamiesi pastebėjimais apsilankymų IU aplinkose metu Italijoje, Lietuvoje ir Airijoje. Partnerystės įvairovė **atspindi įvairių atitinkamų suinteresuotųjų šalių**, pvz., viešųjų ir privačių IU paslaugų teikėjų, švietimo sektoriaus profesinių sąjungų, tėvų asociaciją, atstovaujančią platesniu požiūriu namų / šeimos interesams, **perspektyvas ir kultūrinę aplinką**. Tikimasi, kad tai taip pat turės įtakos praktikai **vietos lygmeniu, suteikiant modelį daugelio suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimui** patiemis paslaugų teikėjams.

Priemonių rinkinys yra padalytas į 6 skyrius, atitinkančius 6 kokybės sritis: **priėjimas, mokymo planas, personalas, stebėsena ir vertinimas, valdymas ir finansavimas bei bendroji sritis**. Kiekviena priemonė apima vieną iš šių sričių, atsižvelgiant į klasifikaciją, pateiktą „Pagrindinių principų, susijusių su ankstyvojo ugdymo ir rūpybos kokybe“ sistemoje ir pareiškimuose. Partneriai taip pat pridėjo bendrąją sritį, į kurią įeina (kokybės) valdymo priemonės, pritaikytos prie ankstyvųjų metų aplinkos, atitinkančios kiekvieną iš penkių pasiūlyme nurodytų sričių. Priemonių rinkinio turinys suteikia galimybę aktyviai plėtoti kokybišką kultūrą institucijoje, be to, priemonių nauda yra ta, kad jos gali būti tiesiogiai naudojamos ir integruotos į kasdienį praktinį darbą. IU personalui priimant ir naudojant priemonių rinkinį, skatinant toliau svarstyti vidinę praktiką ir kokybiškas koncepcijas, tai gali padėti sukurti ir tobulinti papildomas priemones, kurias galima įtraukti į dokumentą.

⁶ Deming: *On Some Statistical Aids Toward Economic Production*, 1975.

KOKYBIŠKŲ ANKSTYVOJO UGDYMO IR RŪPYBOS NUOSTATŲ ELEMENTAI

BENDROSIOS SRITIES priemonės bus naudingos peržvelgiant pirmiau nurodytas sritis

KAIP NAUDOTIS PRIEMONIŲ RINKINIUI

Jūs galite naudoti priemonių rinkinį kaip informacijos apie įvairias praktikos sritis skirtingose situacijose šaltinį. Galite derinti priemones, naudoti jas visas kartu arba naudoti tik vieną. Kiekviena priemonė sukurta kaip praktinis ir lankstus įrankis, kuris gali būti pritaikytas prie įvairių situacijų. Rekomenduojama jas įgyvendinti kartu su aplinkos personalu ir bendradarbiaujant su išorinėmis suinteresuotosiomis šalimis. Šias priemones galite naudoti neoficialiai vystymosi tikslais, priemonės taip pat gali būti naudojamos kaip oficialus jūsų institucijos kokybės užtikrinimo įrankis.

Jūs esate skatinami redaguoti kiekvieną priemonę, kad ji atitiktų konkrečias ir besikeičiančias aplinkybes. Tuo tikslu kiekvienas dokumentas yra „Word“ formatu. Jums reikia tik išsaugoti projektą ir finansavimo logotipus savo individualizuotose versijose. Taip pat galite naudoti priemonių rinkinį tokį, koks jis yra, pagal „Creative Commons“ reglamentą.

Kiekviena ši priemonė turi numerį ir pavadinimą. Jūs taip pat rasite informacijos apie jų **tikslus, laiką**, kuriuo reikės jas naudoti, literatūros **šaltinius** ir nuorodas į kitas priemones. Daugelyje priemonių rasite keletą **realių praktikų ar projektų**, kurie įkvėpė priemones, **pavyzdžių**. Kiekvienos priemonės pagrindinis veiksnys yra skiltis „**Kaip?**“, kurioje aprašyti tam tikros priemonės priėmimo veiksmai.

ETINĖS APLINKYBĖS / MOKSLINIAI TYRIMAI SU VAIKAIS

Kai kurios šio priemonių rinkinio priemonės gali apimti konsultacijas su vaikais, tėvais, šeimomis ir darbuotojais. Šiuo būdu gerbiama vaiko teisės turėti žodį tais atvejais, kai tai susiję su juo, įtraukiami tėvai ir darbuotojams suteikiami įgaliojimai. Kokybės gerinimas apima dabartinės praktikos nustatymą, siekiant informuoti apie aplinkos, veiklos ir patirties, siūlomos vaikams, pokyčius ar tobulinimus, arba kasdienės

praktikos ar procedūrų peržiūrėjimą. Taikant *PDCA ciklą* (žr. 30 priemonę) gali būti renkami duomenys fotografuojant ar filmuojant trumpus vaizdo įrašus su vaikais ir darbuotojais kasdienėje veikloje, naudojami vaikų darbų pavyzdžiai arba įrašomi ar užrašomi pokalbiai su vaikais, tėvais ar darbuotojais. Paprastai šie duomenys naudojami tik ankstyvojo ugdymo aplinkoje arba jei bandomąja priemonių rinkinio medžiaga yra dalijamasi tarp projekto „SEQUENCES“ partnerių, juos įtraukiant į priemonių rinkinį, o kai kurie duomenys gali būti naudojami kaip turinio dalis projekto „SEQUENCES“ svetainėje arba „Facebook“ puslapyje. Gali reikėti šių leidimų:

- Tėvų leidimo:
 - užrašyti pastebėjimus apie jų vaikus aplinkoje,
 - fotografuoti jų vaikus,
 - filmuoti jų vaikus,
 - konsultuotis su jų vaiku,
 - naudoti vaiko darbų pavyzdžius,
 - pasidalinti pirmiau nurodytais su projekto „SEQUENCES“ mentoriumi ir Europos partneriais,
 - naudoti anksčiau pateiktus pavyzdžius projekto „Sequences“ svetainėje ar „Facebook“ puslapyje,
 - dalytis tėvų apklausų / konsultacijų rezultatais su projekto „SEQUENCES“ mentoriumi ir Europos partneriais.
- Vaikų leidimo:
 - stebėti juos aplinkoje,
 - fotografuoti juos,
 - filmuoti juos,
 - konsultuotis su jais,
 - naudoti jų darbų pavyzdžius,
 - dalytis pirmiau nurodytais pavyzdžiais su projekto „SEQUENCES“ mentoriumi ir Europos partneriais,
 - naudoti šiuos pavyzdžius priemonių rinkinyje,
 - skelbti juos projekto „SEQUENCES“ svetainėje arba „Facebook“ puslapyje.
- Personalo leidimo:
 - stebėti juos darbe,
 - fotografuoti juos,
 - filmuoti juos,
 - konsultuotis su jais,
 - naudoti jų darbų pavyzdžius,
 - dalytis pirmiau nurodytais pavyzdžiais su projekto „SEQUENCES“ mentoriumi ir Europos partneriais,
 - naudoti šiuos pavyzdžius priemonių rinkinyje,
 - skelbti juos projekto „SEQUENCES“ svetainėje arba „Facebook“ puslapyje.

Svarbu, kad tėvai, vaikai ir darbuotojai aiškiai žinotų, kokie duomenys bus naudojami, kaip jie bus naudojami ir kur jie bus naudojami, kad duodami sutikimą šie asmenys būtų informuoti.

PRIĖJIMAS

Šios priemonių rinkinio dalies tikslas – pasiekti visuotinę ir nešališką prieigą prie ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugų teikimo.

Pirmasis svarbus tikslas yra pasiūlyti visoms šeimoms ir jų vaikams prieinamas paslaugas. Svarbi tikslinė grupė yra vaikai iš nepasiturinčių ir (arba) marginalizuotų grupių, kuriems dalyvavimo IU aplinkoje nauda yra gerokai didesnė. Nors politika siekiama užtikrinti, kad IU paslaugos būtų teikiamos nuo gimimo iki amžiaus, kada vaikai pradeda lankyti privalomąją pradinio ugdymo mokyklą, IU aplinkoje turi būti atsižvelgiama į tėvų aplinkybes ir visos šeimos turi būti skatinamos dalyvauti IU aplinkoje. Taip pat turi būti siūlomas lankstumas darbo valandų ir programos turinio atžvilgiu. Tai yra vienas iš pagrindinių priėjimo kokybės srities tikslų.

Kitas tikslas yra pasiūlyti paslaugas, kurios skatintų dalyvavimą, stiprintų socialinę įtrauktį ir skatintų įvairovę. Šia priemone siūlomas bendradarbiavimo metodas, skirtas skatinti naudą IU aplinkos, kuri apima vietos organizacijas ir bendruomenės grupes, kurioje gerbiami ir vertinami tėvų įsitikinimai, poreikiai ir kultūra; užtikrinama, kad visi vaikai ir šeimos yra laukiami IU aplinkoje / centre, tai yra aktyvus požiūris į visų tėvų skatinimą naudotis IU aplinkos paslaugomis; pripažįstama, kad darbuotojai turėtų būti mokomi padėti tėvams ir šeimoms įvertinti IU aplinką bei užtikrinti, kad jų įsitikinimai ir kultūros būtų gerbiami, o tėvystės programoms / pagalba taip pat siūloma, siekiant skatinti mažų vaikų ugdymą namuose.

Šios priemonės yra skirtos padėti IU aplinkai ir darbuotojams plėtoti skaidrias strategijas, padedančias pasiekti šiuos tikslus. Jos taip pat skirtos padėti planuoti labiau įtraukiančią IU aplinką, įveikti iššūkius, susijusius su fizine prieiga. Kadangi tėvų, kaip pedagogų, įsitraukimas yra svarbus sveikai ir efektyviai IU aplinkai 1, 2 ir 5 priemonėmis orientuojamasi į bendravimą su tėvais bei kitomis suinteresuotosiomis šalimis. 6 priemonėje kalbama apie vaikų dalyvavimą, todėl sprendimų priėmimas susijęs su aktyviu vaikų, tėvų ir specialistų dalyvavimu. Norint pasiekti tvarų ir matomą šios srities vystymąsi, būtina išsamiai išnagrinėti dabartinę padėtį ir realius poreikius, tuomet reikia atlikti kruopštų planavimą, 4 priemonėje nurodoma, kaip IU darbuotojai turėtų atlikti būtinus tyrimus prieš imdamiesi veiksmų, o 3 priemonėje nagrinėjamas esminis įvairovės klausimas.

1 PRIEMONĖ. Strategija, kaip priėjimo procesą padaryti matomą

KOKYBĖS SFERA

Priėjimas. 1 pareiškimas. Ši paslauga yra galima ir prieinama visoms šeimoms ir vaikams.

2 pareiškimas. Skatinamas dalyvavimas, stiprinamas socialinis įtraukimas ir skatinama įvairovė.

KAS

Nuolatinė strategija, apimanti įvairius ryšių kanalus ir metodus, kad būtų galima lengviau pasiekti prieinamą IU aplinką tiesioginiais IU aplinkos naudos gavėjais (šeimos, tėvai, globėjai, vaikai) ir visa bendruomene. Nuo pat pirmųjų metų aplinka turi padėti tėvams mokyti ir rūpintis savo vaikais, jie turėtų planuoti ir įgyvendinti tinkamą strategiją, kuri padėtų tėvams priimti šį sprendimą, išsamiai apibūdinant informaciją apie aplinką, naudojant įvairias priemones. Tėvai nori priimti pagrįstus sprendimus dėl to, kokia IU aplinka gali geriausiai atitikti jų lūkesčius ir geriausiai tinka jų vaikui. Tai gali būti svetainės, „Facebook“ puslapio, paslaugų chartijos (žr. 2 priemonę) sukūrimas ir atviros dienos / informacijos vakaras.

TIKSLAI

- Informuoti tėvus, globėjus ir šeimas apie etapus ir procedūras, kaip pasiekti IU aplinką.
- Teikti aiškią ir glaustą informaciją apie IU aplinką.
- Drąsinti tėvus dalyvauti IU aplinkoje.
- Skatinti bendradarbiavimą IU aplinkoje tarp tėvų, globėjų ir šeimų skaidriai ir įsitraukiant.
- Padaryti aplinką tokią, kad ji atsiliėtų į vaikų poreikius.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: piliečiai, tėvai, šeimos, IU personalas

Netiesioginės: vaikai

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Planuojama ir atnaujinama iki registracijos laikotarpio pradžios, įgyvendinama per visus metus.

KAIP

IU paslauga turėtų būti teikiama nuo vaiko gimimo iki privalomo mokyklos lankymo pradžios. Šeima turi „priėjimą“ prie vaikų ugdymo ir priežiūros, kai vaikui suteikiama aukštos kokybės paslauga, kai nei atstumas, nei kaina nėra kliūtis lankyti. Dėl šios priežasties pageidautina, kad pasiūlymas būtų gerai žinomas ir matomas piliečiams bei galimiems naudos gavėjams, pasitelkiant įvairias priemones bei kanalus, aprašytus žemiau.

1. INTERNETO SVETAINĖ. Tai yra internetinė bendravimo priemonė, kurioje aiškiai ir nedelsiant tėvams, globėjams ir šeimoms turi būti suteikiama visa reikalinga informacija apie aplinką (istoriją, projektus, veiklą, kontaktus, vietą ir kt.). Vis svarbiau naudotis interneto teikiamomis galimybėmis didinti informuotumą ir skatinti veiklą aplinkoje, nes informacija pasiekia tūkstančius galimų šeimų. Svetainė užtikrina maksimalią sąveiką su naudos gavėjais ir suinteresuotosiomis šalimis, tai taip pat gali būti puikus būdas sukurti prekių ženklą, kuriuo identifikuojama aplinka ir nustatoma, kaip ši struktūra „atrodo“ naudotojų požiūriu. Galima naudoti internetinę atvirojo kodo žiniatinklio kūrimo ir grafikos programinę įrangą, kuria galima sukurti IU aplinką svetainėje. Be to, tai yra itin matoma priemonė, skirta bendradarbiavimui ir partnerystėms kurti, daugiausia vietiniu, regioniniu ir nacionaliniu lygiu. Literatūros skyriuje pateikiama išsamesnė informacija apie tai, kaip sukurti veiksmingą svetainę.

2. „FACEBOOK“ PUSLAPIS. „Facebook“ puslapis yra priemonė, sukurta socialinio tinklo „Facebook“, skirta IU aplinkos platformoje reklamavimui. Tai yra nemokama, o administratoriai gali ją pritaikyti pagal reklamuojamos aplinkos tipą.

Visų pirma, IU aplinka turi sukurti „Facebook“ paskyrą, kuri veikia kaip puslapio administratorius, įvesti tokią informaciją kaip logotipas, nuotrauka, viršelis, aprašymas ir svetainės adresas, o galiausiai reklamuoti aplinką, kad ji būtų dar labiau matoma. Literatūros skyriuje pateikiama daugiau informacijos apie tai, kaip sukurti veiksmingą svetainę.

Puslapis IU aplinkai leidžia:

- klausytis vartotojų ir atsakyti į jų užklausas, kai tai įmanoma, atsižvelgiant į klausimo tipą;
- tiesiogiai bendrauti, padeda užmegzti ryšius su tėvais ir šeimomis, puoselėti teigiamus santykius, įtraukiant sekėjus, bei atsakyti į vartotojų komentarus;
- palaikyti ryšius su jau esamais arba buvusiais vartotojais, primenant jiems, kad yra IU aplinka, pateikiant informaciją apie dabartinius įvykius (buvusieji vartotojai – tėvai ir vaikai – gali būti kaip daugikliai, kurie padeda platinti informaciją apie objektą, bet taip pat teikia atsiliepimus, atsižvelgiant į tolesnę vaikų, kurie lanko pradinę mokyklą, raidą;
- susisiekti su tūkstančiais galimų naujų naudotojų per reklamą ir iš lūpų į lūpas.

3. SUSIPAŽINIMO RENGINYS. Tai renginys, skirtas šeimoms suteikti galimybę susipažinti su ir apsilankyti IU aplinkoje toje vietovėje, kurioje jie gyvena, bei susitikti su pedagogais. Šios iniciatyvos tikslas yra sudaryti palankias sąlygas tėvams sąmoningai pasirinkti pagal jų ir vaiko poreikius. Tai galėtų būti informacinis vakaras aplinkoje tėvams ir šeimoms; atvirų durų diena, kai visi būsiami tėvai gali atvykti su savo vaikais ir kartu praleisti laiką aplinkoje, bei susitikimai individualiems tėvams ir vaikams, kad jie praleistų laiką aplinkoje. Į renginio planavimą ir organizavimą įeina:

- renginio ir komunikacijos kampanijos paskelbimas, informacija plačiai skleidžiama regione (įskaitant agentūras / specialistus, kurie bendrauja su vaikais ir šeimomis, t. y. bibliotekos, sveikatos centrai ir kt.), taip pat per lankstinukus / plakatus, kuriuose reklamuojama aplinka ir kuriuose pateikiami vaizdai, skirti pasiekti tuos, kurie galbūt nekalba daugumos kalba;
- reikalingų dokumentų, kurie bus platinami dalyviams, parengimas;
- tėvų, vaikų šeimų ir kitų piliečių sveikinimas;
- IU personalo vykdomas kiekvienos aplinkos valdymo ir savybių pristatymas.

Atvirų durų diena gali prasidėti IU vadovo įžanga, kuria pristatoma aplinka, jos personalas ir pedagoginis požiūris. IU darbuotojai turės pateikti daugiau informacijos apie programas ir projektus. Tai turėtų būti galimybė galimiems naudos gavėjams apsilankyti ir sužinoti daugiau apie IU aplinką.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

2 priemonė. Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartija

2 PRIEMONĖ. Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartija

KOKYBĖS SRITIS

Priėjimas. 1 pareiškimas. Ši paslauga yra galima ir prieinama visoms šeimoms ir vaikams.

2 pareiškimas. Skatinamas dalyvavimas, stiprinamas socialinis įtraukimas ir skatinama įvairovė.

KAS

Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartija yra rašytinis dokumentas, kuriame suformuluojama aplinkos paslauga ir apibūdinama, kaip IU aplinka konkrečiai įgyvendina savo kokybės politiką, bei apibrėžiami aplinkos ir tėvų bendradarbiavimo metodai. Dokumente išdėstyti švietimo ir pedagoginės veiklos principai, vertybės, paslaugų organizavimas, erdvės, veikla ir būdai, kaip įtraukti tėvus ir šeimas.

TIKSLAI

- Informuoti ir palaikyti ryšius su tėvais, šeimomis ir piliečiais skaidriai, nuo pat pradžių nurodant visų suinteresuotų subjektų teises ir pareigas.
- Pranešti apie nustatytus tikslus, užtikrinti kokybės lygį, vertinimo kriterijus ir IU darbuotojų bei tėvų teises ir pareigas, taip pat pabrėžiant, kaip svarbu įsiklausyti į šeimų / globėjų / tėvų ir vaikų poreikius.
- Padidinti tėvų ir šeimų įsitraukimą į IU aplinką.
- Pabrėžti mokymosi ir vystymosi naudą.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: piliečiai, tėvai, šeimos, IU personalas, strategijų kūrėjai

Netiesioginės: vaikai

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Planavimo metu, atnaujinama iki registracijos laikotarpio pradžios, įgyvendinama per visus metus.

KAIP

Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartija yra dokumentas, kuriuo informuojami tėvai, šeimos ir piliečiai apie APEC aplinką regione. Tai yra pagrindinė bendravimo priemonė, kuria užtikrinamas skaidrumo principas, ir ji gali būti labai skatinanti priemonė, kad IU paslaugos teikėjai galėtų suprasti, kas aplinkoje yra gerai, atsižvelgiant į pagrindinį tikslą nuolat tobulinti aplinkos kokybę. Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartijoje pateikiama pedagoginių principų, vertybių ir metodų apžvalga, nurodoma konkreti atsakomybė kiekvienoje veiklos srityje.

Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartija pateikiama informacija apie:

- tikslą;
- misiją (ji išreiškia pagrindinį tikslą ir savybes, kurios atskiria nuo visų kitų);
- struktūros bruožus;
- naudojamus žmogiškuosius išteklius;
- mokesčius ir specialiąsias sąlygas;
- aplinkos veikimo ypatybes;
- sąlygas, kaip palengvinti vartotojų vertinimą;
- galimybę šeimoms aktyvinti pakeitimų pasiūlymus.

Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartijos turinys turėtų būti parašytas paprasta, konkrečia ir suprantama kalba ir skirtas „nesusijusiems“ gavėjams bei pateikiamas aiškus turinys. Ji taip pat turėtų būti naudojama kaip

kokybės vertinimo rodiklis. Ji turėtų būti atnaujinama, kai aplinkoje įvyksta pokyčių, kurie turi įtakos pasiūlymo kokybei (bent kas 3 metus). Informacija turėtų būti teikiama įvairiomis kalbomis, kuriomis kalbama bendruomenėje, siekiant panaikinti kalbines kliūtis bei biurokratinės procedūras, susijusias su registracijos užbaigimu.

Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartija turi būti prieinama piliečiams IU aplinkoje arba atitinkamose tarnybose. Ji turėtų būti matoma ir platinama šeimoms / tėvams / globėjams, registruojantis arba vykdant specialias vaikų gerovės skatinimo iniciatyvas.

ANKSTYVOJO AMŽIAUS APLINKOS CHARTIJOS SUDARYMO PROCEDŪRA. Darbo metodika priklauso nuo ankstyvojo amžiaus aplinkos chartijos rengimo motyvacijos ir pagrindinio tikslo, kurio ketinama siekti. Siekiant palengvinti tokio dokumento kūrimo ir vystymo procesą, galima atsižvelgti į kai kuriuos iš šių klausimų:

- Kas paskatina mus kurti / persvarstyti chartiją?
- Ar norime nustatyti tam tikras grupes prioritetine tvarka?
- Ko galime išmokti iš geriausios įgytos patirties?
- Kas (ir kaip) dalyvaus projektuojant? (naudos gavėjai, darbuotojai ir kt.)
- Kaip įsivaizduojame chartijos naudojimą? Kaip savęs vertinimo modelį? Ar ketiname ją dalintis su visais arba padaryti ją prieinamą tik naudos gavėjams?
- Kokie kritiniai veiksniai turi įtakos mūsų teikiamų paslaugų kokybei? Kokius apribojimus ir galimybes reikėtų apsvarstyti?
- Kaip mes ketiname užtikrinti nuolatinius tobulinimus?

Būtų tikslinga turėti aiškų suinteresuotųjų šalių sąrašą ir jį suplanuoti, įtraukiant skirtingo lygio ir funkcijų IU aplinkos atstovų grupę bei galiausiai nuspręsti, kada juos įtraukti (proceso pradžioje ar pabaigoje arba periodiškai patvirtinant ir atnaujinant rodiklius ir kt.).

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

1 priemonė. *Strategija, kaip priėmimo procesą padaryti matomą*

4 priemonė. *Poreikių analizė ir planavimas*

13 priemonė. *IU aplinkos misijų pareiškimas*

23 priemonė. *Tėvų išorinis vertinimas*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

AIRIJA

Informacija tėvams – registruotas teikėjas užtikrina, kad vaiko tėvas ar globėjas, siūlantis dalyvauti aplinkoje, pateiktų šią informaciją:

- (a) atsakingo asmens bei bet kurio kito darbuotojo, neapmokamo darbuotojo ar rangovo vardas, pavardė, pareigos, kvalifikacija ir patirtis;
- (b) išsami informacija apie vaikus, kurie registruojami paslaugai, aplinkos klasę ir amžiaus grupę;
- (c) duomenys apie suaugusiojo ir vaiko santykį aplinkoje;
- (d) aplinkoje teikiamos priežiūros ar programos tipas;
- (e) turimos galimybės;

(f) darbo valandos ir mokesčiai;

(g) taisyklės, procedūros ir pareiškimai, kurių turi laikytis aplinka.

3 PRIEMONĖ. Įtraukiančios IU paslaugos planas

KOKYBĖS SRITIS

Priėjimas. 2 pareiškimas. Skatinamas dalyvavimas, stiprinamas socialinis įtraukimas ir skatinama įvairovė.

KAS

Rašytinis planas, skirtas įtraukimo politikos ir procedūrų parengimui. Dokumentas, kuriame aiškiai nurodoma, kad IU aplinka yra įtraukianti aplinka, kuri priima visus vaikus ir šeimas bei aktyviai kovoja su diskriminacija.

TIKSLAI

- Atpažinti ir gerbti įvairovę.
- Pripažinti pridėtinę skirtingos individualizacijos veiklos ir pritaikytų paslaugų vertę.
- Puoselėti įtraukiančias kultūras ir priemones IU aplinkoje.
- Sukurti įtraukimo kultūrą už IU aplinkos ribų.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: IU personalas, IU aplinkos tinklas

Netiesioginės: vaikai, tėvai, šeimos

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Visus metus.

KAIP

Reikėtų kruopščiai suplanuoti priemones, kuriomis reguliuojamas priėjimas prie IU aplinkos. Reikėtų peržiūrėti fizinę aplinką patalpose ir lauke, veiklos programą, patirtį ir medžiagą, kad tai būtų prieinama visiems vaikams. Taip turėtų būti pašalintos kliūtys, trukdančios mažiau galimybių turintiems vaikams ir šeimoms pasiekti IU aplinką, ir būtų skatinamas teigiamas požiūris į šių šeimų įtraukimą, ypatingą dėmesį atkreipiant į tuos, kurie mažiau matomi bendruomenėje.

IU aplinkoje, rengiant *įtraukiančios IU aplinkos planą*, personalas turėtų galėti apsvarstyti pagrindinius veiksmus, kuriais siekiama sustiprinti ir konkrečiai įgyvendinti socialinį įtraukimą. Siekiant užtikrinti didesnį dokumento veiksmingumą, patariama jį struktūrizuoti kartu su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis, pvz., tėvais / šeimomis, socialinėmis ir sveikatos priežiūros tarnybomis, kultūriniais tarpininkais (jei įmanoma), vietos valdžios institucijomis ir kt.

Tolesnėje lentelėje pateikiami veiksmai, susiję su visais vaikais, atsižvelgiant į tikslą, kad IU aplinka turėtų ugdyti visų vaikų gerovę, tapatumo jausmą ir priklausymo jausmą. Pasiūlymai paprastai grindžiami tuo, kad visi vaikai laikomi asmenimis (kurių skirtingos asmenybės, patirtys, interesai ir poreikiai).

PASIŪLYMAI, Į KURIUOS REIKIA ATSIŽVELGTI
Pateikite individualizuotus kelius. Jei reikia, rengdami atskirus kelius bendradarbiaukite su socialinėmis ir sveikatos priežiūros tarnybomis (kortelių ir aplankų rinkinys).
Surinkite kiek įmanoma daugiau informacijos apie kiekvieno vaiko tapatybę, jo poreikius ir interesus (kiekvieno vaiko asmeninės bylos sudarymas). Jei reikia, surinkite ir išanalizuoti konkrečius dokumentus (sveikatos ir socialines būklės bei kt.).
Pradinių pokalbių su šeimomis organizavimas siekiant surinkti kuo daugiau informacijos apie kiekvieno vaiko tapatybę ir jo poreikius bei interesus.
Surinkite dokumentus, susijusius su ankstesne patirtimi IU aplinkoje.
Jei reikia, skatinkite nuolatinis ir sisteminius susitikimus su socialinėmis ir sveikatos priežiūros tarnybomis (dalyvavimas susitikimuose su ekspertais).
Jei reikia, pasidalykite klinicine ir funkcinė diagnoze su socialinėmis ir sveikatos priežiūros tarnybomis.
Pagalvokite apie aplinką pagal konkrečius vaiko poreikius ir gebėjimus.
Jei reikia, pasirūpinkite pagalbininkais vaikui ir (arba) komandai.
Skatinkite dalijimąsi ir tarpusavio pagalbą.
Skatinkite vaikus dalyvauti užsiėmimuose, kuriais jie skatinami įvairovę pripažinti kaip vertybę.
Pasirūpinkite prienamomis kalbų ir turinio dokumentų formomis visoms šeimoms.
Gerbkite kiekvieno vaiko kultūrą (valgiaraščio įvairovė, įvairių tradicinių patiekalų vartojimas festivalių metu, žaidimų kūrimas, populiarius muzikiniai objektai ar instrumentai seminarų metu).
Užtikrinkite, kad informacija tėvams būtų pateikiama įvairiomis kalbomis. Ankstyvojo amžiaus ugdymo specialistai turi būti tikri, kad kiekvienas vaikas supranta, o vertimas turėtų būti pateiktas arba parengtas raštu iš anksto.
Skatinkite socialinę integraciją.
Leiskite kiekvienam vaikui ir kiekvienai šeimai jaustis aplinkos dalimi.
Pašalinkite kliūtis, trukdančias vaikų ir šeimų socialiniam dalyvavimui.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS4 priemonė. *Poreikių analizė ir planavimas*7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas*9 priemonė. *Ugdymo aplinkos puoselėjimas*12 priemonė. *4 ramsčių mokymo planas*

4 PRIEMONĖ. Poreikių analizė ir planavimas

KOKYBĖS SRITIS

Priėjimas. 1 pareiškimas. Ši paslauga yra galima ir prieinama visoms šeimoms ir vaikams.

KAS

Analizės modelis, kuriuo siekiama suprasti ir tenkinti šeimos / tėvų / globėjų lūkesčius dėl IU aplinkos

TIKSLAI

- Suprasti išorinių suinteresuotųjų šalių poreikius ir lūkesčius, susijusius su IU aplinka.
- Siūlyti prieinamą paslaugą, atitinkančią šeimų / tėvų / globėjų poreikius.
- Išplėsti priėjimą prie IU aplinkos.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: IU valdyba; IU personalas (privatus ir viešas)

Netiesioginės: tėvai / šeimos / globėjai; valdžios institucijos

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Prieš registracijos laikotarpį ir reguliariai peržiūrėkite IU aplinkos paslaugą, atsižvelgdami į tolesnius poreikių tobulinimus. Siekiant reguliariai pritaikyti aplinkos paslaugą, kiekvienų mokslo metų pradžioje / sukūrus naują grupę svarbu apklausti vaikus, tėvus, globėjus ir šeimas.

KAIP

Ši priemonė skirta palaikyti IU personalą ir vadovus teikiant paslaugą, atitinkančią faktinius ir konkrečius visų vaikų, jų tėvų, šeimos narių ir (arba) globėjų poreikius.

1. Poreikių analizė. Informaciją apie poreikius ir lūkesčius galima rinkti įvairiais būdais, atsižvelgiant į aplinkos kontekstą ir dabartinius klientus. Pavyzdžiui, tai galėtų būti padaryta išplatinant klausimyną, pokalbio metu su kiekviena šeima / tėvais / globėjais, specialių susitikimų metu ir kt. Reikėtų įtraukti klausimą apie tai, koku laiku, tėvų / šeimų / globėjų nuomone, vaikai turėtų lankyti aplinką, kad būtų atitikti suaugusiųjų profesiniai įsipareigojimai ar darbo valandos. Be to, kalbinių kliūčių atveju šeimoms / tėvams / globėjams turėtų būti teikiama pagalba, kad jie suprastų klausimus, siekiant pabrėžti konkrečius poreikius. Jei yra specialių poreikių turinčių vaikų, būtina skirkite laiko ir atkreipkite dėmesį į šį poreikių įvertinimo etapą.

Atliekant šią analizę reikia išnagrinėti šiuos dalykus:

- Šeimos narių užimtumas ir, jei darbas vyksta ne namuose, vidutinės darbo valandos, atsižvelgiant į sezoninio darbo / naujo darbo ypatumus.
- Profesinių ir asmeninių įsipareigojimų lankstumo lygis, siekiant palengvinti vaikų atvykimą ir išvykimą, taip pat dalyvavimas ugdymo programos aplinkoje.
- Įgūdžiai, talentai, interesai ar tėvų / globėjų profesijos ar kultūros veiksniai, kuriais jie norėtų pasidalyti su vaikais (pvz., muzika, pasakojimai, patiekalai ir kt.), taip pat pateikiant idėjų apie tai, kaip tėvai ir šeimos gali dalyvauti edukacinėje programoje, nurodant datą / laiką, kada jie galėtų tai padaryti.
- Šeimos kultūrinė ir religinė praktika, kuri laikoma svarbia asmeniniam vaikų ugdymui ir į kurią reikia atsižvelgti vykdant švietimo ir priežiūros veiklą.
- Specifiniai šeimos ir (arba) vaikų mitybos įpročiai.
- „Sveikatos ypatumai“ / rekomendacijos pedagogams.

2. Planavimas IU aplinkoje. Remiantis pirmiau nurodyta analize, aplinkos valdymas atspindi iškylančius poreikius ir pateikia pasiūlymą dėl IU paslaugos organizavimo, kuris turėtų būti lankstus, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos mokymo programai. Šiame analizės etape IU aplinkos vadovybė pateikia finansinius ir administracinius duomenis, kad užbaigtų planuojamą įgyvendinamumą ir numatytų galimus veiksmus, kurių reikia norint atitikti reikalavimus (t. y. konkrečios investicijos į įrangą, konkretus maistas ir kt.). Esant itin skirtingiems šeimų poreikiams, patartina numatyti lanksčias pritaikytas paslaugas. Prieš pristatant planuojamas paslaugas tėvams ir šeimoms, svarbu, kad informacija būtų padalyta personalo komandai (-oms), apklausti visi kolegos / darbuotojai, apsvarstyti jų nuomonės, prieinamumas ir indėlis. Galima pateikti pagrindinių išvadų ataskaitą, kuri prireikus gali būti padalijama kitoms suinteresuotosioms šalims (vietos strategijų kūrėjai, pediatrai, psichologai, vietos, visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos ir kt.).

Pagrindiniai planuojamų paslaugų bruožai, atsižvelgiant į mokymo plano pateikimo principą (siekiama nuolat tobulinti ir keisti švietimo planus, kad būtų palengvintas visų vaikų mokymasis ir plėtra visus metus), gali būti išsamiai aprašyti rašytiniame dokumente bei ankstyvojo amžiaus aplinkos chartijoje (žr. 2 priemonę).

Integruotų paslaugų atveju arba dalyvaujant teritoriniam instruktoriui (žr. 24 priemonę), rekomenduojama atlikti preliminarią analizę. Būnant tinkle, taip pat galima būtų įveikti problemas ir sunkumus, būdingus aplinkai, kurioje yra riboti (žmogiškieji) ištekliai, teikiant reikiamą paslaugą, siūlant įvairias darbo valandas, papildomas paslaugas ir kt.

Klausimyno pavyzdys

PRIĖJIMAS

1. Kodėl pasirinkote atvesti savo vaikus į šią aplinką?

- a) Ji vienintelė vietovėje – arčiausiai namų
- b) Pasirinkau šią aplinką atsižvelgdamas (-a) į ankstesnę informaciją
- c) Draugų rekomendacijoms – nes mano draugai taip pat turi vaikų, priklausančių šiai aplinkai

2. Iš kur sužinojote apie šį vaikų darželį?

- a) Iš kitų žmonių: kaimynų, giminaičių
- b) Iš laikraščių
- c) Iš radijo ar televizijos
- d) Iš interneto

3. Koks mokinių / vaikų saugumo lygis mokykloje?

- a) Labai aukštas
- b) Aukštas
- c) Vidutinis
- d) Žemas
- e) Labai žemas

4. Ar jūs priklausote klasės tėvų komitetui?

- a) Taip
- b) Ne

5. Jei taip, kaip dažnai klasės tėvų komitetas susitinka?

- a) Kartą per mėnesį arba dažniau
- b) Kas 2–3 mėnesius
- c) Kartą ar dukart per semestrą (trimestrą)
- d) Pagal poreikį
- e) Nesusitinka

f) Nežinau

6. Ar į jūsų atsiliepimus atsižvelgiama, kai aptinkate neigiamą dalyką, apie kurį pranešate direktoriui ar ankstyvojo ugdymo specialistams?

- a) Beveik visada tobulinama situacija arba randamas sprendimas
- b) Paprastai galima pamatyti patobulinimų arba randamas sprendimas
- c) Kartais būna patobulinimų arba randamas sprendimas
- d) Labai retai ar niekada nėra matyti tobulėjimo ar sprendimo

MOKYMO PLANAS

7. Ar praėjusiais mokslo metais pateikėte pasiūlymų dėl užsiėmimų vaikų darželyje tobulinimo?

- a) Taip
- b) Ne

8. Jei atsakėte „taip“ į ankstesnį klausimą, kas buvo padaryta vėliausio pasiūlymo atžvilgiu?

- a) Jis buvo priimtas ir taikytas tiesiogiai
- b) Mes aptarėme pasiūlymą su kitais žmonėmis (mokytoja, direktoriumi, kitais mokytojais ir kt.), tada jis buvo taikomas visiškai arba iš dalies
- c) Mes aptarėme pasiūlymą su kitais žmonėmis, tačiau pasiūlymas nebuvo taikomas
- D) Nieko neįvyko

9. Pateikite bent 5 per pastaruosius tris mėnesius vykdytus užsiėmimus (neatsižvelgiant į tai, ar jūs dalyvavote)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

10. Ar yra projektų, vystomų bendradarbiaujant su kitomis mokyklomis, bendruomeninėmis institucijomis (savivaldybe, biblioteka, poliklinika, policija ir kt.) ar su užsienio partneriais?

- a) Taip
- b) Ne

11. Ar praėjusiais mokslo metais su jumis buvo konsultuojamasi dėl pasirenkamų užsiėmimų šiems mokslo metams?

- a) Taip
- b) Ne

12. Kaip ankstyvojo amžiaus ugdymo specialistai atsako į jūsų asmeninius prašymus dėl jūsų vaiko, susijusius su supratimu / gilinimusi, kaip mokote juos namuose?

- a) Jie greitai atsako į mano prašymus
- b) Aš neklausiau – man nereikėjo pagalbos
- c) Jie negreitai atsako į prašymus

13. Kaip dažnai su jumis aptariami vaiko įvertinimo kriterijai prieš patį vertinimą?

- a) Prieš kiekvieną vertinimą
- b) Niekada
- c) Nežinau, man nerūpi

14. Kaip jūsų vaikas skatinamas įvertinti savo rezultatus?

- a) Visi ankstyvojo ugdymo specialistai skatina juos įsivertinti
- b) Dauguma ankstyvojo ugdymo profesionalų skatina juos įsivertinti
- c) Kai kurie ankstyvojo ugdymo specialistai skatina juos įsivertinti
- d) Ankstyvojo ugdymo specialistai neskatina jų įsivertinti

15. Kaip vertinate mokymosi sąlygas, kurias siūlo mūsų aplinka, ir kokios, jūsų manymu, yra problemos, susijusios su mokymosi procesu, kurios jūsų netenkina (dėstytojų profesionalumo lygis, techninis-medžiagos pagrindas, santykis su mokykla, pradinių mokyklų vertinimas, kontrolė, vaikų darželio tvarkaraštis, kiti veiksniai)

Aprašykite keliais žodžiais

.....

PERSONALAS

16. Kaip vertinate ankstyvojo ugdymo specialistų darbą, remdamiesi tolesniais veiksniais?

- A) Profesionalus mokymas
 - a) Labai gerai
 - b) Gerai
 - c) Patenkinamai
 - d) Nepatenkinamai

- B) Pagal amžių pritaikyti mokymo metodai ir kiekvieno vaiko motyvacija
 - a) Labai gerai
 - b) Gerai
 - c) Patenkinamai
 - d) Nepatenkinamai

- C) Mokinių ir tėvų įtraukimas į įvairius ugdymo projektus ir užklausinę veiklą
 - a) Labai gerai
 - b) Gerai
 - c) Patenkinamai
 - d) Nepatenkinamai

- D) Reguliari informacija apie jūsų vaiko pažangą
 - a) Labai gerai
 - b) Gerai
 - c) Patenkinamai
 - d) Nepatenkinamai

17. Kiek jus tenkina ankstyvojo ugdymo profesionalo darbas?

- a) Labai tenkina
- b) Tenkina
- c) Visai netenkina

18. Ar gerai žinote, kaip vertinami ankstyvojo ugdymo specialistai?

- a) Žinau, kaip vertinami ankstyvojo ugdymo specialistai, įskaitant vertinimo rezultatus (gauti pažymiai)
- b) Aš tik žinau, kaip vertinimas atliekamas, bet nežinau rezultatų
- c) Aš nežinau vertinimo proceso ar rezultatų

19. Ar šiais mokslo metais jūsų buvo prašoma įvertinti ankstyvojo ugdymo specialistus aplinkoje?

- A) Taip
- b) Ne

20. Kaip bendraujate su savo vaiko ankstyvojo ugdymo profesionalais?

- a) Surinkimuose
- b) Neformaliuose pokalbiuose
- c) Individualiose konsultacijose

- d) Telefonu (įskaitant SMS) ar el. paštu
- e) Visai nebendrauju

21. Kaip dažnai bendraujate (naudodamiesi bet kuriais iš aukščiau nurodytų bendravimo būdų) su savo vaiko ankstyvojo ugdymo specialistais?

- a) Kasdien
- b) Kas savaitę
- c) Kas mėnesį
- d) 1–3 kartus per semestrą
- e) Kartą per metus ar rečiau
- f) Visai nebendrauju

VALDYMAS IR FINANSAVIMAS

22. Ar su jumis buvo tariamasi rengiant šių mokslo metų aplinkos biudžetą?

- A) Taip
- b) Ne

23. Ar jūs koku nors būdu (pristatymu tėvų susirinkimuose ir kt.) buvote informuoti apie tai, kaip buvo išleistas aplinkos biudžetas?

- A) Taip
- b) Ne

24. Kaip vertinate bendravimą aplinkoje tarp vadovų ir tėvų?

- a) Labai gerai
- b) Gerai
- c) Patenkinamai
- d) Nepatenkinamai

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

- 2 priemonė. *Ankstyvojo amžiaus aplinkos chartija*
- 3 priemonė. *Įtraukiančios IU paslaugos planas*
- 5 priemonė. *Platforma, skirta bendravimui su tėvais*
- 8 priemonė. *Santykių su vaikais ir tarp jų puoselėjimas*
- 9 priemonė. *Ugdymo aplinkos puoselėjimas*
- 24 priemonė. *Instruktavimas*

LITERATŪRA

FamilyEduNet Guideline for planning Successful Educational Action

<http://familyedunet.blogspot.hu/p/guidelines.html>

Guiding Principles for the Development and Analysis of Early Childhood Public Policy (US National Association for the Education of Young Children)

<https://www.naeyc.org/files/naeyc/file/positions/PSGUID98.PDF>

SMART planning

<https://www.projectsart.co.uk/smart-goals.php>

Whole child approach to reach their unique potential approach

<http://l4wb.org/#/en/we-promote/page/a-framework>

5 PRIEMONĖ. Platforma, skirta bendravimui su tėvais

KOKYBĖS SRITIS

Priėjimas. 1 pareiškimas. Ši paslauga yra galima ir prieinama visoms šeimoms ir vaikams.

2 pareiškimas. Skatinamas dalyvavimas, stiprinamas socialinis įtraukimas ir skatinama įvairovė.

KAS

VMA (virtuali mokymosi aplinka) arba mokymosi platforma yra internetinė sistema, leidžianti IU personalui dalintis edukacine medžiaga su savo vaikais, globėjais / tėvais / šeimomis internetu. Pirmiausia svarbu nustatyti patį veiksmingiausią ir tinkamiausią bendravimo būdą, konsultuojantis su tėvais ir ankstyvojo ugdymo specialistais. Pavyzdžiai: „Moodle“, „Web CT“ ir „Blackboard“. „Facebook“ tinkle taip pat galima sukurti slaptą arba uždarą grupę.

TIKSLAI

- Dalytis dabartiniais mokymo programos užsiėmimais ir patirtimi, dainų žodžiais, naudojamos knygos, taip pat naujausia informacija (skaitmeniniais naujienlaiškiais).
- Palaikyti realų vaikų ryšį tarp namų ir aplinkos.
- Teikti tėvams ir šeimoms įžvalgą apie kasdienę veiklą ir vaikų patirtį.
- Skatinti vaikus aptarti, kalbėtis ir dalintis savo patirtimi su tėvais ir šeimomis.
- Optimizuoti tėvų / globėjų bei pedagogų bendravimą.
- Palengvinti naujienų ir informacijos dalijimąsi tarp tėvų bei ankstyvojo ugdymo specialistais.
- Skatinti tėvų dalyvavimą ir savo ruožtu gerinti vaikų vystymąsi.
- Įkelti ar susieti išteklius, kad jie būtų prieinami tėvams, kuriuos būtų galima naudoti namuose su vaikais, tęsiant užsiėmimus, kurie vyksta IU aplinkoje.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: IU valdyba; IU personalas (privatus ir viešas), tėvai, šeimos, globėjai

Netiesioginės: valdžios institucijos

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – 3–6 m.

KADA

Visus metus.

KAIP

Daugeliui tėvų yra labai svarbu, kad būtų palaikomas ryšys su IU personalu ir būtų žinoma apie vaikų pažangą IU aplinkoje. Taigi, platforma turi galimybių sukurti ir (arba) sustiprinti teigiamą požiūrį į IU aplinką, atspindinčią fizinės klasės pratęsimą. Apsvarstyti šiuos dalykus ir veiksmus, kad galėtumėte plėtoti savo aplinką:

- Konsultacijos su tėvais / globėjais apie jų požiūrį į tokios platformos naudojimą. Sutartinės priėjimo valdymo sistemos apibrėžimas siekiant visapusiškai gerbti vaikų ir ankstyvojo ugdymo specialistų privatumą (žr. skyrių „Gera praktika“).
- Nuotraukos yra itin delikatus klausimas ir įvairiose šalyse jis sprendžiamas skirtingai. Taigi svarbu, kad visiems tėvams / globėjams būtų pateikta sutikimo forma, ir jie turi duoti sutikimą įkelti jų vaikų nuotraukas. Taip pat yra svarbu atsižvelgti į tai, kad daugeliu atvejų internetinės platformos turi nuosavybės teisę į tai, kas buvo įkelta. Todėl šiose privačiose platformose bei slaptoje / uždaroje „Facebook“ grupėje administratorius turi apriboti auditoriją tik tėvams / šeimoms / globėjams. Taip pat svarbu pasirašyti formą, kuria duodamas sutikimą, ir kad jokios nuotraukos grupėje nebus naudojamos arba žymimos, jei naudojamos „Facebook“.
- Pasibaigus konsultacijų etapui, IU aplinka turėtų paskirti personalo narį, kuris veiktų kaip administratorius, prižiūrintis įrašus / bendravimą, taip pat įsikišantis sprendžiant technines

problemas, kurioms nereikia itin kvalifikuotų specialistų. Šis asmuo turėtų tvarkyti įkeltus įrašus, kol jie dar nėra matomi kitiems.

- IU aplinka gali investuoti į virtualią internetinę platformą, kurioje ankstyvojo ugdymo specialistai galėtų įkelti išteklius, nuotraukas, vaizdo įrašus.
- Taip pat galima sukurti grupę (ne puslapį, nes visi puslapiai yra prieinami visiems), kuri gali būti uždara ar slapta, socialiniuose tinkluose, pavyzdžiui, „Facebook“, kurioje ankstyvojo ugdymo specialistai galėtų kelti nuotraukas ir vaikų darbus. Slaptos / uždaros grupės nemato jai nepriklausantys žmonės. Be to, prieš priimant į grupę, narių taip pat prašoma, pavyzdžiui, nurodyti vaikų vardus bei klasę, kad nebūtų priimti asmenys, kurie nėra instituciją lankančių mokinių giminaičiai. Nariai turėtų būti tik tėvai ar teisėti globėjai. Tai yra lengvas būdas bendrauti. Įkeliamose nuotraukose turėtų būti tik tie vaikai, kurių tėvai davė sutikimą.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

4 priemonė. *Poreikių analizė ir planavimas*

15 priemonė. *Tėvai, dalyvaujantys vaikų mokyme*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

MALTA

- „iLearn“ platforma – pristatyta 2012 m., tai yra virtualus mokyklos pastatas, kur ankstyvojo ugdymo specialistai gali lengvai įkelti bet kokią medžiagą, kuria jie norėtų dalytis su savo mokiniais. Tai taip pat yra kaip vieta, kur mokiniai gali bendrauti saugioje aplinkoje.

<https://ilearn.edu.mt>

<https://www.facebook.com/groups/1406608316263346/>

AIRIJA

Daugelyje Airijos aplinkų yra „Facebook“ puslapiai, kuriuose vaikų veikla dalijamasi su tėvais. Vaikų negalima identifikuoti nė vienoje iš nuotraukų ir matyti priartintų nuotraukų, kuriose užfiksuoti veidai vaikų, dalyvaujančių užsiėmimuose.

Kitas pavyzdys: aplinka saugo vaizdus bendrame debesyje, o tėvams reikia slaptažodžio, kad galėtų gauti prieigą. Reikia ankstesnio atskiro tėvų leidimų kelti nuotraukas, tėvai sutinka nesisiūsti ir nesidalyti kitų vaikų, esančių aplinkoje, nuotraukomis.

Galimų nuotraukų pavyzdžiai:

LITERATŪRA

<http://www.bbcactive.com/BBCActiveIdeasandResources/WhyyoushoulduseaVirtualLearningEnvironment.aspx>

6 PRIEMONĖ. Visų vaikų veiklos įtraukimas

KOKYBĖS SRITIS

Priėjimas. 2 pareiškimas. Skatinamas dalyvavimas, stiprinamas socialinis įtraukimas ir skatinama įvairovė.

KAS

Veikla, kuria siekiama skatinti visų vaikų įtraukimą, vykdoma IU aplinkoje, į kurią įtraukiami vaikai, IU personalas, tėvai ir šeimos

TIKSLAI

- Plėtoti ir optimizuoti vaiko biopsichosocialinius gebėjimus bei gerinti vaikų tarpusavio, vaikų ir pedagogų, pedagogų ir tėvų bei tėvų ir tėvų santykius.
- Sukurti reikiamus įgūdžius, padedančius susirasti draugų (pvz., kaip prisijungti prie kitų žaidžiančių vaikų, kaip prašyti ir dalytis žaislais, kaip padėti kitiems).
- Suprasti vaikų emocijas.
- Padėti vaikams valdyti savo emocijas ir padėti jiems suprasti, kad šios emocijos yra normalu.
- Palaikyti vaikus ugdant empatiją ir suvokiant panašumus ir skirtumus tarp vaikų, jų kultūrų ir pan.
- Identifikuoti ir įvardyti pačių vaikų bei kitų žmonių emocijas, susieti jas su kontekstu, kuriame jos paprastai būna (pvz., dovanos priėmimo džiaugsmas, liūdesys, kai ką nors skauda, ir kt.).
- Padėti vaikams spręsti problemas bendraujant su kitais (nustatant problemą, ieškant ir randant tinkamus sprendimus).

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: tėvai / šeimos / globėjai; IU personalas (privatus ir viešas), vaikai

Netiesioginės: IU vadovybė; valdžios institucijos

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – 3–6 m.

KADA

Visus metus, dažniausiai, kai prie IU aplinkos prisijungia naujų vaikų.

KAIP

Labai geras būdas pasiekti numatytus tikslus yra per žaidimą, padedant įžvalgiam ir pagarbiam suaugusiajam.

- Siūloma veikla reiškia specialų žaidimu paremtų užsiėmimų vystymą, kuris turi vykti IU aplinkoje bei namuose po to, kai tai išbandoma su ankstyvojo ugdymo specialistais. Šioje veikloje dalyvauja vaikai ir tėvai, taip pat seneliai ir žmonės, kurie dalyvauja ugdymo priežiūros procese.

Etapai, būtini organizuojant veiklą, ir veiksmai, kaip veiksmingai įtraukti tėvus. Susitikimuose su tėvais mokslo metų pradžioje pateikiama ir apibūdinama veikla, siekiant sužinoti tėvų ir globėjų užimtumą.

Šios veiklos vykdymo metodas – šeimos aplinka. Dalyvaujantys žmonės turi atvykti į IU aplinką ir pasirūpinti vaikų vežimu į namus. Vaikų skaičius: iki 6 (galima sukurti kelias grupes).

Trukmė: 60–90 minučių

- Jų prašoma sudaryti sąrašą žmonių, norinčių dalyvauti šiame projekte, ir pasirašyti. Prieš pradėdant šį projektą, ankstyvojo ugdymo specialistai kartu su tėvais, norinčiais dalyvauti, susitiks ir aptars klausimus, susijusius su aplinka, kurioje vaikas gyvena. Pedagogas teikia tėvams informaciją apie tai, kaip šie užsiėmimai vyks, kiek tai truks ir kokių medžiagų reikės. Iš pradžių šią veiklą vykdys ankstyvojo ugdymo specialistai, o vėliau – tėvai. Pagal aprašymą, žaidimai vyksta su vaikais, kurių amžius 3–6 metai, užsiėmimais vaikai skatinami atrasti ir išbandyti įvairias emocijas, atrasti save ir

ugdėti asmenybę. Svarbu paminėti tai, kad kiekvienas vaikas, vadovaujantis grupei, gali pasirinkti žaidimus, nustatyti taisykles, pristatyti savo namus ir kambarius.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

8 priemonė. *Santykių su vaikais ir tarp jų puoselėjimas*

15 priemonė. *Tėvai, dalyvaujantys vaikų mokyme*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

RUMUNIJA	
„Automobilių plovykloje“	Medžiaga
<p>Vaikų prašoma pasirinkti korteles su žmonių veidais, atspindinčiais skirtingas emocines būsenas: laimė – džiaugsmas, nusiminimas – liūdesys. Laimingos mergaitės sustoja į dvi eiles. Tarp dviejų eilių praeis tik tie vaikai, kurie pasirinko mergaites liūdnais veidais. Pastarieji iš linksmy kolegų išgirs šlovavimo žodžius, kad išryškintų jų savybes, jie bus apkabinti, paspaustos rankos, taip bus siekiama pakeisti jų nuotaiką. Todėl kiekvienas vaikas, kuris „purvinas“, atvyksta į automobilių plovyklą, po valymo jis išeina „švarus“.</p>	<p>Kortelės su žmonių veidais, leidžiančios vaikams iširti įvairias emocijas.</p>
„Kelionė, kupina staigmenų“	Medžiaga
<p>Jutimo žaidimas yra labai smagus ir malonus vaikams. Jis gali būti naudojamas pasitelkiant įvairias temas: kelionė džiunglėse, kur vaikai susipažins su skirtingais gyvūnais, povandeninė kelionė, orų pokytis, pyrago kepimas. Vaikas pasirenks temą, atsižvelgiant į smalsumą.</p> <p>Visos šios kelionės vyks ant vaiko nugaros. Pavyzdžiui, ant jo nugaros gali judėti drambliai, gyvatės, varlės, triušiai ir tigrai. Vaikas taip pat gali pajusti vandenį ar bangas, žuvų ar jūros žvaigždžių prisilietimą. Be to, gali lengvai, o vėliau stipriai palyti, siautėti griaustinis ir žaibai, kad galų gale būtų saulėtekis ir pasirodytų vaivorykštė.</p> <p>Vėliau jūs galite pasiūlyti vaikams masažuoti jus, taikant vieną iš temų, arba sugalvoti naują kelionę, jei vaikas to nori. Tokiu būdu vaikas išmoka paskirstyti savo energiją ir pagal tai, kaip jis liečia, jis gali atskirti prisilietimų tipus, gali suprasti, kada liečia per stipriai, kad žmogui gali skaudėti, ir pagaliau vaikai ugdo savo vaizduotę.</p> <p>Kai kuriems vaikams patiks ši veikla, o kitiems lietimo elementas gali pasirodyti per sunkus. Galbūt grupėje yra keletas kitų idėjų, pavyzdžiui, skaityti istoriją, kurioje vaizduojami skirtingi vaikai, kurių sugebėjimai ir kt. skiriasi, naudojant sėdmaišius ir kt.</p>	<p>Minkšti žaislai, vanduo, buteliai ir kt.</p>
„Vonelė kojoms“	Medžiaga
<p>Keturiose vonelėse įpilama vandens, kurio temperatūra yra skirtinga. Kiekvienas vaikas vienas po kito įmerkis kojas į kiekvieną vonią. Jis (ji) pajus vandens temperatūrą ir pasakys, kurioje iš vonelių vanduo yra</p>	<p>4 mažos vonelės su skirtingų temperatūrų</p>

šalčiausias, šaltas, šiltas ir šilčiausias. Naudojant termometrą, bus įvertinta, koks jausmas buvo įmerkus kojas į vandenį. Variantai. Vaikas sustatys vones pagal temperatūrą. Užuoat nustatant vandens temperatūrą kojomis, jie tai pajaus rankomis. Du vaikai žaidžia kartu. Vienas vaikas įmerks savo rankas, o kitas – kojas. Jie priims sprendimą kartu.	vandeniui, rankšluosčiai, termometras vandens temperatūrai matuoti.
Kvietimas tėvams – pasisveikinimas	Medžiaga
Kvietimas tėvams į vaikų žaidimus gali būti atliekamas dainos formate – „Labas, džiaugiuosi, kad esate čia“. Per šį laiką visi lieka sustoję ratu ir mojuoja vienas kitam, o vienas iš tėvų įeis į ratą.	Gitara
Žaidimai, kuriami dalyvaujant vienam iš tėvų	Medžiaga
Vaikas atsistoja priešais vieną iš tėvų, lyg stovėtų priešais veidrodį. Pirmiausia, vaikas atliks judesį, kurį vienas iš tėvų turi imituoti beveik vienu metu. Tada pasikeičiama vaidmenimis. Vienas iš tėvų, kuris dalyvauja, sukuria kliūtis, kurias turi įveikti vaikai.	Nėra
„Burbulų mainai“	Medžiaga
Žaisdami visi vėl susės ratu. Visi žaidėjai gaus klijų ir po vieną spalvą. Jūs įvardysite iš jų dvi, tris, ir tie, kurie turės šias spalvas, pakeis savo vietas. Sušukus „Balionai skrenda“, visi pasikeis vietomis.	Spalvoti klijai, balionai, padaryti iš kartono.
Bendra vakarienė	Medžiaga
Pabaigoje bus patiekti užkandžiai, iš anksto paruošti vaikų.	Maistas, gėrimai
Atsisveikinimas	
Atsisveikinant dainą „Labas, džiaugiuosi, kad esate čia“ galima pagroti kitaip.	

PERSONALAS

Jaunų vaikų gaunamą priežiūrą ir išsilavinimo kokybę labai lemia ankstyvojo ugdymo specialisto vaidmuo. Pagal mokslinius tyrimus pradinio ir nuolatinio suaugusiojo mokymo lygis ir kokybė tiesiogiai susiejama su vaikų mokymosi rezultatų kokybe. Nors pradinės kvalifikacijos, kurių reikia ankstyvojo ugdymo specialistams, gali skirtis daugelyje Europos šalių, vis dažniau šiam vaidmeniui tampa svarbi nuolatinio profesinio tobulėjimo vertė. Nors gali būti apribojimų fizinėje aplinkoje ar mokymo turinio atžvilgiu, vaikams ir šeimoms sukurta emocinė aplinka ir patrauklus bei prasmingas mokymo turinys itin priklauso nuo ankstyvojo ugdymo specialistų komandos ankstyvojo ugdymo aplinkoje. Be atspindinčios ugdymo praktikos, nuolatinio profesinio tobulėjimu užtikrinama, kad suaugę asmenys, kurie uždega visą gyvenimą trunkantį mokymąsi mažuose vaikuose, taip pat patiria tai, atsiduoda tam, yra atviri naujam mokymuisi, atlieka tyrimus, dalyvauja tolesniame mokyme ir profesiniame dialoge su šeimomis, kolegomis ir kitais specialistais.

Šiame priemonių rinkinio skyriuje ankstyvojo ugdymo specialistams pateikiami itin praktiški profesinio tobulėjimo būdai, kritiškai atspindint:

- visą įtaką jų kasdieniam darbui su vaikais (7 priemonė),
- jų santykius su vaikais ir tarp vaikų (8 priemonė),
- aplinką, kurią jie sukuria (9 priemonė),
- jų išskirtinių stipriųjų pusių ir interesų įtraukimą į darbą su vaikais ir šeimomis (10 priemonė).

Be to, kad ankstyvojo ugdymo specialistams padeda identifikuoti paramą ir išteklius, reikalingus jų darbui tobulinti, šios priemonės taip pat padės valdyti reguliarią pagalbą ir priežiūrą bei vertinimus (7–10 priemonės) ir įgalinti darbuotojus, paskiriant užduotis, remiantis personalo įgūdžiais, patirtimi ir interesais (11 priemonė).

7 PRIEMONĖ. Profesinio vystymosi atspindėjimas

KOKYBĖS SRITIS

Personalas. 3 pareiškimas. Gerai kvalifikuotas personalas, kurio pradinis ir tęstinis mokymas leidžia jiems atlikti savo profesinį vaidmenį.

4 pareiškimas. Palaikomos darbo sąlygos, įskaitant profesionalų vadovavimą, kuris suteikia galimybių stebėti, apsvarstyti, planuoti, dirbti komandoje ir bendradarbiauti su tėvais.

KAS

Paketas, skirtas padėti ankstyvojo ugdymo specialistams nustatyti atitinkamas pagalbą, kurios reikia jų profesiniam vaidmeniui atlikti, atspindint jų profesinį tobulėjimą ir vertinant jų įgūdžius bei iššūkius. Valandos, kai nedirbama su vaikais, yra labai svarbios, kad ankstyvojo ugdymo specialistai galėtų dalyvauti šiame procese. Siekiant padėti ankstyvojo ugdymo specialistus, kad jie galėtų skirti dėmesio asmeniniams iššūkiams bei veiksmingai įsitrauktų į nuolatinį profesinį tobulėjimą (, bus reikalinga diskusija komandoje, parama ir priežiūra, vertinimai ir tolesnis formalus ar kvalifikacijos kėlimas bei kiti išteklių.

TIKSLAI

Padėti kiekvienam apsvarstyti, dokumentuoti ir sekti profesinio tobulėjimo procesą kiekvienam suinteresuotam ankstyvojo ugdymo specialistui, siekiant nustatyti ir pripažinti:

- atskiras stipriąsias puses ir iššūkius jų darbe,
- tolesnio tobulėjimo sritis,
- palankias darbo sąlygas, kurių reikia siekiant pagerinti priežiūros ir švietimo kokybę.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: pedagogai, vadovai

Netiesioginės: vaikai, tėvai, šeimos, globėjai

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Nuolatos, suplanuotais etapais: iš pradžių kartą per metus, vėliau dukart.

KAIP

IU aplinkos vadovai kviečia ankstyvojo ugdymo specialistus bei kitus EVEC darbuotojus asmeniškai užpildyti pridėtus šablonus, kad būtų nustatytos asmeninės profesinės stipriosios pusės ir iššūkių:

- apsvarstyti kasdienę praktiką [a) šablonas];
- apsvarstyti kiekvieno grupės vaiko ir šeimos stipriąsias puses ir iššūkius [b) šablonas];
- apsvarstyti naujausius pokyčius IU sektoriuje [c) šablonas];
- apsvarstyti savo profesines stipriąsias puses ir iššūkius [d) šablonas];
- nustatyti turimus išteklius, kad toliau būtų teikiama pagalba jūsų darbe [e) šablonas].

Tuomet „ad hoc“ susitikime visi IU aplinkos darbuotojai aptaria refleksijų rezultatus, nustato darbo planą, išsamiai išdėstydami būtinus įsikišimus ir numatomą poveikį bei rezultatus. Tai numatyta kaip asmeninis pedagogų planas, skirtas dalytis su vadovu. Nepaisant to, kiti komandos nariai gali teikti pagalbą arba tai gali parodyti tendenciją komandų reikalavimų vadovui atžvilgiu.

a) Šablonas „**Mano refleksija apie kasdienę praktiką**“

Kad galėtumėte atlikti savo asmeninę profesinę refleksiją, atsakykite į šiuos klausimus kaip galima nuoširdžiau

Kokie kasdienės rutinos darbai man patinka labiausiai?

Kodėl?

Kokie kasdienės rutinos darbai man kelia stresą? (Ar tai kelia stresą ir vaikams?)

Kodėl?

Ką galima padaryti, kad sumažėtų / palengvėtų dienos metu patiriamas stresas? (Atsižvelkite į fizinę aplinką, laiką, skiriamą laiką, suaugusiųjų ir vaikų santykį, kitus veiksnius)

Ką aš galiu padaryti?

Ką gali padaryti komanda?

Ką gali padaryti konsultantas / vadovas?

Pasinaudokite šia informaciją pildydami 5 d) šabloną kaip pagalbą jums, kaip profesionaliam pedagogui, nustatyti

b) šablonas „**Mano refleksija apie mano prižiūrimų vaikų grupę**“.

Užpildykite po lentelę kiekvienam jūsų globojamam vaikui, kad galėtumėte apsvarstyti kiekvieno vaiko stipriąsias puses ir jam reikiamą pagalbą (pvz., vaikas gali būti labai gabus, tačiau jam reikia papildomos pagalbos, nes jo pirmoji kalba nėra kalba, kuria kalbama vaikų priežiūros aplinkoje). Rašant refleksiją gali padėti kolegos, tėvai, kiti žmonės. Informacija apie šį šabloną skirta galutiniam šablonui, kuriame identifikuojama pagalba ir ištekliai.

Pasinaudokite šia informacija užbaigdami 5 d) šabloną, kad nustatytumėte strategijas, skirtas padėti jums, kaip

<p>Vaiko inicialai: _____</p> <p><u>Stipriosios pusės</u></p> <p><u>Reikiamos priemonės</u></p>	<p>Vaiko inicialai: _____</p> <p><u>Stipriosios pusės</u></p> <p><u>Reikiamos priemonės</u></p>
<p>Vaiko inicialai: _____</p> <p><u>Stipriosios pusės</u></p> <p><u>Reikiamos priemonės</u></p>	<p>Vaiko inicialai: _____</p> <p><u>Stipriosios pusės</u></p> <p><u>Reikiamos priemonės</u></p>

ankstyvojo ugdymo specialistams, teikti kiekvienam vaikui reikalingą pagalbą

Pasidarykite šio lapo kopiją, kad galėtumėte įrašyti informaciją apie kiekvieną vaiką

c) Šablonas: „**Mano refleksija apie pokyčius ir plėtrą IU aplinkoje**“

- Skirkite laiko apmąstyti pokyčius ir plėtrą jūsų aplinkoje, taip pat vietos ir nacionaliniu lygiu. Identifikuokite pokyčius, kurie gali būti iššūkis jums, ankstyvojo ugdymo specialistams.

Pokyčiai mano aplinkoje (*apsvarstykite veiklos ir struktūrinius pokyčius, komandos sudėties pokyčius, dalyvaujančių vaikų ir šeimų įvairovę ir kt.*)

Pokyčiai vietos lygiu (*nauji ar peržiūrėti vietos valdžios institucijų ar savivaldybės reikalavimai, įvairovė vietos populiacijoje*)

Pasinaudokite šia informaciją pildydami 5(d) šabloną, kad nustatytumėte tolesnę pagalbą jums, kaip profesionaliam pedagogui, aptariant šiuos iššūkius

Pokyčiai nacionaliniu lygiu (*apsvarstykite naujus / peržiūrėtus įstatymus, gaires ir politiką*)

d) Šablonas: „Mano strategijos, skirtos įsitraukimui į profesinį tobulėjimą“

Strategija	Sritis		
	Kasdienė praktika (a)	Vaiko ASMENINIAI poreikiai (b)	Pokyčiai ir plėtra (c)
Refleksinio žurnalo rašymas			
Asmeniniai tyrimai internetu, knygos, straipsniai, profesionalių leidinių prenumerata			
Tyrimai (planuoti, daryti, tikrinti, peržiūrėti)			
Tarpusavio parama – diskusijos su kolegomis			
Profesinė veikla, pvz., mokytojų profsąjungos ar kitos organizacijos narys			
Profesinio tinklo narys			
Konsultacija su vadovu / vadovybe			
Konsultacija su tėvais / šeima			
Pagalba ir priežiūra			
Vertinimai (susitikimas su vadovu aptarti profesinį tobulėjimą)			
Mentorius			
Instruktavimas			
Kvalifikacijos kėlimas			
Kursai internetu			
Seminarai			
Privalomas pakartotinas mokymas			
Papildomas mokymas			
Specializuotas mokymas			
Bendravimas su kitais specialistais ar organizacijomis			
Studijų kelionės / mobilumo programos			
Seminarai / konferencijos			
Kita (nurodykite)			

Pritaikyta pagal: *Irish Pre-school Playgroup Association, (2009). Professional Development in Early Childhood Care and Education. IPPA. Dublin*

Pedagogo vardas, pavardė: _____ Data: _____

Naudokitės informacija, įrašyta 5(a), 5(b) ir 5(c) šablonuose, kuri padės jums identifikuoti galimas strategijas, padėsiančias dalyvauti profesiniame tobulėjime.

e) Šablonas: „**Mano veiksmų planas profesiniam tobulėjimui**“

Noras / iššūkis	Įsikišimas / būtinas veiksmas	Reikiami ištekliai	Numatomas poveikis	Laikotarpis

Vardas, pavardė: _____

Data: _____

Šiuo šablonu galima naudotis asmeninės pagalbos ir priežiūros konsultacijos su vadovu metu

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

3 priemonė. *Itraukiančios IU paslaugos planas*

8 priemonė. *Santykių su vaikais ir tarp jų puoselėjimas*

10 priemonė. *Profesinio ugdymo vystymas*

11 priemonė. *IU personalo įgaliojimas*

16 priemonė. *Pedagoginiai dokumentai*

19 priemonė. *Įsivertinimo tinklelis*

21 priemonė. *Žurnalas*

23 priemonė. *Tėvų išorinis vertinimas*

29 priemonė. *Dalyvavimo lyderystės metodas*

23 priemonė. *Sėkmingas ugdymo veiksmas*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

AIRIJA

ISSA 7.1 principas

Siolta 10-asis standartas (10.4, 10.5 komponentai – http://siolta.ie/daycare_standard10.php)

Siolta 11-asis standartas (11.1, 11.3 komponentai – http://siolta.ie/daycare_standard11.php)

Aistear geros praktikos gairės

http://www.ncca.biz/Aistear/pdfs/Guidelines_ENG/Guidelines_ENG.pdf

RUMUNIJA

Mokytojai skiria laiko susitikimams kas savaitę, kada planuoja savo veiklą kartu kitai savaitei, aptaria iškilusius klausimus ir parengia planą, kaip išspręsti šias problemas. Jie taip pat organizuoja mėnesinius susitikimus metodiniais užsiėmimais. Šių susitikimų metu visi ankstyvojo ugdymo specialistai susitinka su vaikų darželio direktoriais ir aptaria kilusius klausimus, o kiekvienas pedagogas turi pateikti nufilmuotus užsiėmimus. Ankstyvojo ugdymo specialistas gauna atsiliepimų apie darbą ir tai, kaip gerinti ankstyvojo ugdymo kokybę. Pateikiami atsiliepimai apie kiekvieno ankstyvojo ugdymo specialisto darbo kokybę, užpildant jo mokyklos dokumentus ir vykdant jo grupės užsiėmimus.

Pusmečio susitikimai pedagoginiuose būriuose dėl vystymosi lygių – šiuose susitikimuose visi ankstyvojo ugdymo specialistai iš mažų grupių susitinka kartu su pedagoginio rato koordinatoriumi, kuris aptaria iš anksto gautą temą. Šių susitikimų metu kiekvienam pedagogui suteikiama galimybė pristatyti savo požiūrį šia tema. Tokiu būdu kiekvienas ankstyvojo ugdymo specialistas gali tobulėti ir praturtinti savo veiklą. Ši veikla pateikiama per filmuotus užsiėmimus, dokumentus, vaidmenų žaidimą, kai ankstyvojo ugdymo specialistas atlieka vaiko vaidmenį, o kitas – pedagogo, ir abu kartu atlieka užsiėmimų seką. Ankstyvojo ugdymo specialistai skiria dėmesį kūrybiškumo ir pedagoginio meistriškumo skatinimui. Pedagoginio rato koordinatorius užtikrina, kad visi ankstyvojo ugdymo specialistai gautų visus pranešimus elektroniniu paštu. Galų gale pedagoginio būrio koordinatoriai susitinka ir ruošia lankstinuką ar knygą, kurioje pateikia šiuos veiklos modelius.

8 PRIEMONĖ. *Santykių su vaikais ir tarp jų puoselėjimas*

KOKYBĖS SRITIS

Personalas. 3 pareiškimas. Gerai kvalifikuotas personalas, kurio pradinis ir tęstinis mokymas leidžia jiems atlikti savo profesinį vaidmenį.

4 pareiškimas. Palaikomos darbo sąlygos, įskaitant profesionalų vadovavimą⁷, kuris suteikia galimybių stebėti, apsvarstyti, planuoti, dirbti komandoje ir bendradarbiauti su tėvais.

KAS

Trumpi praktiniai pasiūlymai, skirti padėti ankstyvojo ugdymo specialistams palaikyti santykius su vaikais ir tarp jų.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Padėti ankstyvojo ugdymo specialistams apsvarstyti santykių su vaikais ir tarp jų kokybę ir į dabartinę taikomą praktiką.
- Motyvuoti darbuotojus apmąstyti savo praktiką ir įvertinti, kaip jie padeda vaikams vystyti aukštą gerovės lygį ir teigiamą savo bei grupės identitetą.
- Padėti ankstyvojo ugdymo specialistams ir darbuotojams nustatyti ir tartis dėl tolesnių praktikos tobulinimo veiksmų.
- Įrodyti, kaip palankios ir palaikančios darbo sąlygos gali turėti įtakos santykiams su vaikais ir tarp jų.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: pedagogai, vadovai

Netiesioginės: vaikai, tėvai, šeimos, globėjai

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Nuolatinė praktika

KAIP

Trumpuose praktiniuose pasiūlymuose nurodomi pagrindiniai veiksmai, kuriuos turi atlikti ankstyvojo ugdymo specialistai ir IU darbuotojai skirtingais kasdienio darbo etapais, siekdami nustatytų tikslų:

Prieš dalyvaujant ir per pirminį pasirengimo laikotarpį

- Prieš pradėdami darbą IU aplinkoje, surinkite svarbią informaciją iš šeimos / tėvų / globėjų apie vaiko kultūrinę aplinką, rūpybos praktiką ir asmeninius poreikius.
- Pakvieskite vaiką ir šeimą (tėvus ir globėjus) apsilankyti prieš pradėdami lankyti aplinką, kad palaikytumėte sklandų perėjimą.
- Parama tėvams / šeimoms / globėjams pratinantis.

Kasdienė praktika aplinkoje

- Paskirkite pagrindinį darbuotoją, kuris turės specialią atsakomybę už vaiką, stebėdamas jo mokymąsi ir pažangą, palaikydamas ryšius su šeima / tėvais / globėjais.
- Suteikite lanksčias strategijas.
- Atidžiai stebėkite, kaip vaikas susipažįsta su savo užuominomis / signalais / temperamentu.
- Priimkite lanksčią tvarką, kad atitiktumėte asmeninius vaiko pageidavimus / interesus / poreikius.
- Atraskite vaiko interesus atitinkančią veiklą ar medžiagą aplinkoje.

⁷ Čia lyderystė yra skirta IU vadybininkui, kuris yra atsakingas už tai, kad būtų sukurtos palankios darbo sąlygos ir galimybės joms ir darbuotojams stebėti, apmąstyti, planuoti, dirbti komandoje ir bendradarbiauti su tėvais.

- Atraskite vaiko žinių fondą – žinių, kurių jis gali įgyti tam tikroje srityje dėl veiklos šeimoje (pvz., bitininkystė – žr. nuorodą į pavyzdį).
- Suteikite vaikui galimybių didinti ir išplėsti savo žinias ir interesus.
- Teigiamai ir pagarbiai reaguokite į vaiko emocijas.
- Taikykite asmeninę praktiką su vaiku, kad sukurtumėte glaudų teigiamą ryšį su vaiku.
- Įvardykite vaiko veiksmus ir emocijas būtent tuo metu, kad paskatintumėte saviregistraciją ir kalbos vystymąsi, ypač vaikui, kurio kalba dar nėra plati, arba vaikui, kurio pirmoji kalba skiriasi nuo pagrindinės kalbos, kuria kalbama aplinkoje.
- Atskleiskime teigiamą požiūrį į kiekvieną jūsų prižiūrimą vaiką.
- Pripažinkite ir pasidalykite vaiko pasiekimais su vaiku, šeima ir kitais vaikais.
- Skatinkite vaikus puoselėti santykius tarpusavyje.
- Skatinkite gerumą ir draugystę tarp vaikų.
- Skatinkite empatijos vystymąsi tarp vaikų.
- Jei reikia, raginkite vaikus kreiptis į kitus gabesnius grupės vaikus pagalbos.
- Suteikite vaikams galimybę nuosekliai valdyti konfliktus.
- Nuolat kaip pavyzdį vaikams rodykite teigiamą bendravimą su vaikais, kolegomis, tėvais, šeimomis ir globėjais.

a) Šablonas: „**Refleksija apie dabartinę praktiką**“

Kaip rodote pagarbą jūsų prižiūrimiems vaikams?

Kaip ugdate mažų vaikų emocinę gerovę?

Kaip plėtojate nuoširdžius santykius su jūsų prižiūrimais mažais vaikais?

b) Šablonas: „**Refleksija apie dabartinę praktiką**“

Kaip pradate vystyti santykių su kūdikiais, mažais vaikais ir jų šeimomis prieš pradėdami lankytis savo centre?

Kaip palaikote sklandų kūdikių ir mažų vaikų kasdienį perėjimą į jūsų aplinką ir iš jos?

Kokių laikotės strategijų, padedančių jums palaikyti saugius santykius su kūdikiais ir mažais vaikais jūsų aplinkoje?

Kokią kasdienę priežiūros veiklą atliekate su kūdikiais ir mažais vaikais?

Kokia dalis kasdienio darbo skiriama priežiūrai?

Kaip užtikrinte, kad priežiūros veikla sustiprintų jūsų santykius su kūdikiais ir mažais vaikais?

Kaip žaidimų metu palaikote savo santykius su kūdikiais ir mažais vaikais?

Kaip kasdien palaikote santykį tarp kūdikių ir mažų vaikų?

Kaip užtikrinate rūpestingą savo bendravimą su visais prižiūrimais vaikais?

Kaip jūsų santykiai su kolegomis ir šeimomis rodo teigiamą pavyzdį kūdikiams ir mažiems vaikams?

Literatūra: *National Council for Curriculum and Assessment, (2009) Aistear, the early Childhood Curriculum Framework, National Council for Curriculum and Assessment, Dublin, NCCA. Centre for Early Childhood Development & Education (2006). Siolta, The National Quality Framework for Early Childhood Education, Dublin, CECDE.*
Aarts, M. (2000) *Marte Meo Basic Manual* the Netherlands, Aarts Publications.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

4 priemonė. *Poreikių analizė ir planavimas*

7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas*

12 priemonė. *4 ramsčių mokymo planas*

19 priemonė. *Įsivertinimo tinklėlis*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

AIRIJA

Siolta 5-asis standartas,

Aistear tema: bendravimas

Marte Meo bendravimo metodas

Konsultacijos ir dalyvavimas

Svarbu, kad su vaikais, tėvais, šeimomis, darbuotojais ir kitais susijusiais suinteresuotaisiais asmenimis būtų konsultuojamasi dėl atitinkamų paslaugų teikimo sričių. Tačiau vien konsultacijomis neužtikrinama,

kad dalyvaus visi. Konsultacijų metu surinktą informaciją reikėtų apsvarstyti ir į ją atsižvelgti, asmenys, su kuriais buvo konsultuojamasi, turėtų būti informuojami apie konsultacijos rezultatus / poveikį.

„Mosaic“ metodas

„Mosaic“ metodas apima keletą metodų, skirtų padėti mažiems vaikams, kad jie išreikštų savo nuomonę klausimais, kurie turi jiems įtakos. Pavyzdžiui, norėdami sužinoti, kodėl vaikams patinka aplinka, kokios medžiagos jiems patinka, kokia jų mėgstamiausia vieta ir kt.:

- duokite vaikui fotoaparata, kad fotografuotų tai, kas nurodyta aukščiau;
- vaikas aprodo ankstyvojo ugdymo specialistui aplinką ir nurodo aukščiau pateiktus dalykus;
- vaikas gali nutapyti arba nupiešti atsakymus į pirmiau pateiktus klausimus;
- vaikas gali pateikti savo nuomonę apie vietą, medžiagas, esančias aplinkoje, parodydamas nuotraukas ir įrašydamas savo komentarus.

Vaikams, kurie dar nemoka kalbėti arba kurių pirmoji kalba nėra pagrindinė kalba, kuria kalbama aplinkoje, svarbu, kad ankstyvojo ugdymo specialistai atkreiptų dėmesį į vaikų signalus, gestus ir veiksmus, kuriais jie parodo, kas jiems patinka. Pagalbinės priemonės, tokios kaip realios medžiagos ar nuotraukos, gali būti naudojamos kaip vizuali pagalba.

RUMUNIJA

Taikomas klausimynas vaikams, sukurtas pagal „Scoala Altfel“ („Kitokia mokykla“) programą: „Žinok daugiau, būk geresnis“

KLAUSIMYNAS VAIKAMS

GRUPĖ: _____

1. Apibrėžkite du užsiėmimus, kurie jums patiko labiausiai per savaitę, praleistą „Scoala Altfel“: „Žinok daugiau, būk geresnis!“.

2. Nupieškite, kaip jautėtės šių užsiėmimų metu.

3. Nupieškite kitus užsiėmimus, kuriuos norėtumėte, kad įvykdytume „Scoala Altfel“: „Žinok daugiau, būk geresnis!“

LITERATŪRA

Funds of Knowledge:

<https://www.earlychildhoodireland.ie/wp-content/uploads/2015/06/FundsofKnowledge.pdf>

Building Positive Teacher-Child Relationships:

csefel.vanderbilt.edu/briefs/www12.pdf

Kei Tua o te Pae/Assessment for Learning: Early Childhood Exemplars is a best practice guide that will help teachers continue to improve the quality of their teaching:

<https://education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/assessment-for-learning/kei-tua-o-te-pae-2/assessment-for-infants-and-toddlers-he-aromatawai-kohungahunga-tamariki/reciprocal-and-responsive-relationships-nga-whakawhanaungatanga/>

Mosaic metodos:

https://in.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/43997_9781446207529.pdf

Consultation in practice - example from the Australian Museum:

<http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10645578.2011.557626?scroll=top&needAccess=true>

9 PRIEMONĖ. Ugdymo aplinkos puoselėjimas

KOKYBĖS SRITIS:

Personalas. 3 pareiškimas. Gerai kvalifikuotas personalas, kurio pradinis ir tęstinis mokymas leidžia jiems atlikti savo profesinį vaidmenį.

KAS

Trumpi praktiniai pasiūlymai, padėsiantys ankstyvojo ugdymo specialistams apsvarstyti mokymo aplinką, siekiant užtikrinti, kad ji yra skatinanti, įdomi ir skatina visų vaikų holistinį vystymąsi.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Užtikrinti, kad patalpų ir lauko mokymosi aplinka visiems vaikams suteiktų erdvės, medžiagos ir įrangos, kuri skatintų kūrybingumą, smalsumą, vaizduotę bei vaikų nepriklausomybę, taip pat skatintų atitinkamą rizikavimą.
- Leisti vaikams pasirinkti iš daugybės įvairių rūšių veiklos ir medžiagų, tinkamų jų šeimos ir kultūrinei aplinkai, interesams, gebėjimams ir charakteriui, parodyti aukštą geros savijautos lygį.
- Skatinti vaikų holistinį vystymąsi, praturtinant aplinką, kai aplinka laikoma „trečiuoju suaugusiuoju“, suteikiant mokytojams laiko stebėti ir klausytis vaikų pokalbių bei planuoti prasmingą ugdymo programą vaikams jų grupėje.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vaikai, pedagogai, vadovai

Netiesioginės: tėvai, galimi tėvai, šeimos, globėjai, išoriniai vertintojai

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Iš pradžių kiekviena komanda yra atsakinga už savo klasę, o visos komandos atsako už bendras sritis, pavyzdžiui, įėjimus, koridorius, lauko zonas. Aplinkos apsvarstymas palengvins pažangų vaikų mokymąsi, besikeičiančius interesus ir grupės dinamiką.

KAIP

Kaip jūsų aplinka:

- Perteikia pagarbą vaikams, šeimoms ir ankstyvojo ugdymo specialistams jūsų centre?
- Priima visus vaikus, šeimas, globėjus, įskaitant tuos, kurie yra iš skirtingų šeimų ir turintys skirtingų gebėjimų?
- Ugdo visų vaikų tapatumo ir bendrumo jausmus?
- Atspindi vaikų, šeimų, globėjų, dalyvaujančių aplinkoje, įvairovę? Pavyzdžiui, plakatai, medžiagos, knygos, įvairios priemonės?
- Vaikų ir šeimų bei vaikų darbų nuotraukos rodomos pagarbiai vaikų akių lygyje?
- Vaikams siūlomos įdomios vietos patalpose ir lauke, įskaitant knygų zoną, gyvenamąją zoną, jaukią poilsio zoną, statybų zonas, jie skatinami išnaudoti kūrybingumą, spręsti problemas, būti su draugais ar būti vieniems?
- Skatina ramybės jausmą ir tvarką, pavyzdžiui, neutralios spalvos, pakankamai prieinama saugykla, neužgriozdintos sienos ir lentynos?
- Suteikiama medžiaga ir priemonės, atitinkančios vaikų vystymosi etapą ir interesus?
- Suteikia įvairių medžiagų kaip provokaciją – tikras, natūralias, jutimines, laisvas dalis?
- Suteikia tinkamą iššūkių vaikams?
- Skatina vaikus tyrinėti ir eksperimentuoti tiek patalpose, tiek lauke?
- Skatina vaikus tirti gamtą visais metų laikais?

- Suteikia patogią, malonią ir, esant reikalui, privačią vietą visiems vaikams, suaugusiesiems ir lankytojams?

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

3 priemonė. *Įtraukiančios IU paslaugos planas*

4 priemonė. *Poreikių analizė ir planavimas*

12 priemonė. *4 ramsčių mokymo planas*

13 priemonė. *IU aplinkos misijų pareiškimas*

LITERATŪRA

Aistear Síolta praktinis vadovas „Learning Environments Birth to Three“: <http://www.ncca.ie/en/Practice-Guide/Creating-And-Using-The-Learning-Environment/Creating-and-Using-the-Learning-Environment-Self-evaluation-Tool-Babies-and-Toddlers-birth-3-years-.pdf>

Aistear Síolta praktinis vadovas „Learning Environments 3 – 6 years“: <http://www.ncca.ie/en/Practice-Guide/Creating-And-Using-The-Learning-Environment/Self-evaluation-Tools/Creating-and-Using-the-Learning-Environment-Self-evaluation-Tool-Young-Children-3-6-years-.pdf>

Síolta 2-asis standartas „Aplinka“ iš 6-asis standartas „Žaidimas“
<http://siolta.ie/media/pdfs/23746%20Full%20and%20Part%20Time%20Text.pdf>

10 PRIEMONĖ. *Profesinio ugdymo vystymasis*

KOKYBĖS SRITIS:

Personalas. 4 pareiškimas. Palaikomos darbo sąlygos, įskaitant profesionalų vadovavimą, kuris suteikia galimybių stebėti, apsvarstyti, planuoti, dirbti komandoje ir bendradarbiauti su tėvais.

KAS

Ankstyvosios ugdymo aplinkos vadovai skatinami puoselėti profesinį ankstyvojo ugdymo specialistų tobulėjimą

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Palaikyti vadovus, kad jie vadovautų profesionaliai.
- Palaikyti vadovus, kad jie laikytųsi su darbu susijusių įstatymų ir geriausios praktikos.
- Palaikyti reguliarią profesionalų dialogą tarp vadovo ir kiekvieno ankstyvojo ugdymo specialisto bei kiekvieno pagalbinio darbuotojo.
- Palaikyti refleksinę praktiką tarp ankstyvojo ugdymo specialistų bei pagalbinių darbuotojų.
- Skatinti ir palaikyti ankstyvojo ugdymo specialistus bei pagalbinius darbuotojus jiems nuolat įsitraukiant į įvairius profesinio tobulėjimo metodus.
- Užtikrinti, kad ankstyvojo ugdymo specialistai ir kiti darbuotojai būtų vertinami ir palaikomi jiems vykdant pareigas.

Norint pasiekti šiuos tikslus, būtinas laikas, kai šalia nėra vaikų.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: pedagogai, vadovai, pagalbinis personalas

Netiesioginės: vaikai, tėvai

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Nuolat

KAIP

- Vadovai skatinami bendradarbiauti su visais darbuotojais ir tarpusavyje .
- Vadovai yra susipažinę su darbo teisės aktais ir geriausios praktikos gairėmis, įdarbindami, skatindami ir reguliariai palaikydami ankstyvojo ugdymo specialistus ir pagalbinius darbuotojus.
- Ankstyvojo ugdymo aplinkoje galioja aiški politika ir procedūros, taikomos įdarbinant, skatinant ir remiant visus darbuotojus.
- Yra dokumentais pagrįstų įrodymų apie kiekvieno darbuotojo įdarbinimą ir įvedimą bei asmenines paramos ir vertinimo sesijas.
- Vadovai užtikrina, kad visi darbuotojai gautų reguliarią paramą ir priežiūrą bei metinius įvertinimus.
- Yra dokumentais pagrįstų įrodymų apie kiekvieno darbuotojo pagalbos, priežiūros ir vertinimo sesijas.
- Vadovai nustato, kokią pagalbą galima teikti darbuotojams, kurios jiems reikia.
- Vadovai užtikrina, kad jie patys turėtų laiko ir apžvelgtų bei atliktų savo pareigas.
- Vadovai priima personalo siūlymus toliau skatinti visų darbuotojų gerovę ir komandos dviasią centre.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas*

12 priemonė. *4 ramsčių mokymo planas*

10 priemonė. *Profesinio ugdymo vystymas*

PERSONALAS

18 priemonė. *Mokymas stebint ir vertinant*

19 priemonė. *Įsivertinimo tinklėlis*

11 PRIEMONĖ. IU personalo įgaliojimas

KOKYBĖS SRITIS:

Personalas. 4 pareiškimas. Palaikomos darbo sąlygos, įskaitant profesionalų vadovavimą, kuris suteikia galimybių stebėti, apsvarstyti, planuoti, dirbti komandoje ir bendradarbiauti su tėvais.

KAS

Modelis, kuriuo siekiama ugdyti bendradarbiavimą ir komandinį darbą tarp visų ankstyvojo ugdymo aplinkos darbuotojų. Darbuotojams reikia laiko, kad jie apmąstytų ir dalytųsi savo įgūdžiais ir kt. bei aptartų galimybes.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Patvirtinti darbuotojų išskirtines stipriąsias puses, įgūdžius, žinias, patirtį ir atitinkamus interesus bei iširti galimus jų pasidalijimo ir naudojimo būdus centre.
- Dalytis ir integruoti naują mokymąsi praktiškai.
- Praturtinti komandinį darbą ir tobulinti praktiką.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: pedagogai, vadovai, pagalbinis personalas

Netiesioginės: vaikai, tėvai

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Iš pradžių dalyvaujant visam centro personalui ir nuolatos, pradedant naujus mokymus ar veiklas, taip pat prie komandos prisijungus naujiems darbuotojams

KAIP

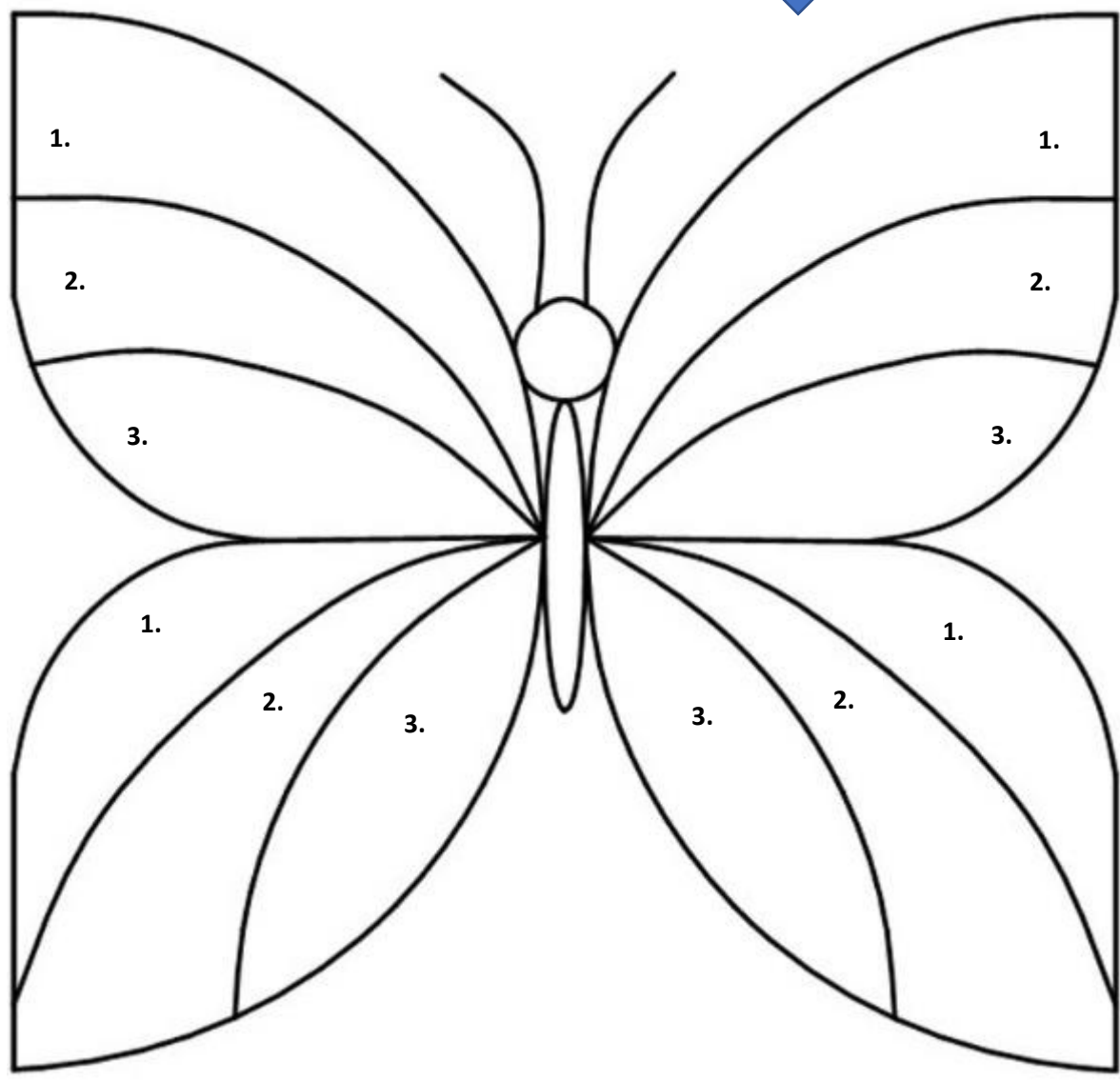
- Skatinti visus darbuotojus nustatyti savo išskirtinius įgūdžius, žinias, patirtį ir interesus (žr. 1 šabloną).
- Suteikti erdvės, laiko ir įvairių būdų, kaip darbuotojai galėtų pasidalyti ir aptarti šiuos klausimus su visais kitais darbuotojais.
- Pateikti įvairius būdus, kaip darbuotojai galėtų apmąstyti ir dalytis naujomis žiniomis, įgytomis iš mokymų, tyrimų, konferencijų ir kt. (žr. 2 šabloną).
- Ieškoti būdų, kaip į darbą įtraukti įgūdžius, žinias, patirtį ir interesus.

1 šablonas

Skirkite laiko apmąstyti savo išskirtines profesines stipriąsias puses, įgūdžius bei žinias, tuomet savo asmeninius talentus, interesus ir patirtį. (Jūsų kolegos gali padėti atliekant šią užduotį.) Tai nustatę surašykite viską kairėje drugelio pusėje. Tuomet pagalvokite, kaip galėtumėte įtraukti savo išskirtinumą dirbdami su vaikais, šeimomis ir kolegomis. Užrašykite tai dešinėje drugelio pusėje.

Profesionalo vaidmuo:
*Kokios yra mano išskirtinės stipriosios pusės?
Kokie yra mano išskirtiniai įgūdžiai?
Kokios yra mano išskirtinės žinios?*

Praktika:
Kaip dar galiu integruoti savo išskirtines savybes, įgūdžius ir žinias į darbą?

Asmeninės savybės:
*Koks yra mano išskirtinis talentas?
Kokie yra mano išskirtiniai pomėgiai?
Kokia yra mano išskirtinė patirtis?*

Praktika:
Kaip dar galiu savo išskirtines savybes, įgūdžius ir žinias integruoti į darbą?

2 šablonas

Informacijos / naujų žinių kilmė <i>(pvz., straipsnis, seminaras, pokalbis su kitais profesionalais)</i>	Informacija / naujos žinios	Praktiniai svarstymai / diskusijos / implikacijos	Veiksmai, kurių reikia imtis

Vardas, pavardė:

Pareigos:

Data:

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas*12 priemonė. *4 ramsčių mokymo planas***LITERATŪRA**

Sólta – 10-asis standartas, 10.4 ir 10.5 punktai, 11-asis standartas, 11.3 ir 11.4 punktai

MOKYMO PLANAS

Šiame priemonių rinkinyje mokymo planas reiškia ne tik turinį (ką mes darome), bet ir kontekstą, kuriame jis pristatomas (kur ir kaip tai darome). Planuojant mokymo planą, svarbu išlaikyti įvaizdį vaiko, kaip gebančio, kompetentingo, aktyvaus mokinio. Kiekvieno vaiko asmenybės unikalumas, kultūrinė aplinka, žinių bagažas ir mokymosi stilius reikalauja, kad ankstyvojo ugdymo specialistai nuolat apsvarstytų tai, kaip jie palaiko kiekvieno vaiko mokymąsi ir vystymąsi.

Kai kuriose Europos šalyse naudojami konkretūs ugdymo planai, o kitose taikomos platesnės mokymo programos arba laikomasi konkretaus mokymo plano metodo (pvz., „Montessori“, „Steiner“ ir kt.). Šiame priemonių rinkinio skyriuje ankstyvojo ugdymo specialistai skatinami įtraukti keturių mokymosi ramsčių programą, kuri 21-ojo amžiaus ugdyme yra būtina. Be to, gerbiant vaikus kaip kompetentingus mokinius, turinčius teorijų, idėjų ir klausimų apie pasaulį, kuriame jie gyvena, reikia pusiausvyros tarp vaikų inicijuotų ir suaugusiųjų inicijuotų bei žaidimais paremto mokymo programų turinio (savarankiško ir žaidimais paremto mokymo plano). Kadangi ankstyvojo ugdymo specialistai gali iš anksto planuoti mokymo planą visiems metams, iššūkis, tenkantis ankstyvojo ugdymo specialistams, yra dalytis atsakomybe už mokymo programą su vaikais, su kuriais jie dirba, ir įtraukti jų įvairius ir besikeičiančius interesus. 12 priemonė „4 ramsčių mokymo programa“ ir patarimai, kaip apžvelgti mokymo plano turinį, bei kiti pasiūlymai. Kiti pasiūlymai pateikiami 14 priemonėje „Aplinkosaugos ugdymo programa“.

Tėvai, kaip pagrindiniai vaikų ugdytojai, turėtų būti informuojami apie ankstyvojo ugdymo aplinkos požiūrį į ugdymo programą, kad jie galėtų nuspręsti, ar tai atitinka jų lūkesčius ir tinka jų vaikui (13 priemonė). Anot tyrimų, tėvai, kurie dalyvauja ankstyvajame vaikų ugdyme, išlieka įsitraukę ir vaikams lankant mokyklą, o 15-oje priemonėje („Tėvai, dalyvaujantys vaikų mokyme“) bei 16-oje priemonėje („Pedagoginiai dokumentai“) palaikomi pasiūlymai ankstyvojo ugdymo aplinkai, kaip skatinti tėvų dalyvavimą. Dalijantis pedagoginiais dokumentais, mokymasis matomas ir vaikams, todėl jie turi susikurti teigiamą savo, kaip mokinio, įvaizdį, nes tai yra svarbus mokymosi visą gyvenimą pagrindas.

12 PRIEMONĖ. 4 ramsčių mokymo planas

KOKYBĖS SRITIS

Mokymo planas. 5 pareiškimas. Mokymo planas turėtų būti paremtas pedagoginiais tikslais, vertybėmis ir metodais, kurie leidžia vaikams holistiškai pasiekti visas savo galimybes.

KAS

Mokymo programoje turėtų būti apibrėžtas ir įgyvendinamas pasiūlymas, skirtas padėti ankstyvojo ugdymo specialistams sukurti veiksmingą mokymosi aplinką 3–6 metams. Ši aplinka turėtų remti ir skatinti vaiko pažintinį, socialinį, emocinį ir fizinį vystymąsi.

Mokymo programa turėtų suteikti visiems vaikams galimybių užsiimti įvairia veikla, tyrinėti ir eksperimentuoti su įvairiomis medžiagomis, įskaitant natūralius, realius ir neapribotus daiktus. Mokymo programa taip pat turėtų apimti diskusijų laiką, skirtą bendrų žinių kūrimo ir prasmės kūrimo palengvinimui.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Planuoti ir apibūdinti ankstyvojo ugdymo specialistų teikiamas galimybes su vaikais ir tėvais, atsižvelgiant į skirtingus vaikų poreikius ir interesus. Tai grindžiama keturiais pagrindiniais ramsčiais: mokytis sužinoti, mokytis daryti, mokytis būti ir mokytis gyventi kartu.
- Pagerinti pedagoginės veiklos kokybę, kuri bus vystoma per metus. Turėtų būti įtraukta įvairi, socialinė ir kultūrinė aplinka kartu su vietine aplinka.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: ankstyvojo ugdymo specialistai ir IU personalas.

Netiesioginės: vaikai, tėvai, šeimos.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – 3–6 m.

KADA

Mokslo metų pradžioje.

KAIP

Mokslo metų pradžioje pedagogai nustato planą, pagal kurį bus vystoma „4 ramsčių mokymo programa“. Reikėtų laikytis šių principų:

1. Mokymosi pažinti ramstis yra susijęs su pažinimo priemonių, įskaitant raštingumo, skaičiavimo ir gyvenimo įgūdžius, vystymu. Šios kompetencijos padeda vaikams suprasti ir kurti santykius su juos supančiu pasauliu. Mokymasis pažinti apima mokymąsi, kaip mokytis per veiklą, kuri padeda tobulinti koncentracijos, atminties ir mąstymo įgūdžius. Palaikydami mokymąsi susipažįstant su ramsčiais, ankstyvojo ugdymo specialistai ugdo vaikų teigiamą požiūrį į mokymąsi. Tai apima atsparumą, nepriklausomumą, atkaklumą, rizikavimą ir sprendimų priėmimą.

Svarbu užtikrinti, kad vaikai turėtų laiko, galimybių ir pasirinkimą:

Tyrinėti medžiagas per savo pojūčius:

- Rasti ir ieškoti realių medžiagų, tokių kaip: kiautai, žievės, lygūs akmenys, skirtingos tekstūros audiniai, plunksnos, pušies kankorėžiai.
- Tinkami daiktai, pagaminti iš metalo, medžio ir odos.
- Smėlis, vanduo, „playdough“ masė.
- Lipni medžiaga, pirštų dažai, putplastis.
- Vėjo varpeliai, vėjo „kojinės“, vėjo malūnai, mobilieji telefonai (galbūt pagaminti iš kompaktinių diskų).

- Barškučiai, muzikos instrumentai.
- Žolelės sode ar vazonai, kuriuos galima paliesti ir pauostyti.
- Vaisiai ir daržovės, kuriuos galima pauostyti ir paragauti.
- Sraigčių lentos, sriegimo, pjovimo, klijavimo pjūklai, siaurapjūkliai ir kt.

Dalyvauti fiziniuose užsiėmimuose:

- „Pilvuko laikas“, ridenimasis, ropojimas, bandymas atsistoti, laipiojimas, bėgiojimas, šokinėjimas, metimas, supimasis, slydimas, balansavimas.

Išreikšti save kūrybingai:

- Didelės kreidelės / kreidos gabalai kūdikiams ir mažiems vaikams.
- Žymekliai, kreidelės, pieštukai piešimui.
- Dažai, teptukai, įvairių rūšių popierius ir kt.
- Šiuokšlės: kiaušinių dėžutės, kortelės, kaspiniai, juostelės, butelių dangteliai ir kt.
- Statybinės medžiagos: blokai, lazdelės, įvairių dydžių kartoninės dėžės.
- Dainavimas, šokiai, vaidyba.
- Žaidimas vaidmenimis: gydytojai, darbininkai, kirpėjai, motinos ir tėvai, stomatologai ir kt., taip pat papildomos priemonės: arbatinukai, lėlės, apranga ir kt.

Vystyti kalbą įgūdžius:

- Lopšinės, rimai, dainos-rimai.
- Marionetės, telefonai, mikrofonai.
- Įvairios knygos, nuotraukos, plakatai, pasakų kūrimo knygos, vaidinimo istorijos.
- Žaidimai, tokie kaip „Aš tave matau!“, slėpynės, žodžių, paveikslėlių žaidimai.
- Diskusijos poromis, mažose grupėse ir didelėse grupėse su suaugusiais.

2. Mokymosi daryti ramstis vystomas įtraukiant įgūdžius ir patirtį. Įtraukiant apylinkėje gyvenančius žmones, vaikai gali įgyti įgūdžių ir gebėjimų, kurių gali prireikti tam tikroms užduotims atlikti ankstyvojo ugdymo aplinkoje ir pačioje bendruomenėje.

Užtikrinkite, kad vaikai turėtų laiko ir galimybių tapti kompetentingais ir pasitikinčiais:

Pagalbos sau įgūdžių ugdymas:

- Vaikai patys rūpinasi valgytu, savo higiena, apsirengimu, taip pat prižiūri savo daiktus.

Rūpinimasis žaidimų kambario / klasės aplinka:

- Atidžiai naudojamos medžiagos ir priemonės.
- Tvarkomos medžiagos ir priemonės.
- Sėklų, svogūnelių ir augalų sėjimas, auginimas ir priežiūra.
- Atsakingai naudojami tikri įrankiai: žirkklės, segtuvai, valymo šepetėliai, dulkių surinktuvai, trintuvai, stalo įrankiai ir kt.

Vaidmenų tyrinėjimas ir pagalba ankstyvojo ugdymo aplinkoje:

- Virėjas, prižiūrėtojas, administratorius ir kt. (kai aktualu ir tinkama).

Su bendruomene susijusių skirtingų vaidmenų tyrinėjimas:

- Pakvieskite tėvus, senelius ir kitus šeimos narius pasidalyti savo vaidmenimis, įgūdžiais ar pomėgiais. Organizuokite vizitus į ar iš avarinių tarnybų, policijos, kelių eismo tarnybos ir kt.

3. Mokymosi būti ramstis vystomas per asmeninius atradimus. Tai apima sąlytį su galimybėmis tyrinėti kūrybingumą ir galimybių didinimą. Tai susiję su kūnu, protu ir dvasia, skatina holistinį asmens vystymąsi.

Suteikti vaikams galimybių tyrinėti ir įvertinti:

- Menai
Įvairios knygos – poezijos, grožinės, negrožinės literatūros.
Pristatyti kiekvienos knygos autorių ir iliustruotoją.
Skatinti vaikus kurti savo knygas.
Pristatyti įžymybes:
 dailininkus – aptarti šviesą, spalvas ir kt.;
 muzikantus – klausytis įvairios muzikos, analizuoti muzikos instrumentus;
 šokėjus – baleto, šių laikų ir praeities bei kt.
Pakviesti tėvus pasidalyti savo kultūros menu.
Lankytis vietos bibliotekose, dailės galerijose ir teatruose.
- Sportas
Identifikuoti ir tyrinėti sporto šakas, kuriomis domisi šeimos, vietos / nacionalines / tarptautines sporto šakas.
- Mokslas
Tyrinėti ir aptarti paprastus mokslinius eksperimentus, pvz., „playdough“ darymas.

4. Mokymasis gyventi kartu yra paremtas įvairove, panašumais ir skirtumais, individualumu.

Devizas: „Nėra blogai būti tokiu pačiu ir nėra blogai būti kitokiu!“

Skirti vaikams laiko ir galimybių tyrinėti:

- Save pačius – veidrodžiai, kuriuose galima matyti save, veiksmų rimai, pavyzdžiui, „galva, pečiai, keliai ir kojų piršteliai“, meniniai užsiėmimai, skirti išreikšti save.
- Aptarti išvaizdos, gebėjimų (jei tinkama) panašumus.
- Šeimos struktūros: šeimos nariai, išplėstinė šeima.
- Namai: skirtingi namų tipai grupėje, bendruomenėje ir pasaulyje.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

3 priemonė. *Įtraukiančios IU paslaugos planas*

8 priemonė. *Santykių su vaikais ir tarp jų puoselėjimas.*

9 priemonė. *Ugdymo aplinkos puoselėjimas*

10 priemonė. *Profesinio ugdymo vystymas.*

11 priemonė. *IU personalo įgaliojimas.*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

Pasiūlymai, skirti **mokymosi pažinti ramsčiui**:

1 pasiūlymas. Ar jūs ponas Kutenimas?

Tikslas: iširti pojūčius.

Ištekliai: raiščiai akims, plunksnos, medvilnė, maži daiktai, kurių tekstūra skirtinga.

Veikla: vaikams užrišamos akys. Paklauskite, ar jie jaučia, kai ir kur juos liečia plunksna. Ar kurios nors jų kūno dalys jautresnės nei kitos? Ar jie bijo kutenimo kitose vietose?

Vaikai liečia maišus, kad atspėtų, kas jų viduje.

Vertinimas: ar vaikai gali identifikuoti liečiamus daiktus, kurių jie nemato?

2 pasiūlymas. Nojaus laivas ir gyvūnų poros – tai pavyzdys, kaip temą galima tyrinėti pasitelkiant įvairias

priemonės ir pagrįsti žodžių prasmes ir gilų supratimą.

Tikslas: didinti supratimą apie įvairias gyvūnų rūšis, taip pat ugdyti rūšiavimo ir grupavimo įgūdžius.

Ištekliai: laivo modelis ir žaisliniai gyvūnai, pasakojimas (nebūtina sakyti, kad tai iš Biblijos), modeliavimo medžiagos, PE lankai, knygos, diagramos.

Veikla:

idealiu atveju ši veikla galėtų būti siūloma, kai vaikai domisi zoologijos sodu ar gyvūnais, bet taip pat gali būti taikoma ir po vaikų apsilankymo zoologijos sode ar vietinė naminių gyvūnėlių parduotuvėje, pamačius tikrų gyvūnų. Jei tai neįmanoma, galbūt pradėkite su naminiais gyvūnėliais, su kuriais vaikai yra susipažinę, arba parodykite jiems tikrų gyvūnų nuotraukų (iš knygų, interneto, plakatų ir pan.).

Pristatykite žaislinius gyvūnus vaikams. Aptarkite kiekvieną gyvūną: dydį, spalvą, savybes, garsus, kuriuos jis leidžia, ir kt.

Skatinkite vaikus susirasti partnerį ir duokite kiekvienai porai po gyvūną, kurį jie turėtų imituoti, o vėliau naudotų kaip pagalbinę priemonę, kol ankstyvojo ugdymo specialistas pasakoja istoriją.

Kai vaikai susipažįsta su istorija, suvaidinkite ją kartu, stovėdami ant kilimo, kuris vaizduoja laivą, judėdami poromis ir imituodami skirtingus gyvūnus. Žaiskite žaidimus, žaidimus su gyvūnais, rūšiuodami ir gamindami gyvūnus, naudodami modeliavimo / kūrybines medžiagas. Duokite dažų ir piešimo priemonių, kad vaikai galėtų atvaizduoti savo žinias apie gyvūnus. Padalykite gyvūnus į grupes pagal skirtingus požymius, pvz., pagal spalvą, dydį, kojų skaičių. Atskirkite PE kabliukus. Raskite gyvūnų poras (žaislų modelius arba paveikslėlius). Vaikai gali atpasakoti istoriją naudodami modelius, žaislus, paveikslėlius arba piešinius.

Spėlionių žaidimas – pasirinkite gyvūną ir parodykite, kaip jis juda, ir leiskite kitiems vaikams atspėti.

Pristatykite dainų arba rimų apie skirtingus gyvūnus.

Tyrinėkite įvairias gyvūnų buveines, gyvūnų vaikų pavadinimus, mitybą ir kt. su mažomis besidominčių vaikų grupėmis.

Kurkite įpročius konsultuodamiesi su vaikais, atspindėdami ir plėsdami jų žinias.

Vertinimas: Ar jis (-i) rodo susidomėjimą ir smalsumą ir nori palieskite gyvūnus?

Ar jis (-i) dalyvauja ir prisideda prie diskusijos apie gyvūnus?

Ar jis (-i) gali suporuoti gyvūnus ir manipuluoti modeliais?

Ar jis (-i) gali tyrinėti gyvūnus ir sugrupuoti juos į skirtingas kategorijas?

Ar jis (-i) gali nustatyti kai kurias gyvūnų savybes ir parodyti jas mėgdžiodant, piešiant arba lyginant juos su paveikslėliais knygoje?

Užsiėmimų pasiūlymai, skirti **mokymosi daryti ramsčiui:**

1 pasiūlymas. Ar turi linksmą veidą?

Tikslas: atidžiai stebėti veido bruožus ir nustatyti jų padėtį.

Ištekliai: plastikiniai veidrodžiai, popierinės lėkštės, plastikiniai buteliai, balionai, dekoratyvinės medžiagos, pavyzdžiui, vamzdžių valymo prietaisai, klėjai, kortelės, panaudotas vyniojamasis popierius ir kt.

Veikla: žiūrėkite į veidrodį ir nustatykite bruožus. Pasižiūrėkite į kitus ir nustatykite, ar veidai panašūs. Pritaikykite plaukų spalvą prie vilnos arba kitų medžiagų siūlų. Kiekvienam vaikui duokite popieriaus lapą. Duokite jiems įvairių medžiagų, kad pridėtų bruožų, pvz., vamzdžių valikliams antakiams ir apvalūs balionai nosims. Pabandykite pridėti skirtingas iškirptas burnas prie veido, kad atrodytų, jog žmogus verkia, yra piktas, šypsosi ir t. t.

Būkite labai atsargūs, kad vaikai nieko nedėtų į savo burną, ir padėkite naudotis žirkklėmis.

Vertinimas: ar jis (-i) gali veido išraiškas susieti su jausmais?

2 pasiūlymas. „Mažas vorukas“

Tikslas: tyrinėti ir atrasti gyvus organizmus, ugdyti kūrybiškumą kuriant savo variantus.

Ištekliai: paveikslėliai, dainos „Incy Wincy Spider“ „Youtube“ vaizdo klipai, vaizdo įrašai apie vorus –

aptarimui, sugauti vorai, plastilinas ir aštuoni plastikiniai šiaudeliai arba vilnoniai bumbulai ir aštuonios vamzdžių valymo priemonės, elastingas, didelis kartono vamzdelis, juostelė, svoris, stalo teniso kamuoliukas, vandens padėklas; vorų namams kurti: plastikinis saldinių stiklainis, virbas, vata.

Veikla: išmokite dainą „Incy Wincy Spider“ ir dainuokite kartu. Vaizdo įrašė stebėkite, kaip vorai juda, išeikite į lauką ir ieškokite voratinklų. Stebėkite, kaip voras mezga tinklą. Pastatykite namus vorui. Sukurkite vorų modelius naudodami plastiliną ir aštuonis plastikinius šiaudelius – kojas, arba bumbulus su vamzdžių valymo priemonėmis. Pritvirtinkite prie elastingo vamzdelio, kad voras galėtų šokinėti. Naudokite didelį kartono vamzdį kaip vamzdį ir paprašykite vaikų, kad jie padėtų vorui išlipti. Naudokite modelį, pritvirtintą prie juostelės ir rašiklio gale. Svorį numetus už vamzdelio, voras įskries į vidų.

Taip pat galite padaryti voro modelį su stalo teniso kamuoliuku. Vandens indą naudokite norėdami sužinoti, kaip voras plūduriuos ir iškils, į vamzdelį įpylus vandens.

(Įsitikinkite, kad, kai užsiėmimas bus paruoštas, vorai vėl bus išnešti)

Vertinimas: ar jis (-i) gali atpažinti ir nupiešti vorą?

Pavyzdžiai užsiėmimų, skirtų **mokymosi būti ramsčiui:**

1 pasiūlymas. Kas yra tvenkinyje?

Tikslas: įvertinti gyvų organizmų įvairovę tvenkinio vandenyje.

Ištekčiai: kibiras, plastikinis akvariumas, didinamieji stiklai, baltos plastikinės vonelės, identifikacinės kortelės, knygos.

Veikla: šie užsiėmimai gali vykti lauke arba klasėje. Kibiru pasemkite vandens iš tvenkinio ir įpilkite į plastikinį akvariumą. Didinamuoju stiklu stebėkite gėlame vandenyje gyvenančius įvairius gyvus organizmus. Atkreipkite dėmesį, kaip jie juda. Baltos talpyklos arba dangteliai yra naudingi, kadangi mažus organizmus galima lengvai pamatyti prieš baltą spalvą. Nustatydami organizmus, naudokite paveikslėlius, knygas, spaustukus ar lenteles.

Vertinimas: ar jis (-i) gali pastebėti ir aptarti matomų organizmų įvairovę?

Pavyzdžiai užsiėmimų, skirtų **mokymosi gyventi kartu ramsčiui:**

1 pasiūlymas. Ar mes tave girdime?

Tikslas: suvokti, jog galime leisti įvairius garsus įvairiomis kūno dalimis. Išmokite dirbti kartu.

Ištekčiai: įrašymo priemonėje kompiuteryje, kompiuteris ar mikrofonas, įrašymo priemonė ir raištis akims.

Veikla: paraginkite vaikus skleisti tris skirtingus garsus rankomis, pėdomis, kojomis, balsais ir kt. Įrašykite juos ir paklauskite kitų vaikų, kaip jų manymu, šie garsai skleidžiami. Pakaitomis užriškite vaikams akis ir prašykite jų atspėti, kaip kitas draugas skleidė tam tikrą garsą (rankomis, burna, kojomis ir kt.).

Vertinimas: ar jis (-i) gali skleisti skirtingus garsus?

2 pasiūlymas. Padarykite popierinių žmonių figūrų.

Tikslas: stebėti ir aptarti kūno dalis, lyginti galūnių ilgį, skaičiuoti poras ir plėsti žodyną.

Ištekčiai: skirtingo ilgio baltas popierius, rašikliai feltro galiuku.

Veikla: paprašykite vaiko atsigulti išilgai balto popieriaus lapų, suformuotų kaip kilimas, ir apibrėžkite aplink jį. Iškirpkite figūrą ir rodykite kaip pavyzdį. Aptarkite kūno dalis, palyginkite kūno dalių dydžius, pvz., pečių ir juosmens, rankos ir kojos ilgį, galvos dydį, palyginti su kūnu. Padarykite etikečių ir prisekite prie pavyzdžio.

Šitaip kiekvienas vaikas gali būti modelis – galima naudoti įvairius kūno ir akių spalvų dažus, vatą (plaukams) ir medžiagas (drabužių).

Vertinimas: ar jis (-i) gali įvardyti paprastas kūno dalis?

Aptarkite išvaizdos panašumus ir skirtumus.

3 pasiūlymas. Naminiai gyvūnėliai.

Tikslas: pastebėti panašumus ir skirtumus tarp gyvūnų (taip pat ir žmonių).

Ištekčiai: naminių gyvūnėlių parduotuvė ar prieglauda, vaizdo įrašai / paveikslėliai / nuotraukos su

gyvūnais, minkšti žaislai, priemonės, skirtos gyvūnų priežiūrai: gyvūnų édalas, guoliai, narvai ir kt.

Veikla: apsilankykite naminių gyvūnėlių parduotuvėje arba prieglaudoje. Apžiūrėkite skirtingų spalvų paukščius, kailinius žvėris ir žuvis. Pakalbėkite apie kiekvieno gyvūno poreikius: maisto, būsto, priežiūros, šilumos ir kt., apžiūrėkite gyvūnų maistą ir priskirkite kiekvienam gyvūnui.

Klasėje padarykite koliažą su gyvūnų nuotraukomis ir (arba) žiūrėkite vaizdo įrašus ar nuotraukas. Sukurkite gyvūnėlių parduotuvę naudodami žaislinius gyvūnus, pašarą, guolius, narvus ir kt. Paaiškinkite, kad nėra gerai pirkti šunį ar katę iš gyvūnėlių parduotuvės. Pakalbėkite apie benamių gyvūnų priglaudimą.

Sauga: prieš liesdami gyvūnus ir paskui, nusiplaukite rankas, nepamirškite įvairių problemų, susijusių su astma ir alergijomis, lankydamiesi užtikrinkite tinkamą vaikų ir suaugusiųjų santykį.

Vertinimas: ar jis (-i) gali parodyti įvardytą gyvūną nuotraukoje? Ar jis (-i) gerbia gyvūnus?

13 PRIEMONĖ. IU aplinkos misijų pareiškimas

KOKYBĖS SRITIS

Mokymo planas. 5 pareiškimas. Mokymo planas, paremtas pedagoginiais tikslais, vertybėmis ir metodais, kurie leidžia vaikams holistiškai pasiekti visas savo galimybes.

KAS

Bendras supratimas tarp ankstyvojo ugdymo specialistų apie pedagoginius tikslus, vertybes ir metodus, kurie leidžia vaikams holistiškai pasiekti visas savo galimybes. Tai apima mokymąsi sužinoti, mokymąsi daryti, mokymąsi būti ir mokymąsi gyventi kartu.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Skatinti refleksinę praktiką ir tarpusavio supratimą tarp mažų vaikų komandų apie jų mokymo programos metodą, skatinant visas vaiko vystymosi sritis.
- Skatinti nacionalinių ankstyvojo ugdymo programų (jei tokių yra), keturių mokymosi ramsčių (UNESCO) ir naujos mokymosi programos, paremtos žaidimu, priėmimą.
- Sukurti bendrus misijos ir mokymo programų teiginius, kurie yra gyvos priemonės.
- Užtikrinti, kad mokymo turinys būtų prasmingas, tinkamas ir įdomus vaikams ir kad jis puoselėtų visas jų vystymosi sritis.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, pedagogai.

Netiesioginės: vaikai, tėvai, šeimos, inspektoriai.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Visą ankstyvojo ugdymo aplinkos praktiką reikėtų pagrįsti aiškia misija. Sukūrus misijos teiginį, jis kasmet turėtų būti peržiūrimas bendradarbiaujant su personalu.

KAIP

IU aplinkos vadovai ir savininkai yra atsakingi už misijos pareiškimo apibrėžimą ir įgyvendinimą kartu su ankstyvojo ugdymo specialistais, vaikais ir tėvais. Tai, kaip šis procesas yra konkrečiai vykdomas, priklauso nuo kiekvienos IU aplinkos, taip pat socialinio ir kultūrinio konteksto.

Siekiant geriau atlikti procesą, reikia laikytis šių veikslių:

- 1) Apsvarstykite bendrąją aplinkos viziją ir tai, ko mes norime vaikams ir šeimoms, užtikrindami, kad tai atsispindėtų mokymo programos pareiškime.
- 2) Apsvarstykite būdus, kuriais ankstyvoji aplinka padeda mokytis.
- 3) Priimkite remiantis žaidimu sukurtą mokymo programą, kuria vaikai skatinami aktyviai dalyvauti ir tyrinėti pasaulį bei santykius.
- 4) Taikykite metodą, kuriuo vaikas laikomas gabiu, kompetentingu, aktyviu mokiniu ir kuris suteikia vaikams galimybę aktyviai mokytis ir tyrinėti.
- 5) Taikykite stipriosiomis savybėmis paremtą metodą, vertindami vaikų mokymąsi.
- 6) Nustatykite vaiko mokymąsi santykiuose su vaikais, ankstyvojo ugdymo specialistais, tėvais ir šeimomis.
- 7) Įtraukite vaikus, ankstyvojo ugdymo specialistus, tėvus ir šeimas kurdami bendrąjį misijos pareiškimą.
- 8) Ieškokite būdų, kaip dalytis informacija apie ugdymo turinį su vaikais, tėvais ir šeimomis.
- 9) Parenkite rašytinį pareiškimą, kuriame išdėstykite mokymo programos principus.
- 10) Užtikrinkite, kad visi nauji darbuotojai būtų susipažinę ir gerai suprastę mokymo programą.

- 11) Užtikrinkite, kad visos naujos šeimos, ateinančios į aplinką, būtų susipažinusios ir gerai suprastų mokymo programą.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

2 priemonė. *Paslaugos chartija.*

9 priemonė. *Ugdymo aplinkos puoselėjimas.*

12 priemonė. *4 ramsčių mokymo planas.*

29 priemonė. *Dalyvavimo lyderystės metodas.*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

ITALIJA

Mokymo programos, susijusios su tam tikra Umbrijos regiono sritimi, pavyzdžiai.

PEDAGOGINIS ŠVIETIMO PROJEKTAS

Pedagoginis švietimo projektas – sudėtingas ir aiškus pasirinkimas, susijęs su pedagogine organizacija ir ankstyvojo ugdymo aplinkos struktūra. Svarbiausi pasirinkimai apima: skyrių struktūrą, erdvių ir laiko organizavimą, priemonių ir medžiagų teikimą, santykius su šeimomis, paslaugas, prisitaikymo būdus, socialinio valdymo būdus, iniciatyvas, skirtas skatinti skirtingus perėjimus ir funkcinę darbo grupės struktūrą. Programavimas yra švietimo projekto kūrimas, apimantis bendrą ir konkretų tikslinį amžių, kuriam skirtas projektas. Tai yra darbo metodika, leidžianti ugdymo keliams suteikti gylį ir reikšmę. Programavimas nėra vieno operatoriaus užduotis, tačiau tai turi būti visų darbuotojų, dirbančių IU aplinkoje, darbo ir atsivavimo rezultatas. Tai – programa, kurią reikia nuolat stebėti laiku ir sistemingai.

DIDAKTINIS PROGRAMAVIMAS

Didaktinio programavimo būdu organizuojama ir nustatoma veikla, planuojamas jos parengimas, kad būtų pasiekti švietimo tikslai ir vystomas ugdymo projektas. Tai atspindi veiklos laiko ir organizacinę struktūrą; ankstyvo ugdymo specialistų naudojamos procedūros, skirtos nustatyti ir valdyti intensyviai siūlomus mokymo kursus vaikams.

LITERATŪRA

CARTER, Margie, *Walking the Talk of Collaboration*, in *Community Playthings*, December 01, 2010
<http://www.communityplaythings.com/resources/articles/2010/walking-the-talk-of-collaboration>

<https://education.gov.mt/en/Documents/A%20National%20Curriculum%20Framework%20for%20All%20-%202012.pdf>

14 PRIEMONĖ. Aplinkosauginio ugdymo planas

KOKYBĖS SRITIS

Mokymo planas. 5 pareiškimas. Mokymo planas, paremtas pedagoginiais tikslais, vertybėmis ir metodais, kurie leidžia vaikams holistiškai pasiekti visas savo galimybes.

KAS

Švietimo programa, kuria siekiama sukurti pagrindus visą gyvenimą trunkančiam aplinkosauginiam švietimui, ugdyti sąmoningą požiūrį ir gyvenimo būdo įpročius. Mokymo programa visais mokslo metais nuolat integruojama į pedagoginę programą. Tai prisideda prie visų aštuonių pagrindinių gebėjimų (t. y. žinių, įgūdžių ir požiūrio, kurių individams reikia asmeniniam tobulėjimui ir vystymuisi, aktyviam pilietiškumui, socialinei įtraukčiai ir užimtumui) vystymo pagal rekomendacijas dėl pagrindinių visą gyvenimą trunkančio mokymosi kompetencijų, kurias 2006 m. priėmė Europos Parlamentas ir Taryba. Tai įkvėpė žaliojo vaikų darželio programos: „Zöld Óvoda“⁸.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Teigiamai paveikti vaikų sąmoningumą ir rūpinimąsi aplinka.
- Teikti galimybių, kurios vaikams leistų sužinoti ir suvokti savo vaidmenį prisidedant prie natūralios aplinkos.
- Padidinti „žaliojo darželio“ koncepcijos matomumą, siekiant išplėsti tiesioginį ir netiesioginį žaliojo švietimo poveikį.
- Skatinti ir integruoti tvarumo principus į ankstyvąjį vaikų ugdymą.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, pedagogai, vaikai.

Netiesioginės: tėvai, šeimos, vietos bendruomenės.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – 3–6 m.

KADA

Mokslo metų pradžioje, kai plėtojama pedagoginė programa.

KAIP

Bet kokia IU institucija gali nuspręsti „tapti žalia“ ir formuoti savo veiklą, atitinkamai pakeisdama infrastruktūrą ir kt. Žemiau pateikiami kai kurie įkvėpianys veiksmai, skirti priemonei įgyvendinti.

Pirmasis veiksmas planuojant IU paslaugų teikėjo mokymo programą, susijusią su aplinkosauga, yra jos rengimas atsižvelgiant į tvarumo principą. Planuojant ir įgyvendinant pedagoginę programą, nagrinėjamos, tyrinėjamos vietos aplinkos ir gamtos paveldo ypatybės bei į jas atsižvelgiama.

Darnos principai ir aplinkos atžvilgiu atsakingi požiūriai bei įpročiai paveikia visus objekto vykdomos veiklos veiksnius.

⁸ Žaliaisiais vaikų darželiais siekiama ugdyti naująją kartą, kad vaikai taptų ekologiškai sąmoningais ir atsakingais piliečiais. Darnos principai ir aplinkos atžvilgiu atsakingi požiūriai bei įpročiai paveikia visus objekto vykdomos veiklos veiksnius. Žalieji vaikų darželiai įvairiais būdais įtraukia vietos bendruomenės narius ir organizacijas; vietos vertybės ir rūpesčiai yra įtraukti į vaikų darželio pedagoginę programą. Žalieji vaikų darželiai nuo kitų IU institucijų skiriasi tuo, kad jie yra įsipareigoję ugdyti aplinkos sąmoningumą ir tvarumą, todėl vaikų socialinės ir pilietinės kompetencijos vystymasis yra labai svarbus. Žalieji vaikų darželiai moko ateities suaugusiuosius tapti atsakingais, aplinką tausojančiais piliečiais, kurie aktyviai rūpinasi tvariu vystymusi ir mūsų gamtos turtų išsaugojimu. Iki 2016 m. Vengrijoje įsteigtas 931-as žaliasis vaikų darželis.

Žalioji turinys ir žalioji filosofija yra įtrauktos į pedagogines programas ir IU aplinkos planus. Tai nėra „papildomos“ funkcijos; greičiau tai atspindima ir atsižvelgiama planuojant bendrus institucijos tikslus ir svarstant jų įgyvendinimo priemones.

IU aplinka įvairiais būdais įtraukia vietos bendruomenės narius ir organizacijas, todėl vietos vertybės ir rūpesčiai yra įtraukti į vaikų darželio pedagoginę programą.

Tuomet parengiamas konkretus metinis darbo planas, kuris toliau nurodomas kiekvienos atskiros vaikų darželio grupės mokymo programoje. Šis žalioji turinys, kuriuo formuojamas sąmoningas vaikų požiūris į aplinką ir elgesys, jau įtrauktas į pedagoginius planus.

Siekiant skatinti sveiką gyvenimo stilių, yra prižiūrimas virtuvės sodas. Aktyviai dalyvaujant tėvams, organizuojami specialūs renginiai, kuriuose, pavyzdžiui, vaikai ruošia maistą sau arba mokosi apie vaisių ir daržovių svarbą. Su tėvais taip pat konsultuojamasi dėl sveiko mitybos plano.

Kalbant apie vaikų emocinį, moralinį ir socialinį ugdymą, patirtimi formuojamas teigiamas požiūris į natūralią aplinką. IU aplinka visiems vaikams suteikia vienodą mokymosi aplinką, kuria skatinamas ir praktikuojamas žaidimas, tyrinėjimas, bendruomenių santykiai ir prieiga prie lauko erdvių. Galimybės ir patirtis yra paremtos žaidimais, jos vaikams suteikia pakankamai laiko tyrinėti, mąstyti ir žaisti natūralioje aplinkoje. Taip pat galima organizuoti keliones. Aktyviai dalyvaujantys tėvai (pvz., skatinamas atliekų rūšiavimas, perdirbimas) deda aplinką tausojančio gyvenimo būdo ir požiūrio pamatus. Vaikai diskutuoja apie kintantį pasaulį, kuriame jie gyvena (pvz., laukinės gamtos apsaugos svarba, neigiami aplinkos taršos padariniai).

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

9 priemonė. *Ugdymo aplinkos puoselėjimas*

27 priemonė. *Žaliojo vaikų darželio apdovanojimas*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

VENGRIJA

„Jutimo urvas“

„Jutimo urvai“ kartu su kitomis veiklos rūšimis suteikia vaikams ypatingą galimybę gauti naujos informacijos apie aplinką. Viename iš *Szombathely* miesto žaliųjų vaikų darželių („Szűrcsapó Óvoda“) tris kartus per metus yra įrengiami „jutimo urvai“: pavasarį, rudenį ir žiemą. Tai yra speciali švietimo erdvė, apsaugota nuo daugumos išorinių skatinimo formų, kad vaikai galėtų susikonzentruoti į daugybę konkrečiam metų laikui būdingų objektų. Vaikai susipažįsta su pasauliu per emocijas. „Jutimo urvai“ yra sukonstruoti taip, kad vaikai vienu metu galėtų naudoti keletą jutimo organų mažoje, uždaroje erdvėje, apsuptoje objektų, kuriuos jie jau žino (matė, užuodė, klausėsi, palietė ar net ragavo) artimoje aplinkoje, vaikščiodami ar leisdami laiką žaidimų aikštelėje ar vaikų darželyje miške. Pirmasis kontaktas su lapais, pasėliais, sėklomis, kitomis augalų dalimis ar vabzdžiais ir kt. visuomet įvyksta lauke, natūralioje aplinkoje. Visa tai surinkus ir sudėjus „jutimo urve“, vaikai gali viską prisiminti, o tuomet išplėsti savo pirmąją patirtį. Dauguma dalykų „jutimo urve“ yra tiesiogiai susiję su ankstesne vaikų patirtimi. Tai patyrę vaikai dažnai yra emociškai prisirišę prie šių gamtos objektų.

Kompostavimo darželis („Komposztóvoda programa“)

Pagrindinis „SZIKE“ aplinkos ir sveikatos apsaugos asociacijos, įsteigtos 1995 m., tikslas – pakeisti dabartinį požiūrį į atliekas, pereiti nuo atliekų tvarkymo iki išteklių mažinimo ir perdirbimo. Asociacija skelbia švietimo ir sąmoningumo didinimo plakatų, skrajutes ir bukletus, organizuoja „Komposto meistro“ mokymus asmenims ir bendruomenėms, mokykloms ir savivaldybėms, įskaitant IU institucijų vadovybę. Jų kompostavimo schema buvo integruota į kelių vaikų darželių pedagoginę programą visoje

šalyje.

Kompostavimo vaikų darželių programoje atkreipiamas dėmesys į kompostavimo svarbą ir supažindinami dalyvaujantys IU darbuotojai ir vaikai su dirvožemio atnaujinimo procesu.

Programa diferencijuojama, kad atitiktų skirtingus įvairių amžiaus grupių poreikius. Vaikai mokosi kompostavimo pagrindų per žaidimus ir patirtimi pagrįstus užsiėmimus. Be pagrindinio modulio, programą sudaro įvairūs pasirenkami elementai. Pavyzdžiui, vaikų grupės gali varžytis tarpusavyje estafetėse, kuriose jie turi sugrupuoti kompostuojamų ir nekompostuojamų daiktų nuotraukas.

ITALIJA

Žemės ūkio lizdas

Ūkis yra švietimo paslauga, susijusi su žemės ūkio bendrovėmis. Tai sukuria daugialypę patirtį, susijusią su kaimo aplinka, daug dėmesio skiriant natūraliai gamtai. Tai skatina aplinkos tvarumą ir ekologinę bei kaimo pedagogiką kaip visų vaikų natūralias teises ir jų gabumų gausumą.

AIRIJA

Vaiko inicijuotos veiklos pavyzdys, parodantis aplinkosauginį informuotumą ir formuojamą, žaidimais pagrįstą mokymo programą (*padėka „ABC Child Care“ (Korkas) vaikams, tėvams ir darbuotojams*)

Pingvinų sodo nuotykis

Šaltą sausio rytą Emilija ir Ema nusprendė, kad atėjo laikas apžiūrėti pasakų sodą. Taigi, užsidėjome kepures, apsivyniojome šalikais, apsivilkome striukes ir nuėjome.

Jų pirmoji misija: rasti fėjų, bet vietoje to jos rado laistymo skardines, taigi prasidėjo nauja misija: „Suraskime VISAS gėles ir VISKĄ palaistykime.“

Deja, buvo problema, nes „nėra gėlių, tik lapai“. Buvo priimtas sprendimas: „tiesiog palaistykime visus lapus ir pažiūrėkime, ar jie paaugs.“

Grįžtant į klasę nusivylus, kad nebuvo gėlių, kilo klausimas: „Kodėl šiandien gėlės neišaugo?“ Mes ištyrėme gėlių gyvenimą, ko reikia, kad padėtume joms augti, ir pradėjome įgyvendinti planą. Atėjo laikas panaudoti savo žinias ir pereiti prie sodinimo, tačiau tokiais šaltais žiemos rytais tai gali būti tik sodas klasėje. „Lyjant gėlėms bus per šalta lauke,“ „Gal reikėtų jas aprengti.“

Vaikai pradėjo sodinti ketindami gėlių žiedų įteikti mamoms per Motinos dieną. Rūpestingai įdėjome svogūnėlius į vazonus ir uždengėme kompostu. „Galbūt mes galėtume juos padėti ant palangės, kad gėlės gautų saulės.“ Dėl kasdienės mūsų priežiūros ir dėmesingo tikrinimo ir laistymo mūsų augalai išaugo langų dydžio, todėl reikėjo parnešti namo. „Jos išaugs langus.“ „Mano mamai labai patiks.“ Po pasodinimo praėjus keliems mėnesiams, kalbos apie gėles nesiliovė. Praėjus pavasariui ir atėjus vasarai, Ema papasakojo visiems apie gėles, kurios pasirodė jos sode. „Gėlės auga sode, bet jei tėtis pamirš jas palaistyti, jos nuvys.“ Grupėje kilo sambrūzdis. Aš pasiūliau sukurti savo bendruomenės sodelį už pastato, kad visi galėtų mėgautis. Mes turėjome naują misiją!

Data buvo nustatyta, tėvų leidimas buvo gautas ir mes išvykome! Apsilankymas *Kiernan* sodo centre buvo trumpa kelionė automobiliu.

Mes išokome į du automobilius, o jaudulys buvo nepaprastas. Ruošiantis važiuoti, automobiliuose nuaidėjo: „Prisisekite saugos diržus.“ Mes važiavome „žemyn nuo kalno“. Viename automobilyje skambėjo daina „Automobilio ratai sukasi ratu“, o kitame buvo diskutuojama apie tai, kokias spalvas vaikai pasirinks. Daragas pareiškė: „Aš savo mamai išrinksiu didelę rausvą gėlę, tai jos mėgstamiausia spalva“, o Reičelė nusprendė: „Aš noriu gėlės vaivorykštės spalvomis.“ Kai atvykome, mus sutiko labai draugiškas vyras vardu Brajanas, kuris parodė mums krepšelių ir gėlių, kurios atitiktų mūsų poreikius. „Sekime paskui Brajaną.“ „Ant jo galvos auga žolė“, – pasakė Nina, mums praeinant pro galvos statulą. Po gausybės ieškojimų ir spalvų rinkimosi, įsigijome prekes. Tai buvo gaivi saulėta gegužės diena ir Brajanas paklausė, ar mes norėtume šiek tiek pavaikščioti po centrą ir pažiūrėti, gal mums reikia dar ko nors. Be visų augalų ir gausybės gėlių, radome keletą sodo baldų, kuriuos mums norėjosi išbandyti. „Aš sėdžiu gėlių vazone“, – pasakė Ema. „Šio suolo pagalvėlės tikrai patogios“, – pasakė Daragas. Kloja netgi

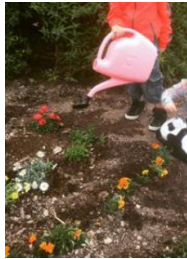
išbandė vežimėlį. Deja, šie baldai netiko mūsų mažam sodui.

Vos tik radę gražią vietą trumpam prisėsti ir pailsėti belaukiant kelionės atgal, buvome nustebinti ir pavaišinti ledais. Tiesiog tai, ko mums reikėjo po tokios užimtos dienos! „Mes valgome labai skanius ledus.“ „Mano labai susisukę.“

Kitą dieną atėjo laikas viską sodinti. Pasiėmėme savo įrankius ir išjudėjome. „Aš iš namų atsinešiau priemonių.“ Mes taip pat pakvietėme tėvų atvykti ir padėti mums. Mes padėjome gėles ten, kur sodinsime, ir pradėjome kasti duobes. „Mano didžiausia, todėl turėtų būti gale.“ Sukasę visą žemę padarėme skylučių ir pasodinome gėles. Kitas didelis darbas buvo pridėti komposto, kad gėlės geriau augtų – „puikią šiltą antklodę“ dirvožemio. „Barstykite, barstykite“, – pasakė Kloja, rinkdama kompostą į savo puodelį. Baigę sodinti, sutvarkėme vietą ir pažvelgėme į mūsų sukurtą šedevrą. Svarbiausia buvo laistyti augalus. Tai darėme kiekvieną dieną, būdami mokykloje, o savaitgaliais Kloja su savo broliu (buvusiu pingvinu) ateidavo iš netoliese esančių namų ir palaistydavo mūsų darželį.

Reičelė netgi pasiūlė: „Gal reikėtų padainuoti augalams.“ Kartais rytais pakeliui į mokyklą buvo girdėti jauni balsai. „Gėlės myli ponios Saulės dainą.“ Pingvinai rodė didelį entuziazmą viso šio proceso metu ir jie taip didžiuojasi savo pasiekimais. Jie dirbo kartu, kad sukurtų šį sodą, ir išmoko rūpintis savo aplinka bei vieni kitais. Tikiuosi, kad vaikai ir toliau rūpinsis aplinka bei bendruomene, augdami ir žydėdami kaip ir jų gėlės.

„Kam bandyti aiškinti vaikams stebuklus, kai jie gali tiesiog pasodinti darželį“, – Robertas Braultas.

LITERATŪRA

Žemės ūkio lizdas www.querciadellamemoria.it

Pingvinų sodo nuotykis:

https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwj_2rHrjebXAhVHoaQKHeLGDlkQFggnMAA&url=https%3A%2F%2Fwww.earlychildhoodireland.ie%2Fwp-content%2Fuploads%2F2017%2F10%2FPenguins-Gardening-Adventure.pdf&usg=AOvVaw1xPYIHYeBqgSCCdUx1SeuJ

15 PRIEMONĖ. Tėvai, dalyvaujantys vaikų mokyme

KOKYBĖS SRITIS

Mokymo planas. 6 pareiškimas. Mokymo planas, pagal kurį darbuotojai turi bendradarbiauti su vaikais, kolegomis ir tėvais bei apsvarstyti savo praktiką.

KAS

Vaikų mokymosi procese dalyvaujantys tėvai (PICL) yra priemonė, įkvėpta „Pen Green Center“⁹ sukurtos ir naudojamos metodikos. Tai yra kooperatyvinio darbo modelis, kuris yra veikiamas pagarbos tėvams kaip vaikų bendriems ugdytojams, laikant juos lygiaverčiais IU praktikais.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Sustiprinti ir pagerinti tėvų ir IU paslaugų teikėjų bendradarbiavimą vaikų naudai.
- Aktyviai įtraukti tėvus į jų vaikų mokymosi kelionę.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, pedagogai, tėvai.

Netiesioginės: vaikai, vietos bendruomenė.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Mokslo metų pradžioje, planuojant pedagoginę veiklą ir programą.

KAIP

Metodologinis požiūris, įkvėptas „Pen Green“ PILC metodo, kurio tikslas – stiprinti ir tobulinti tėvų ir švietimo įstaigų bendradarbiavimą vaikų naudai. Ankstesni tyrimai parodė, kad jei namų mokymosi aplinka teikiama bendradarbiaujant, tai yra glaudžiai susijusi su geresniu kognityviniu mokėjimu vaikystėje. Todėl ypač svarbu, kad IU institucijos ar specialistai siektų kuo glaudesnio bendradarbiavimo su tėvais. Šiuo atžvilgiu šis metodas buvo sėkmingas, todėl jis galėjo pateikti idėjų ir įkvėpti specialistus ir IU aplinkos vadovus, kurie nori tobulinti šį bendradarbiavimą.

Pirmasis oficialaus metodo įgyvendinimo veiksmas yra trumpas kursas IU paslaugų teikėjams. Tai yra trijų dienų programa, į kurią įeina dvi dienos tiriant įsitikinimus ir vertybes apie darbą su tėvais ir kaip dirbti kartu, kad būtų skatinamas vaikų mokymasis. Tuomet dalyvių prašoma dalyvauti projektiniame darbe, kuris trunka tris mėnesius ir kuris apima:

- darbą aplinkoje su personalo komanda;
- dabartinės praktikos auditą;
- vaiko tyrimą su viena šeima, naudojant vaizdo įrašus.

Dalyviai grįžta paskutinę dieną, kad galėtų pasidalyti projektiniu darbu ir veiksmų planu ateičiai.

Jei IU paslaugų teikėjai jau turi patirties bendradarbiaujant su tėvais, jie nebūtinai turi lankyti kursus ir gali vadovautis šiais pasiūlymais:

- Tėvai turi jausti, kad jie yra aktyvūs dalyviai, bendradarbiaujantys su IU paslaugų teikėjais:
 - Metodas „tėvai kaip pirmieji mokytojai“: tvirtas įsitikinimas, kad tėvai yra pirmieji ir įtakingiausi vaiko mokytojai, ir apie viską pranešama tėvams.
 - Ikimokyklinio ugdymo sąjunga: tėvai ir specialistas susitinka aptarti jų partnerystę.

⁹ Pagrindinė PILC metodo filosofija yra tai, kad aktyvus bendradarbiavimas ir „vystymosi partnerystė“ tarp tėvų ir IU specialistų yra itin svarbi siekiant maksimaliai padidinti vaikų pasiekimus ir gerovę. Kuo daugiau pedagogai ir tėvai dalijasi požiūriais ir dirba kartu ugdydami vaikus, tuo daugiau vaikų gauna iš ankstyvojo ugdymo tiek namuose, tiek aplinkoje.

- Pagrindiniai apibrėžimai (tėvai, šeimos nariai, paslaugų vartotojai, pedagogas, šeimos pagalba, apsauga, vietos valdžios institucijos, grupės vadovas).
- Tėvai ir IU teikėjai reguliariai dalijasi žiniomis apie vaikų mokymąsi ir vystymąsi:
 - Informacija iš namų turėtų būti įtraukta rengiant šiam individualiam vaikui skirtą aplinkos ar namų projekto planą.
 - Aplinkos ar specialisto pateikiama informacija apie tai, ką tėvai teikia savo vaikams namuose.
- IU paslaugų teikėjai turėtų pažinoti savo bendruomenę ir šeimas.
- IU paslaugų teikėjai ir tėvai kartu analizuoja, kas veikia ir kas neveikia šeimų įtraukimo atžvilgiu.
- IU teikėjai žino ir vertina šeimų įvairovę ir gyvenimo patirtį; jie yra susipažinę su įvairiomis sistemomis, kuriomis galima stebėti šeimos įtraukimo lygį ir kokybę, kad galėtų pasirinkti geriausią įmanomą variantą šeimai, kuri įsitraukia.
- IU teikėjai reguliariai vykdo pagalbos ir priežiūros seansus, turi laiko refleksijoms ir peržiūroms.
- Suorganizuojamas aktyvių tėvų forumas arba tėvų grupė; taip pat reikėtų atsižvelgti į nedalyvaujančių tėvų požiūrį ir nuomonę.
- Tėvai turėtų dalyvauti vertinant IU aplinkos paslaugas ir turėti balsą sprendžiant tai, kas yra vertinama ir kaip vertinama.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

5 priemonė. *Platforma, skirta bendravimui su tėvais.*

6 priemonė. *Visos vaikų veiklos įtraukimas.*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

„Pen Green Centre“

„Pen Green Centre“ siūlo IU paslaugas vaikams iki 5 metų amžiaus ir jų šeimoms, labiausiai toms, kurių žemas socialinis ir ekonominis statusas. Palengvinamas priėjimas tėvams ir būsimiems tėvams bei jų vaikams prie IU paslaugų bei didinama jų nauda.

Komandą sudaro daugiau nei 120 specialistų, kurie dirba vidutiniškai su daugiau nei 1 800 šeimų kasmet.

Pagrindinis tikslas yra pagerinti vaikų, tėvų ir darbuotojų / specialistų pasiekimus.

„Pen Green Centre“ turi tris filialus, kurie bendradarbiauja tarpusavyje ir palaiko vienas kitą:

- „Pen Green Integrated Centre“ yra atsakingas už IU paslaugų teikimą vaikams ir jų tėvams, remdamasis aktyviu tėvų dalyvavimu.
- „Pen Green Teaching School“ siūlo mokymo kursus, studijų programas (bakaluro, magistro), vadovavimo ir mokslinių tyrimų galimybių, taip pat paramą kitoms mokykloms.
- „Pen Green“ tyrimų, plėtros ir mokymo bazė yra „Pen Green Centre“ institucija vaikams ir šeimoms, kur tėvai ir specialistai bendradarbiauja kaip tyrinėtojai.

Centras veikia 48 savaites per metus, septynias dienas per savaitę.

Centras teikia platų paslaugų spektrą šeimoms, įskaitant kūdikių ir mažų vaikų priežiūros paslaugas, vaikų darželius, popamokinės veiklos klubą ir žaidimų programą atostogų metu. Vaikų darželyje yra vietos 240 vaikams, grafikas lankstus, vaikai gali būti ir ne visą dieną. Aplinka taip pat siūlo platų šeimos paramos spektrą, įskaitant šeimos apsilankymą, šeimos kambarį, terapines grupes, jaunų tėvų ir tėvų grupes bei bendruomeninį ugdymą.

Bendra kalba ir žinios

PILC sistema atsirado supratęs, kad tėvai jautėsi neužtikrinti dėl to, kokia konkreti informacija apie vaiko vystymąsi buvo naudinga ir aktuali, kad būtų galima dalytis su IU paslaugų teikėjais. Siekdamas palengvinti dialogą su tėvais, „Pen Green“ centras sukūrė bendrą koncepcinę sistemą ir kalbą stebėsenai, taip pat pamokė tėvus. Kalbėti ta pačia kalba būtina norint rasti bendrą pagrindą.

PILC modeliu analizuojami vaizdo įrašai su vaikais, kurie palengvina refleksiją ir keitimąsi informacija, naudojant šias vartojant sąvokas:

- **Įsitraukimas:** ši sąvoka vartojama nustatant vaiko įsitraukimo į veiklą lygį; kuo labiau įnikę ir

susikoncentravę jie yra, tuo veiksmingesnis bus mokymasis. Naudodamiesi Ferre Laevers sukurta 5 taškų „Leuven Involvement Scale“ (įsitraukimo skale), pedagogai ir tėvai gali nuspręsti, kaip vaikas yra įsitraukęs į mokymosi situaciją, atidžiai stebėdami kūno kalbą ir kitus signalus (pvz., koncentracija, energija, sudėtingumas ir kūrybiškumas, veido išraiškos ir laikysena, atkaklumas, tikslumas, reakcijos laikas, žodinės išraiškos ir pasitenkinimas).

- **Gerovė:** būtina dalyvavimo sąlyga yra gerovės sąvoka; jei gerovė nelabai jaučiama, vaikas gali nesijausti įsitraukęs, todėl mokymasis nėra veiksmingas. Vaiko gerovės lygis gali būti įvertintas stebint konkrečius jo elgesio rodiklius, tokius kaip malonumas, pasitikėjimas savimi, spontaniškumas, energija, atvirumas ir kt. Be to, Laevers sukūrė 5 balų skalę, skirtą vaiko gerovei nustatyti, ir bent pusė signalų turi būti patvirtinti, kad būtų įrodyta teigiama emocinė gerovė.

Pedagogai ir tėvai gali naudotis gerovės ir įsitraukimo skalėmis, kad aptartų vaiko mokymąsi, jo poreikius ir veiklą, kuria jis galėtų užsiimti vėliau.

- **Schemos** yra pakartotiniai veiksmo modeliai, kuriuos vaikai demonstruoja tyrinėdami aplink juos esantį pasaulį. Jos padeda vaikams kurti teorijas apie tai, kaip viskas veikia, ir suprasti sąvokas. Bendros schemos, kurias demonstruoja vaikai: trajektorija, transportavimas, apdengimas indėlis.

Vaikų schemų nustatymas gali padėti specialistams ir pedagogams: 1) palaikyti vaiko schemą, pateikiant tinkamas medžiagas, sąveikas ir užsiėmimus, 2) išplėsti vaiko mokymąsi, tobulinant ir papildant nuolatine schemą, kurią rodo vaikas, o ne teikiant atsitiktinę ar bendrą (nesusijusią su konkrečiais vaikais) medžiagą ir turinį.

„Pen Green“ tėvams pateikiama schemos brošiūra, jie mokomi labai konkrečios techninės kalbos, kuria apibūdinama, ką daro jų vaikai. Bendra kalba yra itin svarbi bendradarbiaujant su tėvais, todėl užuot supaprastinus žodyną, tėvai, kurių žemas išsilavinimas, mokomi po vieną apie pagrindines sąvokas ir techninius terminus.

- **Suaugusiųjų mokymo strategijos** leidžia tėvams ir IU paslaugų teikėjams apmąstyti, kaip jie bendrauja su vaikais ir kaip jų metodas gali padėti vaikui mokytis.

„Pen Green“ tyrėjai, remdamiesi išsamia vaikų veiklos vaizdo įrašų ir bendravimo su suaugusiais namuose ir darželyje analize, nustatė aštuonias veiksmingas suaugusiųjų mokymo strategijas:

1. Subtilus kišimasis.
2. Žinios apie vaiko įtvirtintą kontekstą ir sugebėjimą prisiminti ankstesnę vaiko patirtį.
3. Patvirtinimas per vaiko veido išraiškas ir fizinį artumą.
4. Vaikų skatinimas rinktis ir priimti sprendimus.
5. Suaugusieji skatina vaiką atitinkamai rizikuoti.
6. Vaikų skatinimas peržengti paties suaugusiojo žinių pagrindą ir padėti jiems įgyti naujos patirties.
7. Suaugusieji suvokia savo pačių požiūrio ir įsitikinimų poveikį ir tai, kaip tai gali paveikti vaiko mokymąsi.
8. Suaugusieji demonstruoja mokymąsi kaip partnerystę. Suaugusieji yra įsipareigoję mokytis savyje ir sukuria domėjimosi dvasiją.

„Pen Green“ mokymosi kilpa

PILC metodu skatinamas tęstinis informacijos srautas ir grįžtamasis ryšys tarp tėvų ir IU paslaugų teikėjų. Tolesnis dalijimasis žiniomis per dialogą leidžia abiem suaugusiųjų grupėms pagerinti jų supratimą apie jų prižiūrimus vaikus ir taip palaikyti vaiko mokymąsi ir vystymąsi.

PILC metodą, be kita ko, sudaro:

- Neoficialūs pokalbiai atvykimo ir išvykimo laiku.
- Apsilankymai namuose, skirti pasidalyti ir keistis informacija apie vaiko mokymąsi ir vystymąsi centre ir namuose.
- Renginių, kuriuose dalyvauja tėvai, vaikai ir specialistai, organizavimas.
- Tėvų skatinimas ir įtraukimas į veiklą aplinkoje.
- Tėvų skatinimas aktyviai dalyvauti mokslinių tyrimų projektuose.

- Tėvų įtraukimas į jų vaikų vertinimą.
- Vaikų filmavimas užsiėmimų metu ir aptarimas su tėvais.

LITERATŪRA

Nuo devintojo dešimtmečio pradžios „Pen Green Centre“ (Corby, Northhamptonshire, JK) dėstytojai, planuodami ir įgyvendindami savo edukacinę programą, įtraukia tėvus kaip sprendimų priėmėjus. Centras tapo „vieno langelio“ principu veikiančia įstaiga šeimoms su mažais vaikais vietos bendruomenėje; „Pen Green Centre“ teikia šias paslaugas:

- aukštos kokybės, vystymuisi tinkamas ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra;
- vieta, kur vaikai galėtų susitikti, mokytis ir augti; kur patenkinami jų emociniai ir pažintiniai poreikiai;
- tinkamos paslaugos vaikams, kuriems to reikia;
- specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų įtraukimas;
- partnerystė su tėvais ir jų aprūpinimas (suaugusiųjų švietimo, sveikatos ir socialinės rūpybos paslaugos).

„Pen Green Centre“ taip pat pradėjo mokslinių tyrimų projektus, daugiausia dėmesio skiriant mokymui ir mokymuisi bei mokymo programoms, įtraukiant visas suinteresuotąsias šalis: tėvus, IU specialistus ir tyrėjus.

Apie „PEN Green“ centrą <http://integrated.pengreen.org>

PICL metodas:

[http://www.c4eo.org.uk/local-practice/validated-local-practice-examples/the-parents-involved-in-their-children%E2%80%99s-learning-\(picl\)-approach.aspx](http://www.c4eo.org.uk/local-practice/validated-local-practice-examples/the-parents-involved-in-their-children%E2%80%99s-learning-(picl)-approach.aspx)

<http://research.pengreen.org/parents-involvement-in-their-childrens-learning-pic/>

OFSTED: *Inspection report for Pen Green Centre for Children and Families.*

<https://primariesite-prod-sorted.s3.amazonaws.com/pen-green-centre/UploadedDocument/105e4d0fc22f4f87808fd16c150d9e90/ofsted-cc.pdf>
<http://archive.c4eo.org.uk/themes/families/vlpdetails.aspx?lpeid=451>

PICL metodas ir tyrimo, kuriais jis pagrįstas, rezultatai aprašyti: Margy Whalley: *Involving Parents in their Children's Learning*, 2007.:

<http://sk.sagepub.com/books/involving-parents-in-their-childrens-learning>

<http://research.pengreen.org/parents-involvement-in-their-childrens-learning-pic/>

Skyrius apie „Pen Green“ ir PICL sistemą:

http://www.academia.edu/19598170/Developing_Early_Years_Professionalism_Evaluation_of_the_Early_Learning_Initiatives_Professional_Development_Programme_in_Community_Childcare_Centres_in_the_Dublin_Docklands

Šeimų įtraukimo principai. Sistema vietos valdžios institucijoms ir valstybinėms organizacijoms, skirta vertinti ir tobulinti šeimų įtraukimą:

http://www.socialserviceworkforce.org/system/files/resource/files/engaging_with_families_0.pdf

16 PRIEMONĖ. *Pedagoginiai dokumentai*

KOKYBĖS SRITIS

Mokymo planas. 6 pareiškimas. Mokymo planas, pagal kurį darbuotojai turi bendradarbiauti su vaikais, kolegomis ir tėvais bei apsvarstyti savo praktiką.

KAS

Vaiko asmeninis aplankas / klasės dienoraštis – pedagoginiai dokumentai.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Nukreipti refleksijas ir skatinti pedagogų, vaikų ir tėvų bei šeimų dialogą apie tai, kaip ir kodėl mes dokumentuojame vaikų mokymąsi.
- Priimti metodą, kuris leidžia matyti vaiko mokymąsi IU aplinkoje ir platesnėje bendruomenėje.
- Tobulinti būdus, kaip pedagoginiai dokumentai gali padėti matyti vaikų mokymąsi IU aplinkoje ir taip informuoti apie mokymo planų rengimą.

TIKSLINĖS GRUPĖS:

Tiesioginės: vaikai, pedagogai, tėvai, šeimos.

Netiesioginės: inspektoriai.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Pedagoginiai dokumentai padeda pedagogui sukurti turtingą vaiko mokymosi portretą. Šis metodas gali būti taikomas visus metus, kad vaikų mokymasis būtų matomas IU aplinkoje. Labai svarbu paskirsti nuolatinį ir tinkamą laiką planuojant ir dokumentuojant mokymą bendradarbiaujant su vaikais ir kolegomis, taip pat laiką, skirtą dalytis informacija su tėvais ir šeimomis. Bent jau nuo mokslo metų pradžios rekomenduojama reguliariai dirbti su dokumentais kartą per savaitę, kad būtų konkrečiai skatinamas pedagogų dialogas.

KAIP

Tai paremta vaiko, kaip kompetentingo ir gabaus mokinio, požiūriu, kai vaikas yra individas, besimokantis su kitais.

- 1) Ankstyvojo ugdymo specialistai kaip komanda aiškiai apibrėžia, kaip aplinka numato dokumentuoti vaikų mokymąsi, kad būtų sukurtas bendras požiūris ir būtų palaikomi dėstytojai, vykdydami savo užduotis / pareigas. Būtina nustatyti šiuos dalykus:
 - Dokumentacijos formatas ir laikmena.
 - Laikas.
 - Kiekvieno komandos nario vaidmuo.
 - Numatomi rezultatai.
- 2) Ankstyvojo ugdymo specialistai konsultuojasi su tėvais ir šeimomis apie tai, kaip geriausiai įtraukti juos į dokumentų rengimo procesą, ir apie tai, kaip pageidaujama naudotis šia dokumentacija ir dalytis vaikų patirtimi ir pastebėjimais. Galimi būdai, kaip tai apsvarstyti:
 - a. Preliminariame susitikime papasakoti tėvams ir šeimoms apie vaikų augimo ir vystymosi svarbą, kad jų mokymasis būtų matomas dokumentuojant mokymosi veiklą. Tai taip pat padės parodyti, kokia yra švietimo kokybė aplinkoje.
 - b. Visus metus reguliariai dalytis dokumentais su tėvais ir pakviesti juos teikti pastabas raštu ar žodžiu.
 - c. Skelbimų lenta / juoda lenta yra visuomet prieinama tėvams ir šeimoms, kad jie galėtų pateikti pastabų ar pasiūlymų apie siūlomą veiklą. Užtikrinti, kad ankstyvojo ugdymo specialistai būtų jautrūs galimiems raštingumo ar kalbos sunkumams.

- 3) Ankstyvojo ugdymo specialistai reguliariai naudoja metodą, kad dokumentuotų mažų vaikų patirtį:
- įrašydami jų posakius, interesus, dalykus, kuriais jie džiaugiasi, bendravimą su žmonėmis ir juos supančiu pasauliu;
 - suteikdami turtingą vaikų mokymosi profilį naudojant įvairias priemones, įskaitant kūrybinius menus, šokius ir dramą, kad būtų galima matyti vaikų mokymąsi;
 - įtraukdami vaikus, kai ruošia dokumentus apie jų mokymąsi, suteikiant galimybių jiems apžvelgti savo mokymosi patirtį ir pasirinkti, ką įtraukti į dokumentus. Tai gali būti atliekama per pokalbius, kuriant ženklus, per brėžinius, piešinius, nuotraukas ir kitas priemones.

Dokumentacijos proceso metu labai rekomenduojama:

- sutelkti dėmesį į procesą, o ne į rezultatą ir paskatinti vaikus suprasti proceso vertę;
 - priimti stipriosiomis pusėmis pagrįstą požiūrį, orientuotą į tai, ką vaikas gali padaryti, o ne tai, ko jis dar negali padaryti;
 - pabrėžti vaiko mokymąsi ir padaryti jį matomą, užfiksuojant reikšmingą patirtį, kuri leidžia pamatyti vaiko mokymąsi, jo interesus ir polinkį.
- 4) Ankstyvojo ugdymo specialistai naudoja dokumentus, kad praneštų apie tolesnius vaiko mokymosi veiksmus, atsižvelgdami į jų interesus ir gebėjimus. Norėdami tai padaryti ir remdamiesi sutarties 3 punktu, jie:
- organizuoja ankstyvojo ugdymo specialistų idėjų siūlymo sesiją, kaip įvykdyti konkrečią veiklą;
 - naudojasi ankstesniais metais parengtais dokumentais arba su skirtingomis grupėmis aplinkoje planuodami mokymo programos įgyvendinimą;
 - su pedagogais apsveria, kaip reguliariai dokumentuoti vaikų mokymą, siekdami nustatyti, kas veikia gerai ir ką reikėtų tobulinti;
 - padaro vaikų mokymąsi matomą kitiems grupės vaikams kalbėdamiesi tarpusavyje ir klausdami.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

5 priemonė. *Platforma, skirta bendravimui su tėvais.*

7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas.*

19 priemonė. *Žurnalas (su aplanku).*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

AIRIJA

Vaiko individualus mokymosi žurnalas (kaip pastebėta IE per studijų vizitą)

Tai yra individualus žurnalas, kuriame įrašomas kiekvieno vaiko mokymasis ir pažanga. Jame yra vaiko darbo pavyzdžių – piešiniai, tapybos darbų, kūrybos, draugystės ar gerų darbų nuotraukų. Vyresni vaikai knygas kuria patys ir pasirenka, ką į jas įtraukti. Žurnale taip pat gali būti pedagogų rašytinių pastabų ir komentarų, kurie prieš įrašant į žurnalą yra išsakomi vaikui. Pedagogas gali įtraukti nuorodas į mokymo programos tikslus. Žurnalai atidžiai saugomi ir yra visuomet pasiekiami vaikams, pedagogas yra atsakingas už kūdikių ir mažesnių vaikų individualius žurnalus. Įrašai užrašomi nuolat ir jais reguliariai dalijamasi su tėvais.

Mokymosi žurnalas – grupės / klasės mokymosi žurnalo rinkinys, kuris yra kasdien prieinamas tėvams ir tėvams. Šio žurnalo įrašai yra įrašomi mažose vaikų grupėse, įrašai padeda vaikams prisiminti veiklą, aptarti ją, pasidalyti idėjomis, pateikti pasiūlymų, spręsti problemas, kartu suprasti prasmę ir kad jie galėtų stiprinti supratimą ir žinias.

Pavyzdžiai mokymosi žurnalo, kuriame pateikiami taikomos mokymo programos įvairių užsiėmimų ir patirčių pavyzdžiai.

Žr. pingvinų sodo nuotykių mokymo programos pavyzdį 14 priemonėje.

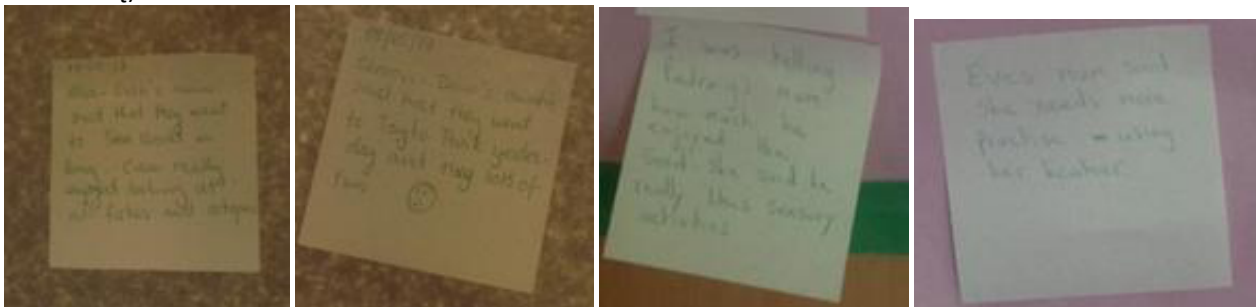
Taip pat žr.

<https://www.earlychildhoodireland.ie/work/quality-practice/awards/learning-stories/>

<https://www.earlychildhoodireland.ie/work/quality-practice/awards/inspired-practice-awards/>

Tėvų balsai – tėvai kviečiami prisidėti prie mokymo programos.

Kiekvienoje centro klasėje yra vieta sienoje, pavadinta „Tėvų balsais“. Po šiuo užrašu yra daug lapelių su pastabomis, kurias parašė ankstyvojo ugdymo specialistai, dirbantys klasėje. Šios pastabos yra apie temas, apie kurias tėvai kasdien atvesdami savo vaikus į centrą kalbasi su ankstyvojo ugdymo specialistais. Pokalbiai vyksta ne apie priežiūros procesą, o apie tai, ką vaikas patyrė namuose, o ankstyvojo ugdymo specialistai gali tai panagrinėti su vaiku bei kitais suinteresuotais vaikais. Pavyzdžiui: „savaitgalį ėjome pasivaikščioti po mišką“ arba „mirė banguotoji papūgėlė“, arba „...po dviejų savaitių gulsi į lignonę...“ Šios temos prisideda planuojant naują mokymo programą – tai temos, kurios domina vaikus, tai, ką jie patyrė arba patirs. Vaikams jos yra prasmingos, susijusios su vaikų tikrove ir todėl yra didesnė tikimybė, kad vaikai entuziastingai įsitrauks į mokymo plano temas (galima įterpti sienos nuotrauką)

Alvos ir Kiano mama teigė, kad jie nuvyko į „Sea World“ Brėjuje. Kianui labai patiko žiūrėti į visas žuvis ir aštuonkojus.	Šeron, Daros teta, sakė, kad vakar apsilankė „Tayto“ parke, kur labai smagiai praleido laiką.	Aš Padraigo mamai papasakojau, kaip jam patiko smėlis, o ji sakė, kad jam tikrai patinka jutiminiai užsiėmimai.	Evos mama pasakė, kad jai reikia daugiau pasipraktikuoti naudojant stiklinę.
--	---	---	--

ITALIJA

Pagal sistemą, kurioje pripažįstamos šeimos kaip šalininkai edukacinio projekto paslaugų, kurioms būdingos savosios vertybės ir kultūros, taip pat teisės į informaciją, dalyvavimą ir dalijimąsi užsiėmimais, atliekamais teikiant paslaugas, tėvų įtraukimas į „laboratorijos“ situacijas siūlomas ne tik siekiant tobulinti paslaugos organizavimą ar ne tik tikintis skatinti tėvus, kuriems reikalinga pagalba ar ypatinga priežiūra, tačiau yra labiau švietimo, kaip abipusiškumo, dalijimosi, klausymosi, komunikacijos ir dialogo proceso, sąvoka tarp visų dalyvaujančių subjektų.

„Laboratorijos“ iš tikrųjų yra sumanytos ir suprojektuotos kaip erdvės, kuriose sukuriamas naujas bendras supratimas, kuriose veiksmai išplečiami ir jie praturtinami ieškant naujų galimų reikšmių. Laboratorijų pasiūlymas tėvams nėra laikomas įpareigojimu švietimo projekte, bet kaip viena iš galimybių dalyvauti kaip kitas galimas būdas, kuris atviras tiems, kuriems įdomu.

Keletas pavyzdžių laboratorijų, skirtų įgyvendinti:

knygas, muzikos instrumentus, lėles, istorines dramas, maisto gaminimo virtuves ir kt.

METODAS:

Pedagogas suteikia erdvės tėvams, idėjų šalininkams, kad jie išnaudotų turimus išteklius, išteklius, kurie gali atsirasti dėl profesinių įgūdžių, asmeninio požiūrio, laisvalaikio propaguojamų užsiėmimų. Tokiu būdu dalijamasi patirtimi, priemonėmis ir medžiaga, kai pradedama dirbti kartu, kitas pasiekiamas svarbus suaugusiųjų laboratorijų tikslas – vaikų ugdymo lyginimas ir refleksija.

Žaidimų kūrimas vaikų darželiams yra neformali galimybė keistis nuomonėmis apie tai, kaip pasirinkti objektą, medžiagą ar formą kitos atžvilgiu. Be to, atliekant veiksmus kartu kyla svarbesnių klausimų nei

tinkamiausios objekto funkcijos, bet taip pat apie būdus ir strategijas, kurias taikydami žaidžiantys vaikai dalyvauja konkrečiuose mokymosi keliuose.

Neoficialus šio konteksto klimatas paprastai palengvina dialogą ir keitimąsi idėjomis, nes įkvepiama ramaus ir gaivaus oro. Būtent tuomet pedagogas gali tyliai pasinaudoti tuo, ką tėvai sako, norėdami praplėsti diskusiją ir skatinti pasvarstymus, pasakojant istorijas apie lizdą ar skaitant straipsnius laikraščiuose.

APSIKEITIMAS KNYGOMIS

Knygų mainais siekiama skatinti vaikų skaitymą kartu su tėvais, taip pat sukurti tiltą tarp patirties lizde ir šeimos. Vaikai gali namo parsinešti jiems jau žinomų knygų, o jas skaitytų tėvai, galėtų dalytis ketinimų tęstinumu.

LITERATŪRA

Aistear Síolta praktinis vadovas / planavimas ir vertinimas

STEBĖSENA IR VERTINIMAS

Šios priemonės yra siūlomos siekiant padėti IU aplinkai ir personalui nustatyti jų teikiamos paslaugos stipriąsias ir silpnąsias puses, kad būtų skatinamas nuolatinio tobulėjimo metodas ir būtų galima lengviau pritaikyti tobulinimo priemones visame spektre kokybės sričių, kurios aptariamos šiame priemonių rinkinyje.

Šių priemonių pagrindas yra įrodymais pagrįstas metodas, kuris, pagal TQM, yra pagrindas norint sistemingai registruoti, dokumentuoti ir stebėti, kaip buvo įgyvendinti pagrindiniai kokybės procesai. „Tegul kalba duomenys!“ – tai šūkis, kurio reikia nepamiršti, kad nuolat būtų pranešama apie pasirinkimus ir vidinius sprendimų priėmimo procesus, pateikiant konkrečią ir patikimą informaciją bei duomenis. Tokiu būdu IU aplinka taip pat gali tapti labiau atskaitinga išorės suinteresuotosioms šalims – ne tik tėvams, globėjams ar šeimoms, bet ir valdžios institucijoms bei finansuotojams.

Tiksliau, šie įrankiai padeda IU darbuotojams: savarankiškai vertinti procesus ir rezultatus (19 priemonė – įsivertinimo tinklelis); pateikia pavyzdžių ir procedūrų išoriniam vertinimui per tarpusavio peržiūrą (20 priemonė), mentorius (18 priemonė) arba mokslinius tyrimus (17 priemonė); siūlo priemonių, skirtų mokymo programos stebėsenai (21 priemonė – žurnalas su portfeliu) ir vaiko vystymuisi (22 priemonė – vaikų vertinimas), laikantis principų, išdėstytų bendrame įvade. Taip pat įtrauktas svarbus praktinis pavyzdys, kaip nustatyti, kiek tėvai yra patenkinti teikiamų IU paslaugų kokybe (23 priemonė – tėvų išorinis vertinimas).

Taigi, norint veiksmingai ir tinkamai panaudoti šiame skyriuje pateiktas priemones, rekomenduojama jas pritaikyti prie individualių IU aplinkos ypatybių ir išorinių aplinkybių, pvz., pritaikant pateiktus rodiklius, įtraukiant kitus atitinkamus profesionalus ar grupes, kuriose bendradarbiaujama.

17 PRIEMONĖ. Mokslinių tyrimų centrai stebint ir vertinant

KOKYBĖS SRITIS

Stebėseną ir vertinimą. 7 pareiškimas. Stebint ir vertinant gaunama informacijos, kuri aktuali vietiniu, regioniniu ir (arba) nacionaliniu lygiu, siekiant nuolatos vertinti politikos ir praktikos kokybės tobulinimą.

KAS

Siekiant nustatyti tobulintinas sritis, stebėti pokyčių įgyvendinimą ir įvertinti rezultatus, informacija turi būti renkama iš visų paslaugų teikėjų ir gavėjų. Aplinkoje organizuojama kelių suinteresuotųjų šalių stebėsenos ir vertinimo grupė, į kurią įeina ankstyvojo ugdymo specialistai, vadovai ir IU darbuotojai, šeimos, tėvai, globėjai, vietos pilietinės visuomenės organizacijos ir kiti susiję suinteresuotieji subjektai. Pagrindinis grupės darbo tikslas yra pagerinti IU politikos ir praktikos kokybę IU aplinkoje.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Užtikrinti visų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą stebint ir (j)vertinant IU paslaugų kokybę.
- Įgalinti IU praktikos ir politikos tobulinimą, siekiant, kad jos atitiktų vietos poreikius (susijusius su regionine ir nacionaline politika).
- Įgalinti sistemingą (savarankišką) visų suinteresuotųjų šalių praktikos refleksiją, kad būtų pateikiama aktualios informacijos, kuri padėtų nustatyti pageidaujamus patobulinimus, ir dokumentuoti būtinus politikos pakeitimus, reikalingus aukšto lygio kokybei teikti, o ne tik atitikti reguliavimo arba tikrinimo reikalavimus.

Konkretus tikslas ir paskirtis, pvz.:

- atskaitomybė už viešųjų lėšų auditą;
- tobulinimo tikslais: nustatyti IU sistemų stipriąsias ir silpnąsias puses, apibūdinti tinkamas strategijas, kaip jas spręsti konsultuojantis su suinteresuotosiomis šalimis;
- nustatyti personalo mokymosi poreikius: pritaikyti nuolatinio profesinio tobulėjimo paslaugą, kad dėmesys būtų sutelktas į vaikų ir šeimų poreikius vietos bendruomenėse;
- palaikyti strategijų kūrėjus: teikti informaciją administratoriams, kurie padeda jiems priimti pagrįstus sprendimus, ir tinkamai pritaikyti / nukreipti savo intervencijas atsakingai ir veiksmingai;
- informuoti visuomenę: stebėsenos ir vertinimo procedūrų rezultatus, pavyzdžiui, galėtų naudoti tėvai ir suinteresuotosios šalys, palaikydamos politiką.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai, IU darbuotojai, tėvai, šeimos, globėjai, vietos pilietinės visuomenės organizacijos / bendruomenės grupės, socialiniai partneriai ir kiti susiję suinteresuotieji subjektai.

Netiesioginės: vaikai, strategijų kūrėjai vietos, regioniniu / nacionaliniu lygiu, tyrimų institucijos.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Periodiškai visus metus, bent kartą per metus.

KAIP

Parengiamieji veiksmai

1. Vienos ar daugiau IU aplinkų iniciatyva parenkama pagrindinė komanda (vietos, nacionaliniu ar regioniniu lygiu), kuri vadovaus ir koordinuos tyrimų centrą. Rekomenduojamas valdžios institucijų palaikymas.
2. Pagrindinė komanda sudaro visų suinteresuotų asmenų, dalyvaujančių mažų vaikų gyvenime, sąrašą vietos bendruomenėje (atsižvelgdama į visas darbuotojų kategorijas aplinkoje, taip pat į

- galimą akademinę visuomenę, bendruomenių grupes ir kitas tarnybas regione – socialines, sveikatos apsaugos).
3. Reikėtų parengti pirmojo susitikimo planą, tyrimų centro įkūrimo tikslus bei parengti darbo plano idėjas (reikėtų pasirinkti konkretų aspektą / temą / praktiką pradiniam tyrimui).
 4. Tuomet organizuojamas pirmasis susitikimas, skirtas pristatyti tyrimų centro idėją. Pirmojo susitikimo tikslai apima pagarbių santykių tarp visų dalyvių skatinimą; bendrojo darbo taisyklių kūrimą ir priėmimą bei aspekto / temos / praktikos, kuri bus tirama pirmiausia, pristatymą. Dalyviai turėtų turėti galimybę pristatyti save ir savo vaidmenį vaikų ugdymo ir priežiūros srityje.
 5. Įvado į SSGG (stipriųjų ir silpnųjų pusių, galimybių ir grėsmių)¹⁰ analizė gali būti naudinga (jei dalyviai su tuo nesusipažinę), atsižvelgiant į aspektą / temą / praktiką, kuri bus nagrinėjama.

Įgyvendinimas

6. Išanalizuotas aspektas / tema / praktika, naudojant surinktus duomenis ir tyrimų rezultatus, galėtų būti bendrojo darbo įvadas ir tai yra pirmasis veiksmas. Tam galėtų vadovauti atitinkamas išorės ekspertas / tyrėjas.
7. Antrasis veiksmas – apibrėžti konkrečią problemą / praktiką, kurią reikia tobulinti.
8. Trečiasis veiksmas – surinkti konkrečius duomenis ir įrodymus iš dalyvių praktikos apie pasirinktą problemą ar praktiką, kurią reikia tobulinti. Duomenų rinkimas gali būti vykdomas apibūdinant savo patirtį šiuo aspektu, stebint įvairių vaikų elgseną, susijusią su šiuo aspektu, kalbant su vaikais, naudojant klausimyną ar pasitelkiant tikslinę grupę tarp įvairių suinteresuotųjų subjektų grupių, ar bet kuriuo kitu tinkamu būdu.
9. Remiantis surinktais duomenimis, parengiamas veiksmų planas tobulinimui. Šis planas gali apimti keletą skirtingų suinteresuotųjų subjektų veiklos rūšių. Pavyzdžiui, veiksmus galima priskirti aplinkos darbuotojams arba vaikų tėvams, kuriuos reikia atlikti namuose, o prireikus – vietos valdžios atstovams.

Tolesni veiksmai

10. Kiekviena veikla turėtų būti atliekama atidžiai stebint ir naudojant improvizuotas stebėjimo lenteles ar kontrolinius sąrašus.
11. Pasibaigus sutartam laikotarpiui, tyrimų centro nariai susitinka, kad įvertintų atliktų veiksmų poveikį ir, jei reikia, pasiūlytų naujus tolesnio tobulinimo veiksmus.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

SERBIJA, KROATIJA, MAKEDONIJA, JUODKALNIJA

Pagarbos įvairovei aplinkoje stebėjimas ir vertinimas

Nustatyti iššūkiai:

Pagal SSGG analizės rezultatus, yra keletas iššūkių, susijusių su pagarba įvairovei ankstyvojo ugdymo ir priežiūros mūšų darželyje atžvilgiu. Pagrindiniai iššūkiai yra šie:

- ne visi suinteresuotieji subjektai taip pat suvokia (supranta) socialinį neteisingumą, nelygybę ir diskriminaciją (kai kurių tėvų, aplinkos darbuotojų ir kaimynų požiūriai skiriasi);
- kai kurie ankstyvojo ugdymo specialistai nesijaučia turintys reikiamos kompetencijos pagerinti požiūrį į įvairovę mokymosi procese.

Kiekvienas iš pateiktų iššūkių gali būtų atskira tema tyrimams, tačiau juos galima analizuoti ir kartu. Tai yra įmanoma, kai visi dalyviai siekia dalyvauti tyrimuose. Būtina sąlyga yra ta, kad visi dalyviai:

¹⁰ Žr. „PRIEMONĖ“ bendrojoje srityje

- Turėtų pagrindines žinias apie tyrimų vykdymą (tam galima pasinaudoti internetiniais vadovais ir mokymo animacija) https://www.naeyc.org/files/naeyc/Action_Research_Booklet.pdf.
- Suprasti, jog šie iššūkiai yra pakankamai platūs, kad būtų galima padaryti pakankamai išvadų ar įžvalgų, ir pakankamai siauri, kad juos būtų galima valdyti.

Duomenų rinkimo metodai:

Siekiant ištirti minėtus iššūkius, galima pasitelkti tiriamąsias studijas, tikslines grupes, požiūrio ir vertinimo skales, klausimynus ar atitinkamą patirtį. Tyrimų centras gali kurti savo priemones, taip pat galima naudotis dalyvių patirtimi.

Pavyzdys:

- kiekvienas dalyvis gali užrašyti savo patirtį įvairovės vaikų darželyje, šeimų ir kaimynystės atžvilgiu srityje;
- dalyviai gali susitarti, kad kiekvienas iš jų savo organizacijoje / grupėje / asociacijoje / institucijoje organizuos vieną tikslinę grupę;
- mažesnė dalyvių grupė gali paruošti keletą vinječių / scenarijų, o kiekvienas dalyvis gali paprašyti savo kolegų parašyti atsakymus į klausimus, susijusius su kiekviena vinjete / scenarijumi;
- dalyviai gali pasiūlyti klausimų, kurie yra svarbūs temai, taip pat gali būti parengtas bendras klausimynas;
- tyrimų centras gali būti padalytas į dvi grupes, o kiekviena grupė gali rinkti duomenis vienam iš iššūkių;
- visi turėtų žinoti, kokie, kodėl, kur ir kaip duomenys bus renkami.

Pagrindinės komandos koordinatorius turėtų užtikrinti, kad duomenų rinkimas apimtų iššūkius (ar kitus SSGG analizės metu nustatytus iššūkius) ir duomenų rinkimą ir kad surinkti duomenys būtų naudojami veiksmų plane, taip pat vertinant suplanuotus veiksmus. Naudojant įvairias duomenų rinkimo formas bus užtikrinama, kad bus galimos kelios iššūkių perspektyvos.

Veiksmų planas:

Veiksmų planas priklauso nuo ankstesniame etape surinktų duomenų, labiausiai tų, kurie rodo kiekvieno iššūkio silpnąsias puses.

Pavyzdžiui, siekiant suderinti visų suinteresuotųjų šalių socialinio neteisingumo, nelygybės ir diskriminacijos vaizdą, būtų galima įgyvendinti keletą veiksmų:

- gali būti organizuojami mokymai ir seminarai apie pagarbą įvairovei ankstyvaisiais metais skirtingiems suinteresuotiems subjektams (tačiau vaikų darželis turi užtikrinti tam tikrą finansinę paramą ir žmogiškuosius išteklius tokiai veiklai);
- gali būti kuriamos ir įgyvendinamos kai kurios įdomios žiniasklaidos kampanijos (ši veikla paprastai taip pat reiškia ir tam tikrus finansinius išteklius, bet gali įsitraukti tam tikri ne pelno siekiančios žiniasklaidos savanoriai);
- tyrimų centro dalyviai gali būti papildomai mokomi ankstyvųjų metų įvairovės pagarbos srityje, plečiant naujas žinias ir įgūdžius savo aplinkoje.

Ankstyvojo ugdymo specialistų kompetencijų tobulinimo veikla įvairovės atžvilgiu gali būti:

- motyvuoti kai kuriuos ankstyvojo ugdymo specialistus dalyvauti specialiuose mokymuose, siekiant įgyvendinti praktiką, kuri padeda / užtikrina įtraukimą ir pagarbą įvairovei;
- kurti mentorių tinklą, kuris jų kasdienėje praktikoje palaikys ankstyvojo ugdymo specialistus;
- kurti tarpusavio pagalbą, kai kiekvienas ankstyvojo ugdymo specialistas susitinka su savo kolega, norėdamas aptarti ir tobulinti savo praktiką;
- organizuoti reguliarią jų darbo priežiūrą (vietos lygmeniu, dalyvaujant parengtiems priežiūrėtojams).

Kiekviena veikla turėtų būti atliekama atidžiai stebint ir turėtų būti grindžiama ankstesnio etapo metu surinktais duomenimis. Be to, visi įgyvendinami veiksmai turėtų padėti sukurti naują strategiją ar požiūrį į įvairovę ankstyvojo ugdymo ir rūpybos aplinkoje.

Duomenų analizė:

Tyrimų pradžioje surinktų duomenų, taip pat ir visų veiksmų tikslas yra geriau suprasti visus pagarbos įvairovei aplinkoje proceso aspektus ir įvertinti atliekamus veiksmus. Tyrimų centro nariai turėtų skirti šiek tiek laiko ir aptarti tai, ką jie sužinojo iš duomenų, veiksmų ir rezultatų, taip pat bet kokius modelius, įžvalgas ir naują supratimą, kurį jie dabar turi, apie ištirtus iššūkius ir informaciją ar sprendimus, kuriuos jie atrado.

18 PRIEMONĖ. Mentorstė stebėsenoje ir vertinime

KOKYBĖS SRITIS

Stebėseną ir vertinimą. 8 pareiškimas. Stebėseną ir vertinimą, kuriuo suinteresuotas vaikas.

KAS

Tinklas mentorių, kurie, glaudžiai bendradarbiaudami su tėvais, globėjais ir šeimomis, kasdienėje praktikoje palaikys ankstyvojo ugdymo specialistus (ypač pradinio laikotarpio) kasdieniame jų darbe stebint praktikos poveikį ir įtaką bei siekiant užsibrėžtų tikslų, taip pat padėdami jiems apibrėžti kitus veiksmus. Tai gali būti pasiūlymas, kurį turi svarstyti vietos valdžios institucijos arba profesinės sąjungos.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Tobulinti IU praktiką ir politiką, atitinkančią vietos poreikius.
- Įgalinti sistemingą (savarankišką) visų suinteresuotųjų subjektų praktikos refleksiją, kad būtų pateikta atitinkama informacija, skirta reikiamiems patobulinimams ir politikos pokyčiams.
- Skatinti nuolatinį IU aplinkos tobulinimą, remiantis susijusiais pasiektais patobulinimais ir stebėsenos rezultatais.

TIKSLINĖS GRUPĖS (tiesioginės ir netiesioginės, jei yra)

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai, tėvai, šeimos, globėjai.

Netiesioginės: vaikai, strategijų kūrėjai vietos, regioniniu / nacionaliniu lygiu, tyrimų institucijos, profsąjungos.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Visus metus, nustatytais etapais. Rekomenduojama: dukart per metus.

KAIP

Kas yra mentorius?

Mentorius yra išorės ekspertas IU viešojoje ir privačioje aplinkoje, turintis daug patirties (mažiausiai 5 metų patirtis dirbant IU ankstyvojo ugdymo specialistu ir (arba) vadovu), kuris gali padėti IU aplinkos personalui ir vadovams nuolat gerinti teikiamos paslaugos kokybę, taikant atitinkamą metodą.

Ką turėtų daryti mentorius?

Kad sėkmingai atliktų savo pareigas, mentorius turėtų:

- būti gerai susipažinęs su kokybės standartais, taisyklėmis ir plačiai pripažintais metodais, kurie geriausiai atitinka vaiko interesus;
- kurti pasitikėjimu pagrįstus santykius su ankstyvojo ugdymo specialistais;
- kurti komandinius santykius aplinkoje / vaikų darželyje;
- skatinti refleksyvumą;
- skatinti ankstyvojo ugdymo specialistus dirbti su vaikais, įsiklausyti ir gerbti vaiko perspektyvą;
- pastatyti jį (-ą) į lygiavertės partnerystės su darbuotojais padėtį, vystydami ir tobulindami praktiką, o ne į mokomo ankstyvojo ugdymo specialistų vadovo ar kontrolieriaus padėtį;
- skatinti tinklus ir mainus tarp ankstyvojo ugdymo specialistų šiame regione esančiuose vaikų darželiuose / aplinkose.

Mentoriaus užduotys ir vaidmenys:

18 priemonė. Mentorstė stebėsenoje ir vertinime STEBĖSENA IR VERTINIMAS

1. Suteikti svarbią paramą ankstyvojo ugdymo specialistams, įskaitant konsultavimą, personalo mokymus ar instruktavimą, kad būtų galima paskatinti jų nuolatinį profesinį tobulėjimą.
2. Simbolizuoti ryšį tarp aplinkos ir vystymosi srityje. Jis (-i) įgyja įžvalgų, kurioms pateikia pasiūlymų, tyrinėja išteklius konsultacijų metu ir teikia reikiamą pagalbą.
3. Surinkti atitinkamus duomenis, kad būtų galima stebėti ir vertinti praktiką.

Mentoriaus įsitraukimas

Mentorius gali tiesiogiai paskirti IU aplinkos vadovai, taip pat bendrai priskiriant tarp skirtingų aplinkų. Kai kuriose vietovėse gali būti sudaromos specialios sutartys su atitinkamomis valdžios institucijomis, atsakingomis už IU sistemą, jos galėtų tiesiogiai priskirti mentorius.

Mentoriaus konsultacinio darbo aprašymas

- A) Paskyrus mentorius, konsultacinis darbas prasideda reguliariais intervalais vykdomais apsilankymais aplinkoje (mažiausiai kartą per mėnesį kiekvienam ankstyvojo ugdymo specialistui) ir elektronine komunikacija.
- B) Konsultaciniai vizitai planuojami pagal konkrečią konsultacijos temą (žr. formą: „Konsultacijos temos“), atliekant šiuos veiksmus:
 1. Aplankykite grupę (-es) ir atlikite stebėjimus pagal kiekvienoje praktikos srityje išdėstytus kriterijus (žr. stebėjimo protokolą). Jei vaiko subjektyvi patirtis IU aplinkoje yra tikras šį poveikį lemiantis veiksnys, prasmingam programos kokybės ir turinio vertinimui reikia atsakyti į pagrindinį klausimą: „Koks jausmas būti vaiku šioje aplinkoje?“
 2. Stebėjimo tikslas yra surinkti informaciją apie mokymo programos / sistemos ar praktikos, kuri naudojama kaip pagrindas dialogui su ankstyvojo ugdymo specialistais, turinį.
 3. Dialogas su ankstyvojo ugdymo specialistais grindžiamas įrodymais, surinktais per tikslinius stebėjimus tam tikra tema.
 4. Skatinamas įsivertinimas ir refleksinis mąstymas per refleksinius klausimus, susijusius su ankstyvojo ugdymo specialistų įsitikinimais ir esama (pademonstruota) praktika.
- C) Po kiekvienos konsultacijos mentorius parengia ataskaitą (žr. ataskaitos formą), kuria pasidalijama su IU aplinkos ankstyvojo ugdymo specialistais ir vadovais.

Konsultacijų temų forma

Tema	Turinys
1.	
2.	
3.	
4.	

Stebėjimo protokolas

BENDRAVIMAS		
Tema	Aprašymas	Komentarai
<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas bendrauja su vaikais draugiškai ir pagarbiai, palaikydamas kiekvieno vaiko tapatybės vystymąsi ir mokymąsi.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialisto bendravimas yra šiltas ir rūpestingas, vaikai išreiškia dėkingumą ir džiaugsmą.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistų su vaikais ir jų lūkesčiai atitinka vaiko vystymosi ir mokymosi procesą.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas dažnai bendrauja su vaikais individualiai visą dieną, remdamasis jų stipriosiomis pusėmis bei skatindamas mokymąsi ir vystymąsi.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas bendraudamas reaguoja į kiekvieno vaiko emocines, socialines, fizines ir kognityvines stipriąsias puses ir poreikius.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas suteikia vaikams galimybių rinktis ir įgyvendinti pasirinkimus, kuriuos gerbtų kiti.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas, bendraudamas su vaikais, ugdo jų iniciatyvumą, autonomiją, savarankiškumą ir lyderystės įgūdžius.</p>	
Tema	Aprašymas	Komentarai
<p>Ankstyvojo ugdymo specialisto bendravimas skatina mokymosi bendruomenės vystymąsi, kur kiekvienas vaikas jaučiasi priklausantis ir yra skatinamas pasiekti savo galimybes.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas padeda vaikams bendrauti tarpusavyje, skatindamas jų socialinį vystymąsi, kurdamas bendrą supratimą, abipusę paramą ir bendruomenės jausmą, kad padėtų jiems pasiekti mokymosi ir vystymosi tikslus.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas siūlo užsiėmimų, kurie padeda vaikams išmokti atskirti jausmus, atpažinti, kai jie ir bendraamžiai jaučia juos, ir kalbėti apie juos.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas puoselėja demokratines vertybes, skatindamas kiekvieną vaiką tinkamai išreikšti savo nuomonę ir dalyvauti priimančiam sprendimui.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas įvairiais būdais skatina ir palaiko vaikų kalbos ir bendravimo įgūdžius visą dieną.</p>	
ŠEIMOS IR BENDRUOMENĖS		
Tema	Aprašymas	Komentarai

<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas skatina partnerystę su šeimomis ir teikia įvairių galimybių šeimoms ir bendruomenės nariams dalyvauti vaikų mokymosi ir vystymosi procese.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymas specialistas kviečia ir priima šeimų narius į grupę ir randa būdų, kaip visos šeimos gali dalyvauti ugdymo procese ir besimokančios bendruomenės gyvenime. Ankstyvojo ugdymo specialistas įtraukia šeimos narius priimant bendrus sprendimus dėl jų vaikų mokymosi ir vystymosi bei socialinio gyvenimo grupėje.</p>	
<p>Tema</p>	<p>Aprašymas</p>	<p>Komentarai</p>
<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas naudojami formaliomis ir neformaliomis galimybėmis bendrauti ir dalintis informacija su šeimomis.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas reguliariai bendrauja su šeimomis apie jų vaikus, jų mokymąsi ir vystymąsi, mokymo programų reikalavimus ir įvykius grupėje. Ankstyvojo ugdymo specialistas reguliariai bendrauja su šeimomis, kad sužinotų apie vaiko kultūrinę informaciją, kad gautų įžvalgų apie vaiko stipriąsias puses, interesus ir poreikius. Ankstyvojo ugdymo specialistas skatina šeimas mokytis vienas iš kitų ir palaikyti vienoms kitas. Ankstyvojo ugdymo specialistas saugo informaciją apie šeimas ir vaikus.</p>	
<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas naudoja bendruomenės išteklius ir šeimos kultūrą, kad praturtintų vaiko vystymąsi ir mokymosi patirtį.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas naudoja vaikų bendruomenių ir šeimų žinias kaip neatskiriamą mokymo programos dalį ir jų mokymosi patirtį. Ankstyvojo ugdymo specialistas siūlo tėvams ir šeimos nariams informacijos ir idėjų, kaip sukurti skatinamą mokymosi aplinką namuose, ir padeda stiprinti tėvų kompetenciją.</p>	
<p>ĮTRAUKIMAS, ĮVAIROVĖ IR DEMOKRATIJOS VERTYBĖS</p>		
<p>Tema</p>	<p>Aprašymas</p>	<p>Komentarai</p>
<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas suteikia kiekvienam vaikui ir</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas suvokia savo įsitikinimus, požiūrį, patirtį ir tai, kaip tai veikia bendravimą su vaikais, šeimomis ir mokymą.</p>	

<p>šeimai lygias galimybes mokytis ir dalyvauti, neatsižvelgiant į lytį, rasę, etninę kilmę, kultūrą, gimtąją kalbą, religiją, šeimos struktūrą, socialinę padėtį, ekonominę padėtį, amžių ar specialius poreikius.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas su kiekvienu vaiku elgiasi pagarbiai, oriai ir dėmesingai, taip pat suteikia lygių galimybių įsitraukti į aplinkos gyvenimą.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas su kiekviena šeima elgiasi pagarbiai, oriai ir dėmesingai, taip pat randa būdų, kaip jas įtraukti į vaiko ugdymą.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas kalba ir taiko užsiėmimus, kuriais vengiama stereotipų lyties ir kitais atžvilgiais.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas pritaiko aplinką ir mokymosi veiklą, kad daugumoje užsiėmimų galėtų dalyvauti skirtingų gebėjimų, mokymosi poreikių ir socialinės padėties vaikai.</p>	
<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas padeda vaikams suprasti, priimti ir vertinti įvairovę.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas vertina ir įtraukia į savo mokymą įvairovę, kuri egzistuoja tarp vaikų, šeimų ir bendruomenėje.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas naudojasi galimybėmis pagarbiai atkreipti vaikų dėmesį į įvairovę, kuri egzistuoja už grupės ribų, ir patvirtina, kad ji yra.</p>	
<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas ugdo vaikų supratimą apie pilietinės visuomenės vertybes ir įgūdžius, kurių reikia dalyvavimui.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas suvokia savo įsitikinimus, požiūrį, patirtį ir tai, kaip tai veikia bendravimą su vaikais, šeimomis ir mokymą.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas su kiekvienu vaiku elgiasi pagarbiai, oriai ir dėmesingai, taip pat suteikia lygių galimybių įsitraukti į aplinkos gyvenimą.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas su kiekviena šeima elgiasi pagarbiai, oriai ir dėmesingai, taip pat randa būdų, kaip jas įtraukti į vaiko ugdymą.</p> <p>Ankstyvojo ugdymo specialistas kalba ir taiko užsiėmimus, kuriais vengiama stereotipų lyties ir kitais atžvilgiais.</p> <p>Vaikai išmoksta taisykles ir gerbia kitų bendruomenėje esančių žmonių teises.</p>	
<p>MOKYMOSI APLINKA</p>		
<p>Tema</p>	<p>Aprašymas</p>	<p>Komentarai</p>

<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas suteikia mokymosi aplinką, skatinančią kiekvieno vaiko gerovę.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas sukuria aplinką, kurioje kiekvienas vaikas jaučiasi jai priklausantis bei jaučia komfortą. Ankstyvojo ugdymo specialistas rodo pagarbą vaikams, domėdamasis jų jausmais, idėjomis ir išgyvenimais. Ankstyvojo ugdymo specialistas sukuria aplinką, kurioje vaikai skatinami išreikšti save.</p>	
<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas sukuria patrauklią, saugią, sveiką, skatinančią ir įtraukiančią fizinę aplinką, skatinančią vaikų tyrinėjimą, mokymąsi ir nepriklausomybę.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas užtikrina, kad mokymosi aplinka yra fiziškai saugi ir lengvai prižiūrima. Ankstyvojo ugdymo specialistas užtikrina, kad erdvė yra patraukli vaikams bei patogė, kad jie galėtų užsiimti įvairia veikla. Ankstyvojo ugdymo specialistas keičia fizinę aplinką, kad atitiktų individualių vaikų ir vaikų grupių poreikius.</p>	
<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas sukuria aplinką, skatinančią vaikų bendruomeniškumo jausmą ir leidžiančią dalyvaujant valdyti vaikų elgesį.</p>	<p>Ankstyvojo ugdymo specialistas sukuria aplinką, kuri paremta demokratinėmis vertybėmis ir kuri skatina dalyvavimą. Ankstyvojo ugdymo specialistas taiko nuoseklią tvarką, skatinančią vaikų savikontrolę ir nepriklausomybę.</p>	

Pakeista remiantis ISSA „Putting Knowledge into Practice“.

Gerovės skalė

GEROVĖS SKALĖ		
Vaikas	Data	
Lygis	Gerovė	Signalai
1	Itin žemas	Vaikas aiškiai rodo diskomforto signalus: inkščia, kūkčioja, verkia, šaukia, atrodo prislėgtas, liūdnas ar išsigandęs, panikuoja, yra piktas ar įniršęs; rodo ženklus, rangosi, mėto daiktus, skriaudžia kitus; čiulpia nykštį, trina akis; nereaguoja į aplinką, vengia kontakto, atsitraukia; žaloja save: tranko galvą, krinta ant grindų...

18 priemonė. Mentorstė stebėsenoje ir vertinime STEBĖSENA IR VERTINIMAS

2	Žemas	Kūno laikysena, veido išraiška ir veiksmai rodo, kad vaikas nesijaučia patogiai. Vis dėlto signalai yra mažiau aiškūs nei 1 lygyje arba diskomforto jausmas nėra reiškiamas nuolat.
3	Vidutinis	Vaiko laikysena neutrali. Veido išraiška ir laikysena rodo mažai emocijų arba jų visai nėra. Nėra jokių signalų, rodančių liūdesį ar džiaugsmą, komfortą ar diskomfortą.
4	Aukštas	Vaikas rodo akivaizdžius pasitenkinimo požymius (kaip nurodyta 5 lygyje). Vis dėlto šie signalai nėra tokie pat intensyvūs.
5	Itin aukštas	Stebėjimo metu vaikas mėgaujasi, iš tikrųjų jis jaučiasi puikiai: <ul style="list-style-type: none"> • atrodo laimingas ir linksmas, šypsosi, džiaugiasi, verkia iš džiaugsmo; • yra spontaniškas, išraiškingas ir jaučiasi savimi; • kalbasi su savimi, žaidžia pasitelkdamas garsus, niūniuoja, dainuoja; • yra atsipalaidavęs, nerodo streso ar įtampos požymių; • yra atviras ir prieinamas aplinkai; • yra gyvas, pilnas energijos, spinduliuoja; • išreiškia pasitikėjimą savimi ir užtikrintumą.

Įsitraukimo skalė

ĮSITRAUKIMO SKALĖ		
Vaikas	Data	
Lygis	Įtraukimas	Pavyzdžiai
1	Itin žemas	Vaikas beveik nerodo jokio aktyvumo: <ul style="list-style-type: none"> • nesusikaupęs: spokso, svajoja; • požiūris pasyvus arba požymių nėra; • jokios į tikslą orientuotos veiklos, betiksliai veiksmai, nieko nedaro; • nieko netyrinėja, nerodo susidomėjimo; • nieko nepriima, jokios protinės veiklos.
2	Žemas	Vaikas rodo šiek tiek veiklos, bet ji dažnai pertraukiama: <ul style="list-style-type: none"> • ribota koncentracija: užsiėmimų metu žvalgosi, krapštosi, svajoja; • lengvai išblaškomas; • veiksmų rezultatai labai riboti.

3	Vidutinis	<p>Vaikas visuomet užsiėmęs, bet nėra rimtai susikaupęs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įprasti veiksmai, dėmesys paviršutiniškas; • nėra įsitraukęs į veiklą, veikla trumpalaikė; • ribota motyvacija, nėra itin atsidaavęs, nėra nusiteikęs išbandyti save; • vaikas neįgyja prasmingos patirties; • nenaudoja visų savo gebėjimų; • užsiėmimų metu nereikia vaiko vaizduotės.
4	Aukštas	<p>Yra aiškių įsitraukimo požymių, tačiau veiklai neskiriamos visos jėgos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vaikas užsiima veikla be pertraukų; • didžiąją dalį laiko yra reali koncentracija, bet kartais dėmesys yra labiau paviršutiniškas; • vaikas jaučia iššūkius, yra tam tikras motyvacijos laipsnis; • veiklai reikia tam tikrų vaiko gebėjimų ir vaizduotės.
Lygis	Įtraukimas	Pavyzdžiai
5	Itin aukštas	<p>Stebėjimo metu vaikas nuolat dalyvauja veikloje ir yra visiškai įsitraukęs į ją:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yra labai susikaupęs ir be pertraukų; • yra labai motyvuotas, veikla labai patraukia, atkakliai dalyvauja; • net stiprūs stimulatoriai negali vaiko atitraukti; • yra budrus, dėmesingas detalėms, tikslus; • jo protinė veikla ir patirtis yra intensyvos; • vaikas nuolat atkreipia dėmesį į visus savo gebėjimus: vaizduotė ir protiniai gebėjimai veikia visa jėga; • akivaizdžiai patinka būti įsitraukus į veiklą.

Laevers, F. (Ed) (2005). *Well-being and Involvement in Care Settings. A Process-oriented Self-evaluation Instrument.* Kind & Gezin and Research Centre for Experimental Education

Ataskaitos forma

Data	
Tema	
Kilusios problemos, dilemos, kliūtys...	
Siūlomi keitimai	

Pagalbos būdas: ištekliai, ryšiai, kitų įtraukimas	
Mentorių komentarai, pasiūlymai, įžvalgos	

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

10 priemonė. *Profesinio ugdymo vystymas*

26 priemonė. *Paslaugos koordinatorius / pedagoginis vadovas*

19 PRIEMONĖ. Įsivertinimo tinklėlis

KOKYBĖS SRITIS

Stebėseną ir vertinimą. 7 pareiškimas. Stebint ir vertinant gaunama informacijos, kuri aktuali vietiniu, regioniniu ir (arba) nacionaliniu lygiu, siekiant nuolatos vertinti politikos ir praktikos kokybės tobulinimą.

KAS

Kriterijai, skirti palaikyti daugiaformatį teikiamų IU paslaugų įsivertinimą, kreipiant dėmesį į vadovą, ankstyvojo ugdymo specialistus ir IU darbuotojus.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Palaikyti IU ankstyvojo ugdymo specialistus ir darbuotojus, įvertinti jų paslaugų kokybę, taip skatinant savęs vertinimą, kaip pagrindą kokybiškam švietimo paslaugų teikimui.
- Skatinti nuolatinį kokybės gerinimo metodą, pagrįstą patikimu duomenų rinkimu ir analize.
- Padidinti bendradarbiavimą tarp suinteresuotų šalių ir komandų, kartu dirbant su kriterijais, leidžiančiais nustatyti stipriąsias ir tobulintinas sritis, o ne problemas ir neigiamas situacijas.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai, IU personalas.

Netiesioginės: vaikai, tėvai, šeimos, strategijų kūrėjai, suinteresuotieji subjektai.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Šią priemonę gali naudoti IU viešieji ir privatieji paslaugų teikėjai – vaiko laisvalaikio metu. Pageidautina, kad ji būtų suprojektuota naudoti tarpusavyje tarp paslaugų ir reguliariai laikui bėgant. Be to, ji taip pat galėtų būti naudinga rengiantis patikrinimams / išorės auditui.

KAIP

- IU teikėjas / vadovai informuoja kolegas apie procesą, kurį jie ketina inicijuoti, pageidautina organizuojant specialų vidaus darbuotojų susitikimą.
- Grupė parenka kriterijus / komponentus, kuriais bus remiamasi vertinant, apie tai galima pranešti konsultuojantis su tėvais.
- Ankstyvojo ugdymo specialistai ypatingą dėmesį skiria matmenims vertinimo, kuris vykdomas tam tikru laiku – pageidautina, kad tai būtų maždaug 23 savaitės, taip pat reikia rašyti pastabas / komentarus į lentelę.
- Personalas, koordinuojamas vadovybės, aptaria stebėsenos etapo rezultatus ir susitaria dėl to, kaip įgyvendinti ir planuoti įgyvendinamas priemones / veiksmus.
- Po 3 mėnesių grupė vėl susitinka, kad peržiūrėtų tobulinimo priemonių poveikį ir suplanuotų tolesnius reikiamus pakeitimus.

Žr. toliau pateiktą lentelę.

<p>- prieinamumas vaikams su specialiais poreikiais (vietovės tinkamumas, struktūrinių trukdžių buvimas).</p>	<p>..... Tobulintinos sritys: </p>
---	--

MOKYMO PLANO ĮGYVENDINIMAS IR PROGRAMAVIMAS

<p><u>Metų mokymo plano apibrėžimas</u></p> <p>Metų mokymo plano programavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tai parodo aiškius užsiėmimus ir programos etapus per visus metus; - jame apibūdinamas būdas, kaip patikrinti rezultatus; - tai yra lankstus būdas reaguoti į vaikų individualius interesus. 	<p style="text-align: center;">☐ Yra ☐ Nėra</p> <p style="text-align: center;">Jei yra</p> <p>☐ Gerai ☐ Pakankamai ☐ Nepakankamai</p> <p><i>Motyvacija:</i> </p> <p><i>Tobulintinos sritys:</i> </p>
---	--

<p><u>Mokslinių tyrimų tvarkaraščio apibrėžimas, veiklos planavimas ir veiksmų vertinimas</u></p> <p>Programuojant laikas apibrėžiamas kartu su ankstyvųjų metų švietimo specialistais, kurie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuria ir planuoja mokymo programą; - tiria ir vertina veiklą. 	<p style="text-align: center;">☐ Yra ☐ Nėra</p> <p style="text-align: center;">Jei yra</p> <p>☐ Gerai ☐ Pakankamai ☐ Nepakankamai</p> <p><i>Motyvacija:</i> </p> <p><i>Tobulintinos sritys:</i> </p>
--	--

PERSONALO KOKYBĖ

<p><u>Darbuotojų mokymas / kvalifikacijos kėlimas</u></p>	<p style="text-align: center;">☐ Yra ☐ Nėra</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - planavimas ir programavimas; - registravimas ir vertinimas; - vidinis užduočių ir atsakomybės padalijimas; - darbo organizavimo apsvaistymas; - specialistų darbo palaikymas pirmojo komandinio darbo etapo metu. <p><i>b) Komandinio darbo registravimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - komandinio darbo susitikimai su surašytais protokolais; - dalyvavimo registracija: <ul style="list-style-type: none"> o aptariamoms temoms; o priimti sprendimai. 	<p style="text-align: center;">Jei yra</p> <p>☐ Gerai ☐ Pakankamai ☐ Nepakankamai</p> <p>Motyvacija: </p> <p>Tobulintinos sritys: </p>
---	--

VAIKŲ VYSTYMASIS IR REZULTATAI

<u>Kasdienio priėmimo / išvykimo valdymas</u>	
<p><i>a) Metodai ir būdai, susiję su kasdieniu priėmimu / išvykimu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - užtikrinama, kad vienas ar keli ankstyvojo ugdymo specialistai nukreiptų vaiką; - pakankamai laiko ir vietos vaikui pasveikinti; - Individualizuotos strategijos, kai vaikas atskiriamas nuo tėvų ir su jais vėl susitinka; - dėmesys skirtingų socialinių ir kultūrinių sluoksnių šeimų šeimoms; - vaikų įtraukimas į įvairius užsiėmimus, susijusius su priėmimu ir išleidimu. <p><i>b) priemonės, skirtos priėmimo ir išleidimo laikui stebėti, sukūrimas ir naudojimo būdai</i></p>	<p>☐ Gerai ☐ Pakankamai ☐ Nepakankamai</p> <p>Motyvacija: </p> <p>Tobulintinos sritys: </p>

	<p>Tobulintinos sritys:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p><u>Dėmesys individualaus vaiko poreikiams / reakcijoms / problemoms:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bendri metodai, taikomi ankstyvojo ugdymo specialistų, kuriais užtikrinamas santykių ir intervencijų nuoseklumas; - dėmesingumo lygis ir aktyvus individualaus vaiko klausymasis. 	<p>☐ Gerai ☐ Pakankamai ☐ Nepakankamai</p> <p>Motyvacija:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Tobulintinos sritys:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Pastaba. Toliau pateikta lentelė yra tik pavyzdys, kuris gali būti taikomas praktiškai, pasirenkant kriterijus, kurie bus vertinami*.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas*

8 priemonė. *Santykių su vaikais ir tarp jų puoselėjimas*

10 priemonė. *Profesinio ugdymo vystymas*

20 priemonė. *Tarpusavio vertinimas IU*

24 priemonė. *Instruktavimas*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

AIRIJA

Ši priemonė yra labai lanksti ir adaptuojama. Pavyzdžiui, Airijoje jau įdiegta kokybės sistema, vadinama *Siolta* (<http://siolta.ie/standards.php>), kurioje pateikiami klausimai, naudingi svarstant visas praktikos sritis. Ankstyvojo ugdymo specialistai gali pritaikyti kriterijus šioje vertinimo lentelėje bei įtraukti kitų ar svarbesnių kriterijų.

20 PRIEMONĖ. Tarpusavio vertinimas IU

KOKYBĖS SRITIS

Stebėseną ir vertinimą. 7 pareiškimas. Stebint ir vertinant gaunama informacijos, kuri aktuali vietiniu, regioniniu ir (arba) nacionaliniu lygiu, siekiant nuolatos vertinti politikos ir praktikos kokybės tobulinimą.

KAS

Tarpusavio vertinimo metodu, skirtu IU aplinkos kokybės stebėsenai ir vertinimui, daugiausia dėmesio skiriama darbuotojų darbui. Priemonė daugiausia skirta vidaus atskaitomybės tikslais ir yra nukreipta į darbuotojų praktikos ir įgūdžių tobulinimą. Tai derinys savarankiško ir išorinio vertinimo, kurį atlieka IU sektoriaus ankstyvojo ugdymo specialistai, veikiantys kaip kolegos. Tai reiškia „kritiško draugo“ metodo taikymą, siekiant ne tikrinti organizacijas ir (arba) paskirti apibrėžtas priemones, o greičiau pasiūlyti metodą „iš apačios į viršų“, kad IU aplinka įgytų ir vystytų savo nuolatinis tobulinimo mechanizmus.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Nustatyti IU aplinkos stipriąsias ir silpnąsias puses bei pasiūlyti rekomendacijų, kaip pagerinti silpnesnius aspektus, rinkinį.
- Plėtoti / toliau plėtoti savęs vertinimo kompetencijas kaip nuolatinio IU paslaugos tobulinimo praktiką.
- Analizuoti vidaus poreikius ir kartu su kolegomis rasti sprendimų, kaip tobulinti konkrečias sritis.
- Palaikyti IU paslaugų teikėjus nustatant ir įgyvendinant nuoseklią ir atitinkamą kokybės vertinimo sistemą.
- Gerinti atskaitomybę tėvų, bendruomenės ir strategijų kūrėjų atžvilgiu.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai, IU personalas.

Netiesioginės: vaikai, tėvai, šeimos, suinteresuotieji subjektai ir strategijų kūrėjai.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Šią priemonę gali naudoti IU viešieji ir privatūs paslaugų teikėjai, atsižvelgiant į jų poreikius, skatinant PDCA ciklo (kokybės rato) naudojimą. Pageidautina, kad ji būtų naudojamas abipusiškai tarp paslaugų ir reguliariai laikui bėgant. Be to, tai yra naudinga parama rengiantis patikrinimams / išorės auditui.

KAIP

Tarpusavio vertinimo taikymas yra valdybos priimtas sprendimas, konsultuojantis su ugdymo darbuotojais. Tai priklauso nuo srities specialistų profesionalumo, taip pat priklauso nuo tinklų tarp aplinkų. Tai atspindi galimą integraciją su jau egzistuojančiais savęs vertinimo metodais, gali sustiprinti vidaus stebėsenos ir vertinimo kompetencijų veiksmingumą, taip pat paremti sudėtingesnių kokybės valdymo / užtikrinimo sistemų įdiegimą ir įgyvendinimą.

Proceso plėtojimas grindžiamas PDCA kokybės ciklu, pradedant planavimo etapu, kurį vykdo IU paslaugų vadovybė, tuomet seka įgyvendinimo etapas, kurio metu atliekamas savęs vertinimas ir vyksta kolegų apsilankymai. Paskui kolegų prašoma pateikti komentarų ir pasiūlyti patobulinimų įvertinimo ataskaitos forma, kad IU organizacijų vadovybė galėtų peržiūrėti savo praktiką pagal gautus / surinktus pasiūlymus.

Veiksmai:

1. IU aplinkos vadovybė ir pedagogai nustato sritis / pagrindinius procesus, kuriuos reikia tobulinti, ir atlieka įsivertinimą (žr. 19 priemonę¹²).
2. Susisiekiama su kitais ankstyvojo ugdymo specialistais, kurie turi būti įtraukti, ir patvirtinama tvarka – siūlomas kolegų skaičius yra 2, kad būtų užtikrinti objektyvūs atsiliepimai (atsižvelkite į patalpos dydį ir santykį, kad IU aplinkoje nebūtų per daug žmonių).
3. Aplinkos vadovybė planuoja vizito metu atliekamus užsiėmimus kartu su kolegomis ankstyvojo ugdymo specialistais: klasės stebėjimas, mokymo programos dokumentų analizė, pokalbiai su darbuotojais ar kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais (tėvais, valdžios institucijomis ir kt.).
4. Kolegų vizitas – apsilankymas aplinkoje trunka ne ilgiau kaip vieną dieną: atsižvelgiant į konkretų tarpusavio vertinimo tikslą ir paslaugos vykdymą (pvz., darbo valandų). Aplinkoje kolegos gali lankytis 2 valandas – viena valanda stebėjimui klasėje, o kita – pokalbiams. Pokalbių metu bus nagrinėjamos vertinamos sritys ir kriterijai, nustatant teigiamus elementus ir dalykus, kuriuos reikia tobulinti.
5. Atsiliepimai iš kolegų – kolegos – ankstyvojo ugdymo specialistai – užrašys ataskaitoje savo pastabas ir pateiks pasiūlymų ir idėjų, kaip tobulinti. Ataskaita bus dalijamasi ir aptariama su IU paslaugų teikėjų vadovais bei ankstyvojo ugdymo specialistais. Bendradarbiaujanti profesinė praktika apima atviro dialogo galimybių kūrimą, kad būtų dalijamasi žiniomis, įgūdžiais, strategijomis ir idėjomis, taip pat teikiami ir gaunami atsiliepimai, kaip profesionalioje mokymosi bendruomenėje. *Žr. žemiau pateiktą lentelę.*
6. Tuomet IU paslaugų teikėjas paruošia tobulinimo veiksmų ir jų įgyvendinimo planą.

¹² Naudojami įsivertinimo kriterijai gali būti pakeisti, kad būtų įtraukta kita sistema. Net jei jie išlaikomi, gali būti keitimų ir adaptacijų pagal teikėjų nurodymus.

Kriterijai	Klausimai, skirti vertinimui	Kiekybiniai ir kokybiniai įrodymai	Ragų įvertinimas	Siūlomos tobulinimo priemonės / veiksmai
Mokymosi dokumentacija	<p><i>Kaip dokumentuojate kiekvieno vaiko mokymąsi ir vystymąsi?</i></p> <p><i>Ar yra įvairių priemonių / įrodymų?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Brėžiniai, nuotraukos, piešiniai ir kt. • Asmeninis žurnalas 	<p><i>Stipriosios pusės</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p><i>Tobulintinos sritys</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
Santykiai su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais	<p><i>Kas, jūsų nuomone, yra atitinkami suinteresuotieji subjektai?</i></p> <p><i>Ar jūs sistemingai vystote santykius su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais?</i></p>	<p>Neoficialūs periodiniai susitikimai su tėvais ir šeimomis</p> <p>Oficialūs suinteresuotųjų šalių komitetų reglamentai</p> <p>Konkrečių renginių organizavimas su tėvais, šeimomis, vietos valdžios institucijomis, bendruomenėmis ir kt.</p>	<p><i>Stipriosios pusės</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p><i>Tobulintinos sritys</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	

Turinys gali būti toliau tobulinamas / keičiamas pagal turimą kokybės sistemą, jos kriterijus ir rodiklius. Tai keičia proceso vertės ir vertinimo kokybės.

Globojančio mokytojo jautrumas: stebėjimo kriterijai

Nurodykite, kaip dažnai būna toks ankstyvojo ugdymo specialisto elgesys
niekada – 1; beveik niekada – 2; kartais – 3; beveik visada – 4; visada – 5

1	Ankstyvojo ugdymo specialistas pastebi, kada vaikas šypsosi, artikuluoja ar kalba	1	2	3	4	5
2	Ankstyvojo ugdymo specialistas išmoksta aiškinti vaiko verkimą (jaučia skausmą, alkanas, pavargęs, susierzinęs ir kt.)	1	2	3	4	5
3	Ankstyvojo ugdymo specialistas reaguoja į vaiką prognozuodamas, su rūpesčiu ir nuolatos	1	2	3	4	5
4	Ankstyvojo ugdymo specialistas atitinkamai interpretuoja vaiko poreikius ir reakcijas	1	2	3	4	5
5	Ankstyvojo ugdymo specialistas reaguoja į daugumą vaiko signalų, ne tik į dažnus, ilgus ir stiprius signalus	1	2	3	4	5
6	Ankstyvojo ugdymo specialistas įvardija vaiko iniciatyvas akimirksniu, kad vaikas išgirstų žodžius, susietus su jo veiksmis, jausmais ar žodžiais	1	2	3	4	5
7	Ankstyvojo ugdymo specialistas suformuoja aplinką pagal vaiko poreikius ir interesus	1	2	3	4	5
8	Kalbėdamas apie vaiką, ankstyvojo ugdymo specialistas pasako teigiamų komentarų	1	2	3	4	5
9	Ankstyvojo ugdymo specialistas gerai pažįsta vaiką: yra gerai informuotas	1	2	3	4	5
10	Ankstyvojo ugdymo specialistas yra kantrus: gali laukti vaiko reakcijos pokalbiuose tarpusavyje	1	2	3	4	5
11	Ankstyvojo ugdymo specialistas vaikui suteikia medžiagos ir patirties, atitinkančios jo interesus ir vystymosi etapą	1	2	3	4	5
12	Ankstyvojo ugdymo specialistas siekia bendrauti su vaiku tarpusavyje	1	2	3	4	5
13	Ankstyvojo ugdymo specialistas kreipia vaiko dėmesį į aplinkoje esančius įdomius objektus	1	2	3	4	5
14	Ankstyvojo ugdymo specialisto prisirišimas prie vaiko yra akivaizdus ir yra švelnus fizinis kontaktas	1	2	3	4	5
15	Bendraudamas ankstyvojo ugdymo specialistas yra vaiko lygyje ir į jį žiūri tiesiai	1	2	3	4	5
16	Kai ankstyvojo ugdymo specialistas susitinka su vaiku, jis (-i) prieš pradėdamas (-a) bendrauti laukia signalo iš vaiko	1	2	3	4	5
17	Ankstyvojo ugdymo specialisto ir vaiko bendravimas yra gyvas	1	2	3	4	5
18	Ankstyvojo ugdymo specialistas gali sustabdyti vaiko veiklą, kai ji tampa pavojinga	1	2	3	4	5
19	Jei žaidimo metu vaikas išsipurvina, ankstyvojo ugdymo specialistas gali tinkamai įsiterpti	1	2	3	4	5
20	Ankstyvojo ugdymo specialistui bendraujant su vaiku, atsižvelgiama į vaiko nuotaiką ir ritmą	1	2	3	4	5
21	Ankstyvojo ugdymo specialistas bendravimą su vaiku užbaigia teigiamai: jis baigiasi, kai vaikas yra patenkintas	1	2	3	4	5
22	Ankstyvojo ugdymo specialistas keletą kartų bando rasti geriausią būdą, kaip patenkinti vaiką	1	2	3	4	5
23	Kai vaikas supyksta, ankstyvojo ugdymo specialistas gali nuraminti jį ir tiksliai nustatyti diskomforto priežastį	1	2	3	4	5
24	Ankstyvojo ugdymo specialistas kreipia dėmesį į vaiką ir reaguoja į jį net tuomet, kai dalyvauja užsiėmimuose su kitais	1	2	3	4	5
25	Ankstyvojo ugdymo specialistas nedelsdamas reaguoja į vaiko ašaras ar nusiskundimus	1	2	3	4	5
26	Ankstyvojo ugdymo specialistas visuomet būna tokioje padėtyje, kad matytų vaiką	1	2	3	4	5
27	Ankstyvojo ugdymo specialistas tiksliai ir greitai reaguoja į vaiko siunčiamus teigiamus prisirišimo ženklus (šypsena, žodžius)	1	2	3	4	5
28	Ankstyvojo ugdymo specialistas beveik visuomet yra gerai nusiteikęs	1	2	3	4	5
29	Ankstyvojo ugdymo specialistas dažnai aiškiai ir lėtai kartoja vaikui žodžius, kad padėtų vystyti kalbą ir vaikas suprastų prasmę	1	2	3	4	5
30	Kai ankstyvojo ugdymo specialistas palieka patalpą, jis paaiškina vaikui arba užtikrina jį (pvz., „Grįšiu po minutės“)	1	2	3	4	5
31	Ankstyvojo ugdymo specialistas skatina vaikus bendrauti tarpusavyje bei su kitais žmonėmis, ateinančiais į patalpą	1	2	3	4	5
32	Ankstyvojo ugdymo specialistas priima ir išpildo vaiko prašymus dėl fizinio kontakto	1	2	3	4	5

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

19 priemonė. *Įsivertinimo tinklelis*

24 priemonė. *Instruktavimas*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

AIRIJA

Praktikos bendruomenė

Ankstyvojo ugdymo specialistai iš skirtingų aplinkų lankosi kitoje aplinkoje (po darbo valandų), kurioje taikoma bet kokios srities išskirtinė praktika – pavyzdžiui, puiki lauko aplinka. Vadovas besilankančiam ankstyvojo ugdymo specialistui parodo aukštos kokybės lauko zoną ir pabrėžia jos privalumus vaikui ir ankstyvojo ugdymo specialistui per istorijas ir nuotraukas. Tokiu būdu skatinant profesionalų dialogą apie konkrečią praktikos sritį, kiti vadovai ir ankstyvojo ugdymo specialistai gali nustatyti elementus, kuriuos jie gali įtraukti į savo aplinką, ir rasti sprendimų problemoms, su kuriomis jie gali susidurti. Šią praktikos bendruomenę sukūrė ir remia vietos apygardos vaikų globos komitetas bei „Early Childhood Ireland“ ankstyvojo ugdymo specialistas. Vizituojančių ankstyvojo ugdymo specialistų atsiliepimai yra labai teigiami, o priimančioji įstaiga gauna profesionalaus pasitikėjimo ir ją palaiko kolegos.

19 priemonė. Žurnalas (su aplanku)

KOKYBĖS SRITIS

Stebėseną ir vertinimą. 8 pareiškimas. Stebėseną ir vertinimą, kuriuo suinteresuotas vaikas.

KAS

Stebėjimo dienoraštis, skirtas ankstyvojo ugdymo specialistams, kad jie apsvarstytų savo praktiką ir rinktų naudingą informaciją, kad būtų galima stebėti ir padaryti vaikų mokymąsi matomą, vertinant vaiko asmeninę raidą ir išsilavinimą. Tai apima neformalias stebėsenos procedūras, tokias kaip nuolatinis stebėjimas, vaikų mokymosi ir bendravimo patirties dokumentavimas, taip pat vaiko kompetencijų (pvz., aplankų) apibūdinimas, turintis teigiamą poveikį vaikų rezultatams.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Leisti ugdymo praktiką vertinti remiantis įrodymais, įskaitant dėmesio kreipimą į kiekvieno vaiko poreikius, kompetenciją ir interesus.
- Stebėti, sekti ir dokumentuoti praktikos, kaip vidinės savęs vertinimo veiklos, vertę.
- Palaikyti vertinimo praktiką oficialiais, rašytiniais ir įrodymais paremtais ataskaitų dokumentais, kuriuose nurodoma vaikų pažanga ir kurie skirti tėvams, šeimoms, bendruomenėms ir kt.
- Padidinti IU aplinkos darbuotojų vertinimo gebėjimus, kad jie galėtų geriau atlikti įvertinimo praktiką, taip pat susiduriant su išoriniais vertinimais ir patikrinimais.
- Palaikyti personalą – asmeniškai ir kaip komandą – analizuojant jų praktiką.
- Atkreipti dėmesį į naujus iššūkius, kurie skatina kiekvieno vaiko galimybes ir kurie nukreipti į jo poreikius.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: ankstyvojo ugdymo specialistai, ugdymo koordinatoriai, vaikai.

Netiesioginės: IU personalas, tėvai, globėjai ir šeimos, strategijų kūrėjai ir atitinkamos suinteresuotosios šalys.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Ši priemonė naudojama kasdien ar kiekvieną savaitę, kad būtų galima užfiksuoti ir dokumentuoti vykdomą švietimo ir priežiūros, socialinę patirtį, įskaitant vaikų kompetencijų aprašymą (aplanke), kuris galėtų būti naudingas sklandesniam perėjimui į mokyklą¹³.

KAIP

Kasdieniai ar savaitiniai sisteminiai stebėjimai registruojami „žurnale“, kuriame darbo grupė, nustačiusi, į ką reikia atkreipti dėmesį:

- 1) Užsiėmimus apibūdina komentuodama skirtingas elgesio reakcijas / tipus ir pažangą.
- 2) Nustato, kaip veikla skatina mokymąsi ir vystymąsi ir ką galima padaryti, norint išplėsti arba sustiprinti mokymąsi ir vystymąsi.
- 3) Laikykite tai priemone, kuria bendrai naudojasi keli ankstyvojo ugdymo specialistai aplinkoje. Kiekvienas parašo komentarą, kad praturtintų mokymąsi ir prisidėtų prie kolektyvinio darbo.
- 4) Pateikite aiškią ir aiškią tvarką, kad vaikai, tėvai ir šeimos galėtų naudotis priemone (pageidautina internetu), kad būtų gerbiamas kiekvieno vaiko privatumas.
- 5) Aptarkite pastabas viduje per periodinius susitikimus, kuriuose vertinama pedagoginė praktika ir įvertinamas vaiko asmeninis mokymasis ir raida.

¹³ Komanda gali naudoti asmeninius ir grupės žurnalus, kad įvertintų jų indėlį ir nurodytų, kaip jie galėtų tobulinti asmeninį arba grupės mokymąsi ir vystymąsi.

- 6) Nustatykite ir suplanuokite patobulinimus ir pakeitimus, kurie turėtų būti įgyvendinami atsižvelgiant į pasiektus / norimus rezultatus.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas*

16 priemonė. *Pedagoginiai dokumentai*

22 priemonė. *Vaiko vertinimas*

LITERATŪRA

Lietuvių patirtis: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas/19440>

20 PRIEMONĖ. Vaiko vertinimas

KOKYBĖS SRITIS

Stebėseną ir vertinimą. 8 pareiškimas. Stebėseną ir vertinimą, kuriuo suinteresuotas vaikas.

KAS

Informacija tėvams apie vaiko gebėjimus, susijusius su tam tikra amžiaus grupe.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Įvertinti kiekvieno vaiko stipriąsias puses, poreikius ir iššūkius, galvojant apie vaikus, siekiant juos palaikyti ir ugdyti.
- Stebėti vaiko pažangą ir skatinti tėvų / globėjų apmąstymus apie tai.
- Padėti tėvus vertinti vaiko mokymąsi ir vystymosi pažangą.
- Identifikuoti naujus iššūkius, kurie nukreipti į kiekvieno vaiko galimybes ir jo poreikius.
- Stebėti individualaus ugdymo metodo veiksmingumą ir poveikį.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: ankstyvojo ugdymo specialistai, ugdymo koordinatoriai, tėvai, šeimos, globėjai, vaikai.

Netiesioginės: strategijų kūrėjai vietos, regioniniu / nacionaliniu lygiu, tyrimų institucijos.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Mokslo metų pradžioje, pabaigoje bei vidurio semestro įvertinimo metu.

KAIP

Vertinama bus abiejų pusių: tėvų ir ankstyvojo ugdymo specialistų.

- Pagal ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašymą kiekvieno vaiko pažangą bus įvertinta ankstyvojo ugdymo specialisto ir tėvų mokslo metų pradžioje.
- Remdamasis šiais rezultatais, ankstyvojo ugdymo specialistas, bendradarbiaudamas su tėvais, sukurs asmeninę vaiko mokymosi namuose ir IU aplinkoje programą. Ankstyvojo ugdymo specialistas kartu su tėvais nustatys metų tikslus.
- Ankstyvojo ugdymo specialistas padės tėvams rasti tobulintinų sričių, su kuriomis būtų galima dirbti ir namuose.
- Ankstyvojo ugdymo specialistas atliks vidurio semestro įvertinimą, siekdamas stebėti vaiko pažangą ir keisti ugdymo programą.
- Mokslo metų pabaigoje ankstyvojo ugdymo specialistai ir tėvai peržiūrės bendrą kiekvieno vaiko įvertinimą ir nuspręš, ar pasiekti užsibrėžti tikslai.
- Remdamasis rezultatais, ankstyvojo ugdymo specialistas nustatys bendrąsias kiekvieno vaiko pasiekimų sąrašo tobulinimo sritis ir pakeis kitų metų darželių darbo planus, daugiau dėmesio skirdamas tobulintinoms sritims.
- *Ad hoc* susitikimo metu visi ankstyvojo ugdymo specialistai analizuos ir lygins juos su kitų grupių rezultatais.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

14 priemonė. *Pedagoginiai dokumentai*

19 priemonė. *Žurnalas (su aplanku)*

21 PRIEMONĖ. Tėvų išorinis vertinimas

KOKYBĖS SRITIS

Stebėseną ir vertinimą. 7 pareiškimas. Stebint ir vertinant gaunama informacijos, kuri aktuali vietiniu, regioniniu ir (arba) nacionaliniu lygiu, siekiant nuolat vertinti politikos ir praktikos kokybės tobulinimą.

8 pareiškimas. Stebėseną ir vertinimą, kuriuo suinteresuotas vaikas.

KAS

Sisteminis tėvų pasitenkinimo rinkimas pagal IU paslaugas.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Įtvirtinti sistemingą keitimąsi informacija ir atsiliepimais apie tėvų suvokimą apie bendrą kokybišką IU aplinką.
- Iš klausyti tėvų, kaip pagrindinių IU suinteresuotųjų subjektų, kokybės vertinimą.
- Sekti kokybės tobulinimo procesą taikant įrodymais paremtą metodą.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: ankstyvojo ugdymo specialistai, IU vadovai, ugdymo koordinatoriai, tėvai, šeimos, globėjai, vaikai.

Netiesioginės: strategijų kūrėjai vietos, regioniniu / nacionaliniu lygiu, tyrimų institucijos.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Bent kartą per metus, pageidautina mokslo metų pabaigoje.

KAIP

Mokslo metų pabaigoje IU vadovai teikia struktūrizuotą veiklą, kuria siekiama surinkti tėvų atsiliepimus apie bendrą IU paslaugų kokybę. Atsižvelgiant į kontekstą ir įprastą IU aplinkos, darbuotojų ir tėvų bendravimą, ši veikla galėtų būti specialus susitikimas, kuriame būtų diskutuojama ir (arba) raštu pateikiamas klausimynas (taip pat internetu), kuris būtų išplatintas visiems tėvams, kurie dalyvauja aplinkoje, arba elektroniniu arba paprastu paštu.

Svarbu stebėti registravimo procesą, įskaitant diskusijas apie atsiliepimų, kad būtų galima tobulinti įrodymais pagrįstą metodą.

Surinkę tėvų atsiliepimus, IU vadovai surašo ataskaitą, kuri bus aptariama ir pasidalijama tarp IU įstaigos darbuotojų, o jei bus kritikos, pradėkite ieškoti galimų sprendimų.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

2 priemonė. *Paslaugų chartija*

7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

ITALIJA

Kokybės vertinimo apklausos, skirtos tėvams, šeimoms ir globėjams, pavyzdys

KORTELĖS Nr. _____ DATA: _____

vaikų darželis:

Ugdymo paslaugos

Nr.	Vertinamas elementas	Vertinimas
1	Ankstyvojo ugdymo specialisto profesionalumas ir prieinamumas.	<p style="text-align: center;">Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p style="text-align: center;">0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p style="text-align: center;"> </p>
2	Švietimo, pramoginė veikla.	<p style="text-align: center;">Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p style="text-align: center;">0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p style="text-align: center;"> </p>
3	Bendravimas su struktūros vadovybe ir (arba) kontaktiniu asmeniu.	<p style="text-align: center;">Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p style="text-align: center;">0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p style="text-align: center;"> </p>
4	Kalendorius ir darbo valandos.	<p style="text-align: center;">Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p style="text-align: center;">0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p style="text-align: center;"> </p>

5	Tarifų adekvatumas teikiamos paslaugos atžvilgiu.	<p>Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p>0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p> </p>
6	Kūdikių higienos produktų ir medžiagų (sauskelnių, kremų, valymo priemonių ir kt.) kokybė.	<p>Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p>0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p> </p>
Pasiūlymai ar papildomi komentarai:		

Maitinimo paslauga

Nr.	TAIKYMAS	Vertinimas
1	Personalo (virėjų-asistentų) profesionalumas ir paslaugumas.	<p>Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p>0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p> </p>
2	Menu kokybė ir įvairovė.	<p>Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p>0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p> </p>

3	Patalpų ir įrangos valymas.	<p style="text-align: center;">Nepatenkinamai Vidutiniškai Patenkinamai</p> <p style="text-align: center;">0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p style="text-align: center;"> </p>
Komentarami ar nusiskundimam:		

LITERATŪRA

EN ISO 9004:2009 – Organizacijos, siekiančios ilgalaikės sėkmės, vadyba. Kokybės vadybos požiūris, 8 Stebėsena, matavimas, analizė ir apžvalga, 8.3 Matavimas

VALDYMAS IR FINANSAVIMAS

VALDYMO SRITIS skiriasi nuo kitų kokybės sričių, nes ji susijusi su būdais, kuriais bendra atsakomybė už ankstyvojo ugdymo ir priežiūros sistemą bet kurioje šalyje yra padalyta į skirtingus valdžios lygmenis (nacionalinius, regioninius, vietos) ir apima mechanizmus, kuriais koordinuojamos ir siejamos šios pareigos. Pripažįstama, kad IU sistemos veikimas nėra visiškai vienos paslaugos teikėjo atsakomybė, tačiau ji priklauso nuo gerai apgalvotos ir atsakingos įstatyminės sistemos. Šiame priemonių rinkinio skyriuje pateiktos priemonės yra įkvepiantys pavyzdžiai, galintys tapti gerai apgalvotos valdymo sistemos modeliais, lengvai pritaikomais ir skatinamais labai motyvuotų paslaugų / šalininkų, ieškančių kokybiškos IU sektoriaus sistemos.

Pagrindiniai reikalavimai, kad vaikui būtų pasiūlytas atviras, linijinis ir tęstinis mokymosi visą gyvenimą būdas, kuriuo nagrinėjama ne tik asmeninė sritis, bet ir kontekstinė aplinka, kurioje jis gyvena, skatinant žinias ir pagarbą, yra šalininkai, kurie dalijasi ir tikslais, ir valdymo modeliais.

Vaikų priežiūros ir paslaugų koordinavimas, sudarant sąlygas nuolatiniam ugdymo procesui, yra pedagoginis požiūris, kuriuo siekiama sukurti ankstyvojo ugdymo sistemą, kurioje būtų atsižvelgiama į įvairius visų suinteresuotųjų subjektų poreikius.

Ši atsakomybė vietos lygmeniu yra patikėta **paslaugos koordinatoriui / pedagoginiam vadovui** (26 priemonė), kurio vaidmuo yra remti komandos profesionalumą ir skatinti bendravimą su šeimomis ir jų įsitraukimą.

Atsižvelgiant į vietinę arba regioninę sistemą ir finansavimo galimybes, idealus modelis būtų sukurti paslaugų koordinatorių / pedagoginių vadovų tinklą, kiekvienas jų dirbtų su keliomis IU įstaigomis. Be to, kad būtų palaikomos individualios IU įstaigos, taip pat būtų galimybių, leidžiančių IU įstaigoms bendradarbiauti, kartu skatinant ryšius tarp visų agentūrų ir specialistų, kurie dirba su vaikais ir šeimomis ir dėl jų. Paslaugų koordinatorių / pedagoginių vadovų tinklas taip pat gali būti stiprus šalininkas, palaikantis papildomus vietinius ir regioninius išteklius, skirtus IU aplinkoms, bei propaguojantis nacionalinę politikos pokyčius.

Instruktorius (24 priemonė) yra vertingas šaltinis, nes jis yra kompetencijos ir profesionalumo pagrindas, suteikiantis galimybių apsvarstyti ir puoselėti kultūrą; jis nustato stebėsenos, kvalifikacijos, skatinimo ir priežiūros tikslus tokiu mastu, kuris viršija vienos aplinkos ribas.

Pagal šią sistemą paslaugų koordinatoriai / pedagoginiai vadovai taip pat gali siekti tolesnio švietimo **tęstinumo ar perėjimo** tikslo (25 priemonė), kai būtų sukurtas bendras metodas visoms susijusioms paslaugoms, taigi ne tik skirtingų tipų ankstyvojo ugdymo paslaugų teikėjams ir mokykloms, bet ir visiems tiems, kurie palaiko vaikų vystymąsi (sveikata, gerovė, teisių apsauga, parama tėvams, bendruomenės dalyvavimas).

Kokybiškų IU švietimo paslaugų atveju visi darbuotojai yra atsakingi už tai, kad būtų propaguojami ir viešinami edukaciniai projektai, kuriais siekiama didinti vaiko supratimą ir ugdyti jų pagarbą aplinkai, taip stiprinant vaiko holistinį vystymąsi, gerovę ir pilietiškumą (**Žalioji vaikų darželis**, 27 priemonė).

24 PRIEMONĖ. Instruktavimas

KOKYBĖS SRITIS

Valdymas ir finansavimas. 9 pareiškimas. IU sistemos suinteresuotieji subjektai aiškiai ir bendrai suvokia savo vaidmenį ir atsakomybę bei žino, jog tikimasi, kad jie bendradarbiaus su partnerių organizacijomis.

KAS

Kelių suinteresuotųjų šalių instruktavimo veikla, susidedanti iš viešosios institucijos, atsakingos už ikimokyklinį ugdymą ir rūpybą (vietiniu, regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu, priklausomai nuo kiekvienos šalies kontrolės standartų), universitetai, atitinkamos sąjungos, viešosios ir privačios ikimokyklinio ugdymo įstaigos bei finansavimo institucijos.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Teikti specializuotą pagalbą ir instruktavimą IU įstaigoms, kad būtų galima reaguoti į kokybės tobulinimus, kurių reikia IU aplinkai.
- Skatinti IU aplinkos darbuotojų nuolatinį profesinį tobulėjimą pagal poreikius ir reaguojant į besikeičiančias aplinkybes.
- Koordinuoti ir prižiūrėti IU įstaigų taikomą praktiką, susijusią su stebėseną ir vertinimu, kaip laikomasi taikomų akreditavimo / autorizavimo reikalavimų, taip pat skatinti ir propaguoti kokybišką praktiką bei patobulinimus.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai, IU personalas, sąjungos ir nacionalinės fondų institucijos.

Netiesioginės: tėvai, globėjai ir šeimos bei visi specialistai ir viešosios institucijos, susijusios su ankstyvojo ugdymo paslaugomis (t. y. pediatrai, savanorių asociacijos, tėvų asociacijos ir kt.).

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Ši priemonė yra skirta brandžiai IU aplinkai, kurioje jau yra nustatyti pagrindiniai kokybės reikalavimai ir dėl jų susitarė visi atitinkami suinteresuotieji subjektai. Šia priemone padedama nuolat tobulinti IU aplinką. Mokymas turėtų būti teikiamas ištisus metus, atsižvelgiant į konkrečius poreikius. Būtinai apytiksliai 4 susitikimai per metus.

KAIP

Valdžios institucija (PA), bendradarbiaudama su vietos universitetu, yra atsakinga už finansavimą, kurio reikia kvietimui pradėti instruktavimo intervenciją, atsižvelgiant į visas IU viešąsias ir privačiąsias aplinkas, esančias regione. IU aplinka dalyvauja nemokamai, o instruktoriai gauna mokesť. Nauda, kurios tikisi dalyvaujantys darbuotojai, apima įgūdžių ugdymą, kokybės užtikrinimo mechanizmus ir praktiką, keitimąsi praktika, tarpusavio mokymąsi ir paslaugų kokybės gerinimą.

PA yra atsakinga už instruktavimo intervencijos koordinavimą ir siūlo plačias temas, kurias reikia aptarti. Ji gali veikti kaip koordinuojančioji institucija, prižiūradama tarpusavio mokymosi ir kokybės gerinimo procesą, atsižvelgdama į planuojamus rezultatus, IU aplinką bei bendruomenės lygiu.

Instruktorius (-iai) yra atsakingas už viso vystymo proceso įrašymą, kiekvieno susitikimo protokolo užrašymą, užduočių paskyrimą dalyvaujančioms IU aplinkoms, kad būtų galima stebėti procesą ir pasiekimus.

Valdžios institucijos vaidmenį galėtų pakeisti kitų tipų IU paramos organizacijos, numatydamos PA patvirtinimą ir galimą jų dalyvavimą.

Veiksmų planas, kurį instruktorius gali sukurti ir pristatyti, gali būti paremtas tokiais etapais:

- 1) IU įstaigų planavimas regione, apibūdinant ir užpildant nustatymo formą;
- 2) įforminimas santykių tarp instruktorių ir suplanuotų IU įstaigų, tarp įstaigų tarpusavyje, tarp įstaigų ir visų kitų specialistų, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusių su mažais vaikais (t. y. bibliotekos, savanorių asociacijos, visuomenės sveikatos tarnybos, pediatrai) pasirašytu rašytiniu susitarimu;
- 3) ankstyvojo ugdymo specialistų profesinio mokymo ir tobulinimosi poreikių nustatymas ir analizė, siekiant planuoti ir teikti tinkamus mokymus, pagrįstus instruktorių ar kitų specialistų patarimais (t. y. psichopedagoginė parama, kokybės valdymo priemonės ir kt.);
4. keitimasis gera praktika tarp aplinkų ir visų kitų pagrindinių suinteresuotųjų subjektų, siekiant tobulinti specialistų įgūdžius ir kompetenciją, taip pat skleisti kokybės kultūrą;
5. specialių vidinių ir išorinių komunikacijos priemonių ir veiksmų sukūrimas (t. y. svetainių kūrimas ir atnaujinimas, „WhatsApp“ grupės, „Facebook“ puslapis / grupė ir kt.);
6. kas vienerius ar dvejus metus rengiamas planas, įvairių iniciatyvų organizavimas ir teikimas pagal poreikių analizę (3 punktas);
7. atliktų finansinių ir valdymo iniciatyvų ataskaitos, naujų iniciatyvų planavimas pagal PDCA ciklą.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

4 priemonė. *Poreikių analizė ir planavimas*

19 priemonė. *Įsivertinimo tinklėlis*

20 priemonė. *Tarpusavio vertinimas IU*

26 priemonė. *Paslaugos koordinatorius / pedagoginis vadovas*

KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA

AIRIJA

IU įstaigos, finansuojamos centrinės vyriausybės (Vaikų ir jaunimo reikalų departamento), gali naudotis šia parama:

Miesto / apygardos vaikų priežiūros komitetai (CCC) ir savanoriškos vaikų priežiūros organizacijos (VCO) bendradarbiauja vietos ir nacionaliniu lygiu, kad padėtų daugiau kaip 4 400 ankstyvojo ugdymo ir vaikų priežiūros paslaugų teikėjų, kurie pagerintų jų teikiamų paslaugų kokybę. CCC ir VCO teikia paramą ir mokymo paslaugas bei aktyviai skatina nacionalinių sistemų, kurios pagerina teikiamų paslaugų kokybę, priėmimą ir taikymą. „Pobal“ padeda CCC ir VCO bendradarbiauti organizuojant bendradarbiavimo tinklalapį visoms organizacijoms, kur galima dalytis informacija ir dirbti; valdant ir prižiūrint nacionalinius valdymo ir koordinavimo susitikimus; atliekant analizę, dalijantis informacija ir padedant organizacijoms organizuoti ir planuoti darbą kartu.

Miesto ir apygardos vaikų priežiūros komitetai

Trisdešimt trys miestų ir apygardų vaikų priežiūros komitetai (CCC) yra finansuojami Vaikų ir jaunimo reikalų departamento (DCYA) ir veikia kaip vietinis DCYA atstovas, atsakingas už vaikų ugdymo ir priežiūros programų aspektų administravimą. CCC dažnai yra pirma vieta, kur kreipiasi tėvai ir vaikų priežiūros paslaugų teikėjai, bandydami pasinaudoti daugeliu dabartinių ankstyvojo ugdymo ir priežiūros iniciatyvų (pvz., CETS, ECCE, CCS, pašalpos vaikų priežiūrai). Vietinis dėmesio centras ir žinios reiškia, kad CCC yra gerai pasirengę, kad galėtų paremti vietos ankstyvojo ugdymo ir priežiūros tarnybų plėtrą, kad šios galėtų tenkinti vietos tėvų ir vaikų poreikius

Geresnės pradžios kokybės tobulinimo paslauga

Tai nacionalinė iniciatyva, kurios ėmėsi Vaikų ir jaunimo reikalų departamentas (DCYA), kad būtų sukurtas integruotas nacionalinis metodas, skirtas vystyti kokybišką IU paslaugą Airijoje vaikams nuo gimimo iki šešerių metų amžiaus. Ja koordinuojama ir plečiama plataus masto parama ir paslaugos, jau teikiamos per miesto ir apygardos vaikų priežiūros komitetus ir savanoriškas vaikų priežiūros organizacijas.

IU įstaigos yra skatinamos įsitraukti į Nacionalinę mokymo programos sistemą („Aistear“) bei Nacionalinę

kokybės sistemą („Sólta“) per centrinės vyriausybės Švietimo ir įgūdžių departamento finansuojamą nacionalinę mentorystės tarnybą.

Nacionalinės „Aistear Sólta“ iniciatyva (NASI) buvo išbandyta 2017 m. pirmoje pusėje. Šios iniciatyvos tikslas yra palaikyti ankstyvojo ugdymo specialistus tobulinantis bei gilinti žinias ir įgūdžius, susijusius su nacionaline ankstyvojo ugdymo programos sistema (Aistear) pagrįstos mokymo programos planavimu ir dokumentavimu. Šią programą 162 šalies įstaigose pristatė 27 nacionaliniai mentoriai ir šiuo metu programa yra peržiūrima.

LITERATŪRA

„Pobal“ interneto svetainė (2017):

<https://www.pobal.ie/FundingProgrammes/EarlyEducationandChildcare/Pages/CCCs.aspx>

„Pobal“ interneto svetainė (2017):

<https://www.pobal.ie/BetterStart/Pages/Home.aspx>

25 PRIEMONĖ. Horizontalusis ir vertikalusis ugdymo tęstinumas (perėjimas)

KOKYBĖS SRITIS

Valdymas ir finansavimas. 9 pareiškimas. IU sistemos suinteresuotieji subjektai aiškiai ir bendrai suvokia savo vaidmenį ir atsakomybę bei žino, jog tikimasi, kad jie bendradarbiaus su partnerių organizacijomis.

KAS

Mokymosi visą gyvenimą proceso tęstinumas reikalauja logiško ir nuoseklaus požiūrio, pradedant nuo ankstyvo vaiko ugdymo ir vystymosi, kuris pabrėžia įgūdžius, kuriuos jau įgijo vaikas, taip pat gerbia kiekvienos mokyklos išsilavinimo orumą ir į skirtingų jų vaidmenų ir funkcijų dinamiką. Edukacinis tęstinumas skatina ekologišką ir visišką mokymosi kursą, kurio tikslas – skatinti suformuluotą ir daugialypį subjekto vystymąsi. Mokykla, šeima ir visuomenė yra skatinamos remti integruotą mokymosi kelionę, kurioje vienas veiksmas sustiprina kitą. Todėl švietimo ir mokymo įstaigose edukacinis tęstinumas pasiekiamas dviem lygiagrečiomis linijomis, kurios kartais kerta viena kitą:

- horizontalusis tęstinumas: tai suprantama kaip supratimas apie kiekvieną iniciatyvą, susijusią su šeimomis, ir regiono socialinį / institucinį kontekstą.
- vertikalusis tęstinumas: tai nuoseklaus švietimo modelio įgyvendinimas tarp įvairių regiono vaikų priežiūros ir švietimo institucijų.

Visi, kurie dalyvauja IU sistemoje, turi turėti aiškų ir bendrą požiūrį į jų vaidmenį ir atsakomybę, taip pat turi žinoti, kad jie privalo bendradarbiauti su partnerių organizacijomis. Todėl yra būtina persvarstyti tradicinę institucinę struktūrą atsižvelgiant į vaiką ir jo šeimą, atsisakant tradicinio koncepcinio vaikų priežiūros paslaugų ir švietimo paslaugų skirstymo ankstyvojo mokymosi intervencijos atžvilgiu. Priežiūros ir ugdymo tarnybos turėtų taikyti pedagoginius metodus, kurie integruotų šiuos du komponentus į dinamišką praktiką, apimančią visas organizacijas, atsakingas už vaikų gerovę ir švietimą bendruomenėje.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Dalytis idėjomis ir praktika.
- Pradėti profesionalų dialogą tarp IU aplinkos, mokyklų ir bendruomenių.
- Skatinti tarpusavio pažinimą.
- Padėti pagrindus nuosekliems ir bendriems edukaciniams projektams, kurie vykdomi pagal bendrąją sistemą.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: ankstyvojo ugdymo specialistai, vaikai, ugdymo koordinatorius (instruktorius), universitetai.
Netiesioginės: tėvai, globėjai ir šeimos.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Žodžiu „tęstinumas“ išreiškiama pažangumo sąvoka, kuri tęsiasi ilgą laiką, todėl tikimasi, kad šis bendras darbo įrankis bus įgyvendinamas visus metus, ypač atkreipiant dėmesį į projektavimo etapą, kuris paprastai sutampa su mokyklos metų pradžia.

KAIP

Edukacinis tęstinumas reiškia dalyvavimo sąjungos su visais dalyvaujančiais subjektais sukūrimą:

- A) Veiksmams dalijamasi ir jie koordinuojami tarp įvairių tarnybų regione, pvz., socialinės ir sveikatos priežiūros įstaigų.
- B) Tarpprofesinis bendradarbiavimas tarp ankstyvojo ugdymo specialistų ir mokytojų, pvz., bendrų iniciatyvų ir renginių regione kūrimas.
- C) Užsiėmimai tinkle, kuriuose dalyvauja įvairios organizacijos, esančios vietovėje, pvz., pediatrų asociacijos, bibliotekos.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS**KITI IŠTEKLIAI / GERA PRAKTIKA****ITALIJA**

Tinklo pedagoginis koordinavimas projektuoja tęstinumo projektą tarp įvairių mokyklos lygių teritorijoje, taiko bendrą perspektyvą švietimo intervencijų nuoseklumo atžvilgiu, organizacinį veiksmingumą bei visų susijusių švietimo darbuotojų valdymą.

Intervencijos gavėjai: vaikų lopšeliai – vaikų darželiai – pradinės mokyklos – pirmosios pakopos vidurinės mokyklos.

Mokslo metų pradžioje numatomi susitikimai, kurių metu nustatomi projekto rengimo ir tikrinimo etapai (rugsėjis–gegužė). Pedagoginis koordinatorius ras temą, su kuria jūs dirbsite, ir jos vystymo būdus.

Paprastai vizitai pas įvairius partnerius organizuojami siekiant pasidalyti erdvėmis, veikla ir puoselėti žinias tarp vaikų ir suaugusiųjų. Susitikimų metu aptariamos idėjos ir praktika, taip pat seminarų veikla. Siekiant užtikrinti sėkmingą projektą, pageidautina, kad skirtingos kvalifikacijos pedagogams būtų pristatyti bendri ugdymo būdai.

LITERATŪRA

<https://www.education.ie/en/Publications/Education-Reports/Final-Review-of-Occupational-Role-Profiles-in-Early-Childhood-Education-and-Care.pdf>

http://www.tusla.ie/uploads/content/Meitheal_Parents_Information_Leaflet.pdf

Educational continuity 0-6. The relationship between the nest and the school of childhood (E. Catarsi)

Acts of the Conference. Books in play, June 2011, (E. Catarsi)

I also go to school; the first days with mom and dad. Editions Kite 2010 (P. Milani, L. Gialma)

26 PRIEMONĖ. Paslaugos koordinatorius / pedagoginis vadovas

KOKYBĖS SRITIS

Valdymas ir finansavimas. 9 pareiškimas. IU sistemos suinteresuotieji subjektai aiškiai ir bendrai suvokia savo vaidmenį ir atsakomybę bei žino, jog tikimasi, kad jie bendradarbiaus su partnerių organizacijomis.

KAS

Pedagoginis koordinatorius / vadovas yra profesionalas, pageidautina, turintis bakalauro laipsnį ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje ar ekvivalentišką laipsnį. Pedagoginis vadovo vaidmuo turi įtakos įkvepiant, motyvuojant ir patvirtinta, taip išbandant ar plečiant ankstyvojo ugdymo specialistų praktiką ir pedagogiką. Tai kelionė bendrojo tyrinėjimo, apimanti svarstymus apie svarbų darbą, kurį ankstyvojo ugdymo specialistai dirba su vaikais ir šeimomis. Paslaugų koordinatorius / pedagoginis vadovas bendradarbiauja su tinklo koordinatoriumi / tarnybos vadovu. Tai yra abipusis procesas, kai pedagoginis vadovas atlieka neatskiriamą vaidmenį mokant, nukreipiant ir palaikant kokybiškos priežiūros ir ugdymo teikimą kiekvienoje įstaigoje.

PAGRINDINIAI TIKSLAI

- Vadovauti ir palengvinti refleksines diskusijas apie praktiką.
- Įvesti kokybės praktiką.
- Stebėti ir vertinti patirties kokybę ir dokumentaciją.
- Palaikyti, nukreipti ir stebėti užsiėmimus aplinkoje.
- Stebėti vaikų ir ankstyvojo ugdymo specialistų bendravimą, pateikiant atitinkamų pasiūlymų.
- Organizuoti mokymus, pritaikytus prie aplinkos ir individualių ankstyvojo ugdymo specialistų.
- Suteikti galios ir drąsinti.
- Į švietimo programą įtraukti šeimas ir vietos bendruomenę.
- Dokumentuoti novatoriškus metodus ir projektus.
- Dirbti su ankstyvojo ugdymo specialistais, tokiais kaip profesiniais terapeutais, kalbos terapeutais.
- Apsvarstyti, kaip ugdymo programą galima susieti su bendruomene, dirbant su bendruomenės tarnybomis ir marginalizuotomis grupėmis.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai.

Netiesioginės: vaikai, tėvai ir šeimos, bendruomenės tarnybos, strategijų kūrėjai.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Paslaugų koordinatorius / pedagoginis vadovas atlieka savo funkcijas per savaitinius susitikimus su tarnybos vadovu ir ugdymo komanda. Paslaugų koordinatoriaus / pedagoginio vadovo užduotys skirsis priklausomai nuo įstaigos dydžio, pvz., klasių skaičius, ankstyvojo ugdymo specialistų skaičius ir vaikų skaičius. Pedagoginis vadovas taip pat apsvaustys tokius veiksnius kaip įstaigos infrastruktūra, ištekliai ir veiklos veiksniai, kurie apibūdins kiekvienos paslaugos poreikius. Be to, koordinatorius / pedagoginis vadovas rengs periodinius susitikimus su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis, atitinkamomis valdžios institucijomis regione.

KAIP

Už pedagoginio vadovo paskyrimą ir jo darbą atsako įstaigos vadovas. Vis dėlto savivaldybės / vietos vyriausybė asmeniškai arba asociatyviai, bendradarbiaudamos ir pasitardamos su įstaigų vadovais, prižiūri pedagoginio vadovo veiklos rezultatus ir atsakomybę. Siekiant užtikrinti efektyvų darbo ir tolygų darbo krūvio pasiskirstymą, rekomenduojama, kad pedagoginiam vadovui būtų suteikta tinkama įstaigų, su kuriomis jis dirbs, apimtis, ir jis jas peržiūri reguliariai, kad būtų patenkinti kiekvienos įstaigos poreikiai.

Reikiama pedagoginio vadovo kompetencija:

- Tinkamai kvalifikuotas ir payręs.
- Prieinamas ir lankstus.
- Žinios apie teorijas, pedagogiką ir atitinkamas mokymosi sistemas.
- Kvalifikuotas kaip mentorius ir supranta įvairius mokymosi gebėjimus ir stilius.
- Žinantis apie visus svarbius nacionalinius kokybės ir reguliavimo standartus.
- Užtikrina kokybišką praktiką taikydamas stebėsenos metodus ir prasmingą bendravimą su vaikais.
- Dirba kartu su šeimomis, jei reikia, reguliariai susitinka.
- Įstaigos pedagoginės kokybės skatinimas (bendruomenės veiksmai: seminarai, konferencijos, renginiai ir kt.).

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

18 priemonė. *Mokymas stebint ir vertinant*

24 priemonė. *Instruktavimas*

27 PRIEMONĖ. Žaliojo vaikų darželio apdovanojimas

KAS

Skatinamas kasmetis „Žaliojo vaikų darželio“ apdovanojimas, skiriamas IU įstaigoms, kurių pedagoginė programa apima sisteminių švietimą puoselėti tvarumą kaip kasdienę praktiką.

TIKSLAS

- Teigiamai paveikti vaikų sąmoningumą ir rūpinimąsi juos supančia aplinka.
- Teikti galimybių, kurios vaikams leistų sužinoti ir suvokti savo vaidmenį prisidedant prie natūralios aplinkos.
- Padidinti „žaliojo darželio“ koncepcijos matomumą, siekiant išplėsti tiesioginį ir netiesioginį žaliojo švietimo poveikį.
- Skatinti ir integruoti tvarumo principus į ankstyvąjį vaikų ugdymą.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai, vaikai, strategijų kūrėjai.

Netiesioginės: tėvai, šeimos.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – 3–6 m.

KADA

Kasmet pagal apdovanojimų planą.

KAIP

Siekdama tapti žaliuoju vaikų darželiu, IU įstaiga turėtų puoselėti santykius su ją supančia bendruomene. Labai svarbu, kad ankstyvojo ugdymo specialistai ir organizacijos vadovas būtų pasiaukojantys, atsidavę ir motyvuoti. Taip pat svarbus atsidavimas visų kitų asmenų, tiesiogiai padedančių (padėjėjų, slaugytojų, administracijos darbuotojų, priežiūros darbuotojų, valytojų, sodininkų ir kt.). Taip pat gali dalyvauti savininkas (savivaldybė, fondas, bažnyčia ir kt.) bei patys tėvai. Bendradarbiavimo santykis netiesiogiai prisidės prie vaiko mokymosi galimybių ir jo supratimo apie supantį pasaulį.

Gali būti parengiama oficiali paraiškų teikimo procedūra, pagal kurią IU įstaigos, norėdamos gauti „Žaliojo vaikų darželio apdovanojimą“, gali teikti paraiškas. Paraiškų teikimo procesą sudaro įsivertinimo komponentas, kuris gali vaikų darželiams padėti nustatyti tolesnes tobulintinas sritis. IU aplinka turėtų nustatyti pagrindą, kad suprastų, kaip ji šiuo metu atitinka kriterijus. Tuomet būtina užbaigti įsivertinimą. Remdamasi veiksmų planavimu, IU toliau dirbs ties tam tikromis sritimis, kad vaikai įsitrauktų į bendruomenę ir supančią aplinką.

IU aplinka turi atitikti šiuos reikalavimus / kriterijus:

Pagrindinė filosofija

1. IU aplinka turėtų suteikti mokymosi aplinką, kuria skatinamas ir praktikuojamas žaidimas, tyrinėjimas, bendruomenių santykiai ir prieiga prie lauko erdvių.

Tikslai ir atitinkama veikla yra lokalūs

2. Vystant tikslus, atsižvelgiama į vietos ir regioninių organizacijų, NVO, partnerių institucijų ir tėvų asociacijų misijų pareiškimus ir strateginius planus.
3. Nustatant tikslus ir uždavinius, prioritetas teikiamas vietos natūralios gamtos apsaugai (t. y. medžių saugojimas, atliekų tvarkymas ir perdirbimas, sveikos mitybos, energijos taupymo skatinimas ir kt.).

Pedagoginis darbas, metodika

4. Pedagoginio darbo planavimas ir įgyvendinimas pagrindžiamas aplinkosauginio švietimo principais ir turiniu.

5. Galimybės ir patirtis yra paremtos žaidimu ir vaikams suteikiama pakankamai laiko, kad jie galėtų tyrinėti, mąstyti ir žaisti natūralioje aplinkoje.
6. Visi vaikai turėtų turėti vienodą priėjimą prie programos, neatsižvelgiant į jų amžių, gebėjimus ar kultūrinę aplinką.
7. Yra atviros medžiagos, sukuriiančios mokymosi aplinką, kuri remiasi vaiko teise žaisti, turėti balsą ir pasirinkti dalykus, kurie jam svarbūs.

Paveldas

8. Vietos paveldo tyrimas, dalyvaujant tėvams; ypatingas dėmesys skiriamas vietinės reikšmės su gamta susijusioms šventėms (pvz., pasaulio vandens diena šalia natūralių vandens telkinių, paukščių ir medžių dienos vaikų darželiuose, esančiuose šalia miškų ir kalnų).

Personalas

9. Darbuotojai yra susipažinę su tvarumo samprata, kuri yra pagrindas visų veiklos sričių; jie rodo teigiamą pavyzdį, puoselėdami sveiką ir ekologiškai sąmoningą gyvenimo būdą.
10. Vaikų darželio ankstyvojo ugdymo specialistai reguliariai dalyvauja nuolatinuose kursuose, susijusiuose su aplinkosauginiu švietimu.

Infrastruktūra, įranga, atliekų tvarkymas

11. Vaikų darželio interjeras yra įrengtas taip, kad skatintų ekologiškai sąmoningą ir sveiką gyvenimo būdą (t. y. baldai yra ekonomiškai, praktiškai ir pagaminti iš natūralių medžiagų).
12. Kiekvienas kambarys turi savo individualų charakterį, kuriame yra daugybė augalų ir natūralių gamtos turtų, kur vaikai linkę auginti augalus ir netgi gyvūnus (prižiūrėti ir laikantis sveikatos ir saugos taisyklių).
13. Kieme yra augalų, kurie nėra nuodingi ir kuriuose nėra alergenų; yra daržovių, gėlių ir žolelių sodai, alpinariumas ir tvenkinys ir kt., kur vaikai gali išmokti naudoti sodo įrankius.
14. Žaidimų aikštelių įranga pagaminta iš ekologiškų medžiagų; atspalviai ir vandens šuliniai įrengti vaikų patogumui.
15. Įrengiamos energiją tausojančios ir ekologiškos elektros, vandens ir šildymo sistemos, atitinkančios sveikatos ir saugos reikalavimus.
16. Atliekų rūšiavimo konteineriai yra skirti nepavojingoms atliekoms išmesti.
17. Naudotas popierius renkamas atskirai, kad vaikai galėtų jį pakartotinai naudoti (origamiai, piešimo ir kt. projektai).
18. Vaikų darželio vadovybė pirmenybę teikia ekologiniam ir energiją tausojančiam įstaigos veikimui.
19. IU paslaugų teikėjai nuolat domisi naujais leidiniais ir naujienomis aplinkosauginio švietimo srityje; jie taip pat turi įtakos vaikų ir jų tėvų įpročius ir gyvenimo būdą, kad jie taptų ekologiškai sąmoningais vartotojais ir atsakingais vietos bendruomenės nariais.

Bendravimas

20. Tarp vaikų darželio ir tėvų, vietos bendruomenės narių, partnerių organizacijų ir kitų švietimo įstaigų vyksta bendravimas; bendradarbiavimas ir partnerystės kuriamos ir palaikomos, siekiant toliau didinti dėmesį aplinkos ir gamtos išsaugojimui.

Tiksliau sakant, kiekvienas vaikų darželis, kuris atitinka pirmiau minėtą procedūrą ir rūpestingai įgyvendina savo pedagoginę programą, gali būti laikomas vykdančiu „žaliojo vaikų darželio“ užduotis.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

14 priemonė. *Aplinkosauginio ugdymo planas*

LITERATŪRA

<https://greenschoolsireland.org/>

BENDROJI SRITIS

Ši bendroji sritis buvo sukurta siekiant suteikti papildomų priemonių, skirtų palaikyti IU įstaigą ir darbuotojus, šiems tobulinant savo kompetenciją ir įgūdžius, kad galėtų pritaikyti Visuotinio kokybės valdymo metodą. Šitaip siekiama paskatinti vadybinį supratimą ir požiūrį į kokybę tarp IU specialistų, kurie gali būti geriau susipažinę su konkrečia ir technine kompetencija (t. y. susijusia su pedagogika, vaiko gerove, remiantis žaidimais parengta mokymo programa ir kt.), o ne ta, pagal kurią reikia sistemingai taikyti kokybės valdymo procedūras ir praktiką.

Šios papildomos priemonės yra pritaikomos iš įvairių verslo ir profesinių sektorių, o jų bendras naudingumas padidins IU personalo kompetenciją, siekiant palaikyti kokybės valdymo sistemų įdiegimą ir (arba) vystymą IU įstaigose. Taigi aprašytos priemonės gali sustiprinti bendrą skirtingų švietimo sektoriaus specialistų ir visų IU aplinkos suinteresuotųjų šalių, pvz., strategijų formuotojų, tėvų, šeimų ir globėjų, vietos socialinių ir sveikatos apsaugos tarnybų, psichologų, pediatrų ir kt., tarpusavio supratimą ir konstruktyvų dialogą.

Šių priemonių pritaikymas gali būti naudingas IU įstaigų darbuotojams, nes jos padeda įgyti objektyvesnį vadybinį požiūrį į kokybę ir kokybės valdymą, kuriuo dėmesys skiriamas ne sektoriaus ypatybėms, o veiksmingesnei ir į rezultatus orientuotai praktikai.

Konkrečiai pateikiamos šios priemonės:

- *Biudžeto planavimas ir stebėseną* (28 priemonė), siekiant palaikyti finansinių išteklių planavimą ir valdymą.
- *Dalyvavimo lyderystės metodas* (29 priemonė), siekiant sustiprinti lyderiavimo įgūdžius ir įgalinti darbuotojus ugdyti nuosavybės jausmą.
- *PDCA ciklas* (30 priemonė), metodas „planuoti – daryti – tikrinti – veikti“ yra kiekvienos kokybės valdymo sistemos pagrindas.
- *SMART tikslai* (31 priemonė), parama konkrečių, išmatuojamų, pasiekiamų, realių ir laiku apribotų tikslų apibrėžimui.
- *SSGG analizė* (32 priemonė), siekiant nustatyti ir tyrinėti aplinkos stipriąsias ir silpnąsias puses, galimybes ir grėsmes (SSGG).
- *Sėkmingas ugdymo veiksmas* (33 priemonė), bendradarbiavimo veiklos metodika.

28 PRIEMONĖ. Biudžeto planavimas ir stebėjimas

KOKYBĖS SRITIS

Bendroji sritis

KAS

Tai ekonominio paslaugos valdymo priemonė; ji padės planuoti ir programuoti pageidaujamus ekonominius tikslus ir gali palengvinti ilgalaikio ir trumpalaikio investavimo pasirinkimus.

PAGRINDINIS TIKSLAS

- Pateikti įrodymais grindžiamas ir aiškias žinias apie į išlaidas orientuotą mažmeną.
- Nustatyti IU įstaigos uždavinius / problemas, susijusias su ekonominiu ir finansiniu valdymu, bei rasti sprendimų.
- Nustatyti ir atpažinti paslaugos efektyvumo elementus arba stipriąsias valdymo puses.
- Stebėti paslaugos ekonominę ir finansinę sveikatą bei tendencijas.
- Iš anksto numatyti naujų IU įstaigų nenuostolingumo taškus.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai.

Netiesioginės: ankstyvojo ugdymo specialistai, šeimos ir teritorija.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Ši priemonė gali būti naudojama bet kuriuo metu, kai valdovas turi nustatyti paslaugos sąnaudas; norint įvertinti ekonominę prognozę ir palengvinti reguliarią stebėseną, patariama ją užbaigti prieš pradėdant veiklą ir du kartus per metus.

KAIP

IU aplinkos valdymo duomenų bazė (pvz., „Excel“), kurioje yra daugybė visų aplinkos finansinės informacijos versijų, kad būtų sukurtas bendras biudžetas arba išlaidų sąmata. Žemiau pateikiami kai kurie pagrindiniai veiksniai, kuriuos reikia stebėti naudojant biudžeto planavimo priemonę:

- fiksuotos išlaidos (ugdymo personalui, bendrosios įstaigos išlaidos ir kt.);
- pajamos (įmokos, viešosios lėšos, projektų lėšos ir kt.);
- išskirtinės išlaidos;
- ir kt.

Vadovybė, padedant personalui (jei reikia), reguliariai renka ir įveda analitinius duomenis, kad būtų užtikrinti tikslūs galutiniai rezultatai.

Šią priemonę galima pritaikyti prie aplinkos ypatybių ir galima pasidalyti su finansų konsultantu, kuris galės patardamas patvirtinti arba kodifikuoti priemonę.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

29 PRIEMONĖ. *Dalyvavimo lyderystės metodas*

KOKYBĖS SRITIS

Bendroji sritis

KAS

Pristatoma vadovybė, pakeisianti vadovus, kad būtų pasiekta geresnė kokybė.

PAGRINDINIS TIKSLAS

- Pristatyti lyderystės metodą IU įstaigos kasdieniame darbe, siekiant sukurti nuosavybę ir padėti užtikrinti kokybę, kurios pageidauja darbuotojai ir vartotojai.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai.

Netiesioginės: IU personalas, tėvai / šeimos / globėjai, platesnė bendruomenė.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Nuolatinis procesas, pristatoma mokslo metų pradžioje.

KAIP

5 lyderystės metodo elementai (pritaikyti IU pagal Wallace mokyklų principus (2000):

- Visų vaikų ir tėvų sėkmės vizijos formavimas, paremtas aukštais standartais.
- Svetingo ugdymo klimato kūrimas, siekiant, kad aplinka būtų saugi, būtų bendradarbiaujama ir veiksmingai bendraujama.
- Lyderystės ugdymas kituose, kad mokytojai ir kiti suaugusieji prisidėtų realizuodami mokyklos viziją.
- Fizinės, socialinės ir psichinės aplinkos gerinimas, kad ankstyvojo ugdymo specialistai ir kiti darbuotojai galėtų darbą atlikti geriausiai, o vaikai pasiektų visas savo galimybes.
- Žmonių, duomenų ir procesų valdymas, kad būtų galima stebėti vykdomą veiklą ir pasiektus rezultatus bei skatinti mokyklos pažangą.

Lyderystės metodo pagrindas yra 4K::

- Kritinis mąstymas
- Bendravimas
- Kolaboravimas (bendradarbiavimas)
- Kūrybingumas

Lyderystės metodą galima taikyti naudojant 7 žingsnių metodą:

1 žingsnis. Sukurkite savo viziją

Šiame etape turite pažvelgti į bendrąjį vaizdą: kokie yra pagrindiniai mūsų laikų iššūkiai ir su kokiais iššūkiais jūsų įstaigą lankantys vaikai gali susidurti mokykloje ir suaugusiųjų gyvenime? Norėdami sukurti savo viziją, jūs taip pat turite ieškoti mokslinių tyrimų įrodymų, kaip ikimokyklinis vaikų ugdymas gali padėti jiems susidoroti su iššūkiais ir sukurti savo viziją, kaip juos palaikyti.

2 žingsnis. Su bendruomene priimkite bendrąjį sprendimą dėl 4K

Šiame žingsnyje jūs norėsite bendruomenėje pradėti pokalbį apie savo 21-ojo amžiaus ugdymo viziją. Tai labai svarbu lyderystei ir pasidalytai atsakomybei, nes tai sukuria pagrindą, t. y. žmonės prisiima atsakomybę. Norėdami sukurti platų sutarimą dėl jūsų vizijos, pagalvokite apie suinteresuotąsias šalis, galinčias palaikyti šią viziją, pvz., jūsų pedagogai ir kiti darbuotojai, tėvai ir jūsų vadovai. Jums reikės

paaiškinti, kodėl norite savo modelį sukurti pagal 4K. Norėdami tai padaryti, galite naudoti vaizdo įrašus, skaityti literatūrą kaip knygų klube, tačiau pasakojimas taip pat yra naudingas būdas.

3 žingsnis. Suderinkite savo sistemą su 4K

Šiame etape turite sukurti strateginį planą savo vizijai įgyvendinti. Tai turėtų apimti substrategijas, skirtas kiekvienam įtraukti, planuoti ir vertinti (žr. SMART tikslus), susidoroti su iššūkiais, sudaryti galimybių asmeniniam ir profesiniam tobulėjimui bei gebėjimams ugdyti. Personalo darbo vertinimas yra susijęs su 6 žingsnyje pateikta informacija apie vertinimo sistemą.

4 žingsnis. Naudokitės 4K, kad sukurtumėte profesionalią kompetenciją

Šiame etape reikia keisti kvalifikacijos kėlimo bei kitokio profesinio tobulėjimo veiklos kultūrą ir turinį, kad visi jaustų, jog jie skatinami mąstyti kritiškai ir bendrautų produktyviai, dalyvauti tikrame bendradarbiavime su kolegomis bei skatinami būti kūrybingi ir inovatyvūs. Šioje srityje galima mokymo medžiaga ir instruktoriai.

5 žingsnis. Įtraukite 4K į mokymo programą ir įvertinimą

Šią žingsnį lengviau įgyvendinti ankstyvojo ugdymo kontekste, o ne formaliame švietime, nes nėra orientuojamasi į standartizuotus testus. Vis dėlto labai svarbu įdiegti priemones, tinkančias vertinti mokymosi rezultatus ir įgūdžių ugdymą pagal 4K. Atvirkštinės projektavimo metodikos naudojimas gali būti sėkmingas – sukurkite savo mokymo programas pagal norimus mokymosi rezultatus, daugiausia dėmesio skirdami mokymuisi, o ne mokymui.

6 žingsnis. Naudokitės 4K, kad padėtumėte mokytojams ir darbuotojams.

Įtraukite visus savo darbuotojus, pasiūlykite jiems išteklių, suteikite jiems atsakomybės ir pasitikėkite jais, bet tuo pat metu reguliariai pateikite jiems atsiliepimų ir įdiekite vertinimo sistemą. Kadangi reikia sukurti vadovų komandą, prioritetas turėtų būti teikiamas kolegų paramai.

7 žingsnis. Gerinkite ir diekite naujoves: sukurkite 4K organizaciją

Jūsų pagrindinis lyderystės tikslas yra sukurti organizaciją, kuri nuolat tobulėja. Tam jums reikia sukurti sistemas, pagrįstas paskirstyto vadovavimo metodais strateginio planavimo, atskaitomybės, procesų tobulinimo ir kokybės valdymo srityse.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

7 priemonė. *Profesinio vystymosi atspindėjimas*

13 priemonė. *IU aplinkos misijų pareiškimas*

LITERATŪRA

P21 – Partnership for 21st Century Learning, source of the 7 Steps method

Jillian Rodd: Leadership in Early Childhood – The Pathway to Professionalism (McGraw-Hill Open University Press 2013.)

How do they manage? - A review of the research on leadership in early childhood - Daniel Muijs, Carol Aubrey, Alma Harris and Mary Briggs (University of Warwick in journal of early childhood research 2004.)

Contextualizing Distributed Leadership Within Early Childhood Education: Current Understandings, Research Evidence and future Challenges - Johanna Heikka, Manjula Waniganayake and Eeva Hujala (in EMAL (Educational Management Administration & Leadership) 2012.)

30 PRIEMONĖ. PDCA ciklas

KOKYBĖS SRITIS

Bendroji sritis

KAS

PDCA (planuoti – daryti – tikrinti – veikti) ciklas yra keturių žingsnių valdymo metodas, naudojamas verslo procesų ir produktų kontrolei ir nuolatiniam tobulinimui. Jis taip pat žinomas kaip Demingo ratas (ciklas), nes ponas Demingas, daugelio manymu, yra šiuolaikinio kokybės valdymo tėvas

PAGRINDINIS TIKSLAS

- Pristatyti ir (arba) sustiprinti kokybės valdymo IU teikėjų organizacijose pajėgumą, taikant išbandytą ir veiksmingą interaktyvų metodą.
- Gerinti daugiausia privačių IU įstaigų vadovybės verslumo ir vadovavimo įgūdžius.
- Spręsti problemą ir (arba) nuolat tobulinti teikiamų paslaugų kokybę, remiantis moksliniu duomenų rinkimo metodu, siekiant informuoti apie sprendimų priėmimo procesą.
- Sekti tobulinimo procesą, kad ateityje nebūtų kartojamos tos pačios klaidos, ir pritaikyti mokymosi mokytis metodą, sprendžiant problemas ir sunkumus.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai, IU personalas.

Netiesioginės: tėvai, šeimos.

KADA

Nuolatinis procesas. PDCA metodas kokybės valdymo atžvilgiu yra tęstinis metodas.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KAIP

PDCA metodas gali būti taikomas, kai kyla specifinė problema, susijusi su IU aplinka ir (arba) yra poreikis tobulinti teikiamos paslaugos kokybę, siekiant praktiškai įgyvendinti veiksmingą sprendimų priėmimo procesą, pagrįstą duomenų rinkimu ir įrodymais, taip pat aktyviu visų pagrindinių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu.

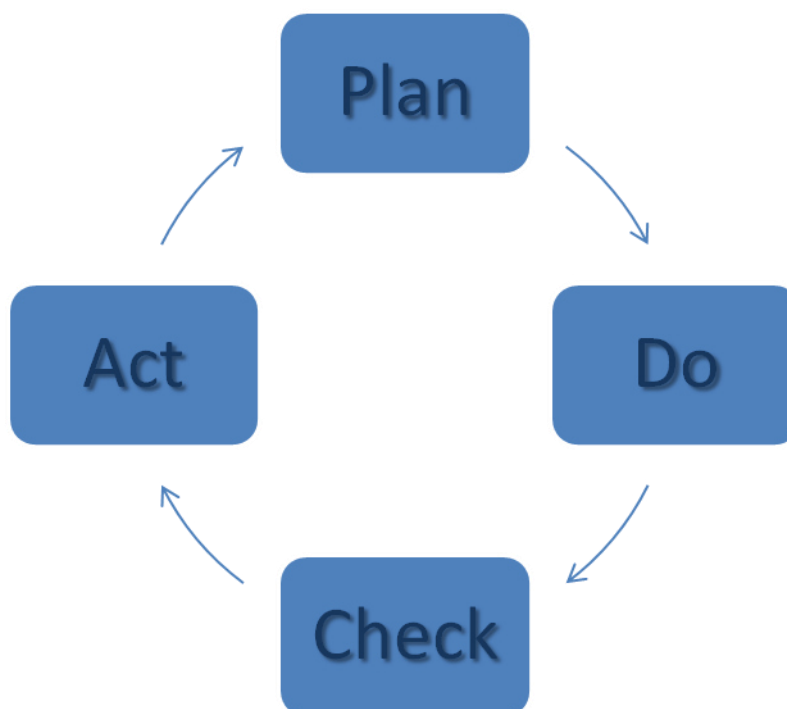
Skirtingi metodai, susiję su PDCA ir kokybės valdymu, buvo plėtojami pagal įvairius organizacijų tipus ir kontekstus, kuriuose metodas gali būti taikomas¹⁴, tačiau jo tikslai ir bendra struktūra išlieka ta pati.

Neatsižvelgiant į metodą, PDCA modelis padeda kokybės valdymui kiekvieną dieną. Tai padeda kontroliuoti procesą, užkerta kelią neatitiktčiai ir skatina novatoriškų ir proveržiškų pokyčių, užtikrinančių kokybę ir veiklos gerinimą, vystymą.

Aukštesnė kokybė veda didesnių klientų lūkesčių link, o tai savo ruožtu skatina tolesnį paslaugos ir procesų tobulinimą.

IU įstaiga / vadovybė pradeda taikyti metodą kaip įprastą sprendimų priėmimo praktiką, atlikdama toliau nurodytus veiksmus¹⁵:

¹⁴ Pagrindiniai du metodai yra Edwardo Demingo statistinės kontrolės metodas bei Genichi Taguchi stiprios inžinerijos metodas. Edwardas Demingas taikė PDCA, siekdamas sumažinti pernelyg didelį procesų ir produktų kintamumą, naudodamas statistines priemones. Taguchi bandė išvengti kintamumo, taikydamasis į jį planavimo etape, naudodamas tvirtus inžinerinius sprendimus, kad pasiektų tikslą.

1. PLANUOTI („PLAN“)

Į PDCA ciklo kokybės valdymo planavimo etapas įeina:

- problemos, kuri turi būti sprendžiama, apibrėžimas;
- idealios ar pageidaujamos būsenos apibrėžimas;
- duomenų rinkimas, siekiant nustatyti problemą ir kuo ji skiriasi nuo idealios būsenos;
- pagrindinės problemos priežasties nustatymas;
- įvairių galimų intervencijų įvertinimas, siekiant išspręsti problemą ir galimus rezultatus;
- geriausios galimos intervencijos pasirinkimas;
- korekcinio proceso planavimas, nustatant išteklius ir už korekcinis veiksmus atsakingus asmenis;
- korekcinio proceso planavimas naudojant struktūrines schemas, valdymo schemas ir kitas priemones.

2. DARYTI („DO“)

PDCA ciklo darymo etapas susijęs su pasirinkto sprendimo įgyvendinimu, siekiant sumažinti nukrypimą arba išspręsti problemą. Iš pradžių pasirinkto sprendimo įgyvendinimas yra nedidelio masto, siekiant patikrinti jo veiksmingumą. Sėkmingas įgyvendinimas yra visapusiškas įgyvendinimas.

Šis etapas taip pat gali apimti darbuotojų mokymą apie priimtą kokybės intervenciją.

3. TIKRINTI („CHECK“)

Tradicinėse kokybės valdymo sistemose PDCA ciklo tikrinimas etapas tapo kokybės tikrinimo sinonimu. Demingas pakeitė tikrinimo etapą studijavimo etapu, kurio metu naudojamos statistinės priemonės, skirtos suprasti proceso pokyčių pobūdį, atsižvelgiant į tai, kas gerai veikė, kas neveikė, ir į įgytą patirtį. Taip pat galime susieti šį etapą su analitinėmis užduotimis ir populiariu šūkiu „tegul kalba duomenys“, o tai reiškia, kad stebėjimas naudojant surinktus duomenis ir įrodymus yra svarbus, norint patikrinti ir analizuoti, ar numatyti sprendimai yra veiksmingi (ir kaip) ar nėra.

¹⁵ Žinoma, prieš pradėdant naudoti metodą, gali prireikti specialių mokymų, atsižvelgiant į IU darbuotojų žinias apie kokybės sistemas.

4. VEIKTI („ACT“)

Į PDCA ciklo kokybės valdymo veikimo etapą įeina:

- sėkmingo sprendimo standartizavimas ir tolesnis pritaikymas didmeniniam procesų tobulinimui, įtraukiant kitus suinteresuotuosius subjektus, tokius kaip kiti kolegos, tiekėjai, tėvai ir šeimos (kaip „klientus“, strategijų kūrėjus ir vietos valdžios institucijas pasikeitus procesui);
- apsaugos priemonių kūrimas, kad būtų galima patikrinti atkrytį į ankstesnį etapą;
- tolesnių tobulinimo galimybių tyrinėjimas.

Literatūra

Deming, W. Edwards (1986). *Out of the Crisis*. MIT Centre for Advanced Engineering Study. ISBN 0-911379-01-0.

American Society for Quality. Plan–Do–Check–Act Cycle

Mindtools.com. Plan-Do-Check-Act (PDCA).

31 PRIEMONĖ. SMART tikslų nustatymas

KOKYBĖS SRITIS

Bendroji sritis

KAS

Nuorodų sistema, skirta remti darbo grupes, taip pat individualius specialistus, nustatant ir užsibrėžiant aiškius pasiekiamus tikslus. SMART reiškia ypatybes tikslų, kurie turėtų būti: konkretūs – išmatuojami – pasiekiami – realūs / prasmingi – apriboti laiku (susiję)¹⁶

PAGRINDINIS TIKSLAS

- Pasiruošti komandos susitikimą, kurti planus ir tikslus.
- Pasidalyti metodu, skirtu nustatyti ir apibūdinti pasiekiamus tikslus, siekiant pagerinti darbo kartu kokybę.
- Sutarti dėl veiksmų pareiškimų.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai, IU personalas.

Netiesioginės: vaikai, tėvai, šeimos.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Ši priemonė gali būti naudojama kiekvieną kartą, kai akademinų metų grafike nurodyta „sukurti naują (komandos) planą“.

KAIP

Šią veiklą vykdo komanda, jai reikia koordinatoriaus / pagalbininko, kuris galėtų būti išorinis arba kolega; žinoma, abu turi turėti patirties šia tema.

Pagal parengtiną planą ir (arba) problemą, kurią reikia spręsti, pagalbininkas pakviečia kiekvieną komandos narį parašyti savo temą / tikslą, kurį reikia tobulinti, ant popieriaus lapo.

Tada jis paaiškina, koks yra SMART tikslas:

Konkretus – nukreiptas į konkrečią sritį, kurią reikia tobulinti.

Išmatuojamas – kiekybiškai įvertinti arba bent jau pasiūlyti pažangos rodiklį.

Pasiekiamas – kaip galima pasiekti tikslą.

Realus – nurodykite, kokius rezultatus galima realiai pasiekti, atsižvelgiant į turimus išteklius.

(**Prasmingas** – nurodykite tikslų suderinamumą su veikla).

Apribotas laiku (susijęs) – nurodykite, kada galima pasiekti rezultatą (-us).

- Dabar kiekvienas gauna laiko tobulinti vieną iš tikslo aspektų, perrašydamas jį, **įskaitant** patobulimus iš SMART perspektyvos.
- Kai visi atliks patobulimus, jei reikia, padedant koordinatoriui ir kitiems komandos nariams, perskaitykite jų patobulintą tikslą ir atlikite tolesnius galutinius patobulimus.

¹⁶ Taip pat galite naudoti **SMARTER** tikslus: **konkretus, išmatuojamas, pasiekiamas, prasmingas, apribotas laiku, vertinti, vertinti pakartotinai** (šaltinis: http://en.wikipedia.org/wiki/SMART_criteria_-_24-5-2014)

Pavyzdys. Pagrindinis tikslas – padidinti ICT priemonių naudojimą klasėse, mes taip pat turime nustatyti tam tikrus SMART tikslus.

Ne SMART tikslas
Padidinti ICT mokymosi priemonių naudojimą (ne konkretus, ne išmatuojamas, neapribotas laiku)
SMART tikslai
Per ateinančius 12 mėnesių padidinti skaičių mokytojų, naudojančių ICT priemones savo klasėse 5 procentais
Per ateinančius mokslo metus kompiuterių / besimokančiųjų proporciją padidinti 10 procentų
15 procentų mokytojų lankys profesinio tobulėjimo kursą apie ICT priemonių naudojimą pamokose per kitus mokslo metus

KONKRETUS	Ko mes norime pasiekti? Ką konkrečiai mes darysime? Ką turime padaryti iš anksto? <i>Pvz., didinti migrantų vaikų dalyvavimą IU įstaigoje</i>
IŠMATUOJAMAS	Kaip žinosime, ar judame tikslo link? Koks bus matomas skirtumas, pasiekus tikslą? Kaip kiti (mokiniai, kolegos, tėvai) žinos, kad pasiekėme savo tikslą? <i>Pvz., 3 % padidės</i>
PASIEKIAMAS	Ar realu pasiekti tikslą pagal mūsų galią? Kokie dar pokyčiai būtini, kad būtų galima pasiekti tikslą? Kaip galime paveikti šiuos pokyčius? Ar dar kas nors dalyvauja? Kaip? Ar tai realu? Ar mus palaiko?
PRASMINGAS	Kam mums reikia šio tikslo? Jei nepasieksime tikslo, ką tai reikš institucijai / mūsų komandai / mūsų mokiniams?
APRIBOTAS LAIKU	Kada tiksliai pasieksime šį tikslą? Kiek mums reikia laiko, norint pasiekti tikslą? Koks mūsų planas, kad tai pasiektume? Kokie mūsų ištekliai? Ar planas realus? Ką dar turime padaryti tuo pačiu metu? <i>Pvz., per 24 mėnesius</i>

32 PRIEMONĖ. SSGG (stipriųjų ir silpnųjų pusių, galimybių ir grėsmių) ANALIZĖ

KOKYBĖS SRITIS

Bendroji sritis

KAS

SSGG yra pagrindinė analitinė sistema, kuria siekiama įvertinti organizacijos pasirinkimus įvairiose srityse ir situacijose, grindžiamas tiek vidiniais (stipriosios ir silpnosios pusės), tiek išoriniais (potencialios galimybės ir grėsmės) veiksniais.

PAGRINDINIS TIKSLAS

- IU įstaigos darbuotojams pristatyti ir (arba) sustiprinti savęs vertinimo įgūdžius, kurie padės planuojant tikslus ir nustatant prioritetus.
- Gerinti daugiausia privačių IU įstaigų vadovybės verslumo ir vadovavimo įgūdžius.
- Plėsti ir praturtinti išteklius, įgūdžius ir gebėjimus, kad būtų užtikrintas efektyvesnis sprendimų priėmimo procesas IU įstaigoje.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: IU įstaigų vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai.

Netiesioginės: tėvai, ne pedagogų personalas, platesnė bendruomenė.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Nuolatinis procesas, taikomas konkrečiais etapais pagal projektų vystymą, sprendimų priėmimo reikalavimus, specialius renginius ir kt.

KAIP

SSGG analizė pagrįsta grafiniu vaizdavimu dideliame kvadrato, pvz., kaip parodyta žemiau:

Stipriosios pusės	Silpnosios pusės
Galimybės	Grėsmės

Pagalbininkas / mentorius, turintis patirties naudojant šią priemonę, gali padėti įstaigoms naudotis ja: paaiškindamas, kaip ją naudoti ir įtraukdamas visus dalyvius, kad šie teiktų atsiliepimus, tokiu būdu sukurta bendradarbiavimo aplinka ir teigiama aplinka, kurioje būtų galima išnagrinėti visus veiksniai, turinčius įtakos IU įstaigai. Tai skatina dalyvius ir organizacijas pritaikyti teigiamą požiūrį į patobulimus ir sutelkti dėmesį į sprendimus, o ne į klaidas.

1-as žingsnis

Pagalbininkas pradeda nupiešdamas didelį kvadratą ant baltos lentos ar popieriaus. Padalykite kvadratą į kvadrantus. Viršutiniame kairiajame kvadrante užrašykite „Stipriosios pusės“, apatiniame kairiajame – „Silpnosios pusės“, viršutiniame dešiniajame – „Galimybės“, apatiniame dešiniajame – „Grėsmės“.

Priminkite grupei, kad stipriosios ir silpnosios pusės yra vidiniai veiksniai (aplinkoje), o galimybės ir grėsmės yra išoriniai veiksniai.

2-as žingsnis

Tada pagalbininkas prašo grupės narių išvardyti stipriąsias puses, žvelgiant į tai, kas šiuo metu daroma gerai, į grupės įgūdžius ir patirtį, vadovybę. Stipriosios pusės gali apimti sėkmingas mokymosi pasiekimų istorijas, gerą lyčių pusiausvyrą aplinkoje, didelę specialistų patirtį, unikalius gebėjimus ir įgūdžius ir pan.

3-ias žingsnis

Tada pagalbininkas prašo išvardyti silpnąsias puses, užduodamas priešingus klausimus. Silpnųjų pusių pavyzdžiai gali būti: vaikų ir (arba) kitų pagrindinių suinteresuotųjų šalių susidomėjimas pedagogine mokymo programa; medžiagų ir žaidimų bei priemonių arba konkrečių specialisto gebėjimų / įgūdžių trūkumas ir kt.

Šie du žingsniai yra susiję su vidine analize, pagrįsta veiksniais, kuriems vertinime dalyvaujantys asmenys gali turėti įtakos.

4-as žingsnis

Vėliau pagalbininkas pradeda vertinti išorinius veiksnius, paprašydamas grupės narių nustatyti galimybes, pvz., išorinius elementus, kurie galėtų būti naudingi grupei. Galbūt tėvų asociacija nori bendradarbiauti, parūpindama naujų žaislų ir mokymo medžiagos; galbūt savivaldybė planuoja teikti mokymo paslaugas ankstyvojo ugdymo specialistams ir kt.

5-as žingsnis

Galiausiai, pagalbininkas paprašo grupės narių nustatyti grėsmes – tai dalykai, kurie gali turėti neigiamos įtakos grupei ir jos veiklai arba sukelti sunkumų aplinkoje. Šios grėsmės gali būti susijusios su biudžeto mažinimu, kuris užkirs kelią / trukdys investicijoms, skirtos tobulinimui, naujiems įstatymams ir (arba) reglamentams, kuriais užtikrinami privalomi IU paslaugos reikalavimai ir kt.

Užpildžius kvadratus, pagalbininkas skatina grupės narius kalbėti apie tai, kas išryškėja iš šios analizės ir ką kiekvienas iš jų gali padaryti, norėdamas įveikti sunkumus, taip pat sustiprinti stipriąsias puses bei atsiradusius teigiamus elementus. Kai kurie galimi klausimai, skirti paskatinti ir remti dalyvių aktyvų dalyvavimą, galėtų būti: „Ar aišku, į ką komanda turi sutelkti dėmesį?“ „Kas stebina?“ „Kokie yra tolesni žingsniai?“

Tuomet dėl šios refleksijos ir vertinimo proceso IU teikėjas / vadovybė gali parengti darbo planą, kuris bus įgyvendinamas pagal grafiką ir biudžeto planą, jei reikia finansinių investicijų.

33 PRIEMONĖ. Sėkmingas ugdymo veiksmas

KOKYBĖS SRITIS

Bendroji sritis

KAS

Dalyviai susipažins ir įgyvendins Ramono Flechos ir jo komandos iš CREA sukurto sėkmingo edukacinio veiksmo (SEA) metodiką.

PAGRINDINIS TIKSLAS

- Suprasti išbandytą ir patikriną bendradarbiavimo metodiką.
- Spręsti problemas / kreipti dėmesį į iššūkius, susijusius su švietimu, demokratiniu būdu.

TIKSLINĖS GRUPĖS

Tiesioginės: IU įstaigų vadovai, ankstyvojo ugdymo specialistai.

Netiesioginės: tėvai, ne pedagogų personalas, platesnė bendruomenė.

VAIKŲ AMŽIAUS GRUPĖ – nuo gimimo iki 6 m.

KADA

Nuolat

KAIP

Veiklai reikiamas laikas: 30–45 minutės

Būtinai pasirengimas:

Prieš mokymą: instruktorius turėtų žinoti ir suprasti SEA metodiką.

Priemonės ar rekvizitai: rašymo lenta, žymekliai, SEA šablonas dalyviams, šalutinis skaitymas.

Išsamus veiklos aprašymas:

- dalyviai sužino apie SEA metodiką;
- jie nurodo 3–4 poreikius;
- sėkmingi edukaciniai planai (SEP) yra kuriami mažose grupėse;
- dalyviai pristato ir aptaria išsamius planus.

Pageidaujami rezultatai:

dalyviai sugebės planuoti ir vykdyti veiksmus IU aplinkoje / mokyklose bei šeimos kontekste, remdamiesi demokratijos vertybėmis ir praktika.

Sėkmingo ugdymo veiksmo planavimas

Remiantis „Includ-ED“ projekto atliktais tyrimais, atsižvelgiama į šiuos veiksmų tipus, siekiant palaikyti sėkmingą vaikų švietimą bei suteikti suaugusiesiems galimybių mokytis visą gyvenimą, šie veiksmai vadinami sėkmingo ugdymo veiksmais (SEA):

- veiksmai, kurie pagerina VISŲ vaikų mokymosi pasiekimus mokykloje: šie veiksmai turėtų užtikrinti, kad visi vaikai mokykloje gautų naudos iš šių veiksmų, neatsižvelgiant į jų situaciją;
- veiksmai, kuriuos planuoja, organizuoja ir atlieka mokyklos šeimos: šeimos turėtų vaidinti vadovaujantį vaidmenį veikloje, nors gali būti kviečiami dalyvauti ir kiti dalyviai, pavyzdžiui, mokytojai ar mokiniai;
- veiksmai, kurie yra dalis platesnio plano, kaip įtraukti šeimas į mokyklą: mokyklų šeimos turėtų turėti planą, kad galėtų sukurti keletą SEA pagal organizuotą sistemą;
- veiksmai, grindžiami turimais bendruomenės, kuri juos organizuoja, ištekliais: visi šie veiksmai turėtų būti plėtojami kartu su bendruomene esančiais ištekliais, tai yra vienintelis realių veiksmų būdas.

Sėkmingas edukacinis planas (SEP): kaip tai darome.**1 punktas. Apmąstyti****1. Nustatyti, kokių tikslų norime pasiekti.**

Apsvarstykite, ką turime padaryti, norėdami pagerinti edukacinės bendruomenės švietimo sėkmę ir kokių tikslų reikia užsibrėžti, kad patenkintume šiuos poreikius.

2. Nepamiršti, kad turime patirties ir sugebėjimų.

Mes žinome, ką daryti ir kas galėtų dirbti su mumis ir mums padėti.

3. Apsvarstyti, ko mums reikia.

Ištekliai, žmonės, įgūdžiai, laikas ir kt. Kas dar? Ar turėtume ką nors sužinoti prieš pradėdami? Kaip mes darome?

2 punktas. Organizuoti**1. Kaip mes platinsime rezultatus, kad pasiektume visas šeimas?**

Leiskime jiems žinoti, ką norime padaryti. Ką pasakysime šeimoms? Ko mes norime iš jų prašyti?

2. Kaip paskirstysime darbą?

Ar suformuosime komitetą? Kiek mes galime skirti laiko? Kiek turime įgūdžių? Ar bendruomenėje turime šalininkų?

3. Kokį siūlome tvarkaraštį?

Tiek susitikimams, tiek veiklai, kuria užsiimame. Kaip dažnai turėtume susitikti: kas savaitę, kas mėnesį? Kada pradėsime?

3 punktas. Veikti

1. Bendrauti. Visuomet yra naudinga palaikyti ryšius ir koordinuoti veiklą su likusia švietimo bendruomene, nors iš pradžių tai gali būti sudėtinga

2. Dalytis patirtimi. Bus labai naudinga pasidalyti rezultatais šeimoms, sustiprinti ryšius su švietimo bendruomene, pakviesti dar neįsitraukusius žmones ir kt.

3. Mokyti. Mes mokomės darydami ir dalydamiesi viskuo, ką atrandame! Jei kas nors nepavyksta iš pirmo karto, turime nepamiršti, kad mokomės tai darydami! Nebijokime keisti ar klysti.

4 punktas. Vertė

1. Rezultatai. Ką mes pasiekėme ir ko ne? Kodėl? Kaip mes jaučiamės?

2. „Išmoktos pamokos.“ Ko išmokome iš visos šios patirties? Ką tai mums davė asmeniškai ir kartu, kaip IU aplinkai?

3. Ateitis. Ką dabar darysime? Ar tęsime sėkmingus edukacinius veiksmus? Ar norime pridėti daugiau sričių, keisti kai kuriuos dalykus, tęsti šią pirmąją edukacinės sėkmės patirtį?

Šešios dr. Joyce Epstein dalyvavimo temos, kurios yra sėkmingos mokyklos, šeimos ir bendruomenės partnerystės raktas:

- 1. Vaikų auklėjimas.** Padėkite šeimoms suprasti vaikų ir paauglių vystymąsi ir sukurti sąlygas namuose, kurios palaikytų vaikus kaip mokinius kiekvienoje klasėje. Pagalba mokykloms suprasti šeimas.
- 2. Bendravimas.** Bendraukite su šeimomis apie mokyklos programas ir vaikų pažangą per veiksmingą bendravimą iš mokyklos į namus ir iš namų į mokyklą.

3. **Savanorystė.** Gerinkite įdarbinimą, mokymus ir tvarkaraščius, kad būtų įtrauktos šeimos kaip savanoriai ir auditorija mokykloje ir kitose vietose, kad vaikai ir mokyklos programos būtų palaikomos
4. **Mokymasis namuose.** Skatinkite šeimas su vaikais mokytis namuose, įskaitant namų darbus, kitus su mokymo planu susijusius užsiėmimus bei individualų kursą ir programų sprendimus.
5. **Sprendimų priėmimas.** Įtraukite šeimas priimant sprendimus mokykloje, į valdymą ir propagavimą per PTA / PTO, mokyklų tarybas, komitetus, veiksmų grupes ir kitas tėvų organizacijas.
6. **Bendradarbiavimas su bendruomene.** Koordinuokite bendruomenės išteklius ir paslaugas mokiniams, šeimoms ir mokyklai su įmonėmis, agentūromis ir kitomis grupėmis, teikite paslaugas bendruomenei.

SEP šablonas:

1. Nustatyti poreikiai	
2. Konkretūs tikslai	
3. Įsitraukimo tema	
4. SEA	
5. Reikiami ištekliai	
6. Dalyviai ir tikslinės grupės	
7. Platinimas	
8. Tvarkaraštis	
9. Numatomi rezultatai	
10. Vertinimas	

SEP pavyzdys

1. Nustatyti poreikiai	Skaitymo įpročiai ir įgūdžiai, tinkami skirtingiems vystymosi etapams.
2. Konkretūs tikslai	Tobulinami mokinių skaitymo įgūdžiai.
3. Įsitraukimo tema	Dalyvavimas.
4. SEA	Sukurkite literatūrinę kavinę tėvams, kur šeimos gali pareikšti savo susirūpinimą ir pasiūlymus dėl skaitymo (siūlyti knygas, paskaitas, nepamirštamą asmenines istorijas ar skaitymo įpročius: mokyklos biblioteka, pasakojimai, užklasinė veikla, knygų mainai, skaitymo klubas, literatūriniai konkursai, teatras ir kt.).
5. Reikiami ištekliai	Tinkama erdvė ir medžiaga, konkrečios medžiagos (ištekliai įvairiomis kalbomis ir kt.), savanoriai, ištekliai platinimui.
6. Dalyviai ir tikslinės grupės	P – mokytojai, tėvų organizacijos, savanoriai. T – mokytojai, mokyklos mokiniai ir tėvai.
7. Platinimas	Platinkite prieš ir po kiekvienos komiteto organizuojamos veiklos.
8. Tvarkaraštis	Mokslo metų pradžioje suformuokite komitetą ir organizuokite susitikimų literatūros kavinėje grafiką. Tai vyks kas mėnesį ar kas ketvirtį (pagal savanorių galimybes). Iš pradžių su dalyviais pasitarkite apie būsimų susitikimų dažnumą ir datas. Metų pabaigoje apibendrinkite sesijas (perskaitytą medžiagą, dalinkitės problemomis / sprendimais, naudokite nuotraukas ir kt.).
9. Numatomi rezultatai	Didesnis procentas aktyviai dalyvaujančių tėvų organizacijoje; didesnis tėvų dalyvavimas visuose kituose užsiėmimuose, kurie susiję su skaitymu. Surinkite atsiliepimus knygos formatu (su nuotraukomis, istorijomis ir kt.).
10. Vertinimas	Kas ketvirtį: komitetas atliks savo darbo įvertinimą. Kiekvienos literatūrinės kavinės pabaigoje greitas dinamikos ir tikslo įvertinimas. Mokslo metų pabaigoje: klausimynas su vertinimu dalyviams, pasiūlymai ir kt.

RYŠYS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

7 priemonė. Profesinio vystymosi atspindėjimas

PAGRINDINIAI APIBRĖŽIMAI

Šio projekto vystymo metu partneriai nustatė, kad būtina parengti keletą pagrindinių su projektu susijusių apibrėžčių, kad būtų galima tiksliai ir bendrai suprasti pasikartojančius ir įprastus vartojamus terminus, ypač intelektinėse išvadose, užtikrinant, kad jie būtų suprantami ir išsamūs.

Pradedant nuo pagrindinių sąvokų, pateiktų „Pagrindinių kokybės sistemos ankstyvajam vaikų švietimui ir priežiūrai principų pasiūlymo“ priede, ir remiantis partnerių patirtimi, projekto „SEQUENCES“ konsorciumas atrinko tas, kurios laikomos prasmingiausiomis ankstyvojo ugdymo specialistams, kurie nori pradėti skirti dėmesio kokybei ir kokybės užtikrinimui savo aplinkose. Toliau apibūdintos sąvokos yra skirtos išsamiam bendram sektoriaus vaizdui Europos lygiu.

Kompetentinga EKS sistema

IU kontekste kompetencija turėtų būti suprantama kaip visos sistemos ypatybė.

Kompetentinga sistema apima kompetentingus asmenis; atskirų asmenų ir komandų bendradarbiavimą IU aplinkoje ir institucijų tarpusavyje (IU aplinkų, vaikų lopšelių, vaikų darželių, mokyklų, ikimokyklinio ugdymo įstaigų, vaikų ir šeimų paramos tarnybų ir kt.); taip pat veiksmingas valdymo priemonės politikos lygiu.

Priėjimas

Priėjimas prie ankstyvojo ugdymo ir priežiūros yra tuomet, kai yra galima vieta arba gali būti kokybiškoje IU aplinkoje, kai ją lankyti nei atstumas, nei kaina nėra kliūtis.

Prieinamumas

Prieinamumas susijęs su problemomis, su kuriomis susiduria tėvai, bandydami pasiekti IU įstaigas. Tai gali sukelti aiškios ar numanomos kliūtys, pvz., nepakankamos tėvų žinios apie procedūras ar IU reikšmę, fizinės kliūtys vaikams, turintiems negalią, laukiančiųjų sąrašai, trūkumas pasirinkimo variantų tėvams, kalbos barjerai ir pan.

Veiklos tyrimai

Refleksinis progresyvosios problemos sprendimo procesas, kuriam vadovauja ankstyvojo ugdymo specialistai, dirbantys komandose, siekdami tobulinti savo pedagoginę praktiką ir spręsti problemas.

Vaikų priežiūros santykis

Bet kokie rūpybos santykiai, ypač susiję su vaikais nuo gimimo iki 3 metų IU įstaigose, grindžiami specialiais edukaciniais santykiais tarp vaikų ir specialistų / ankstyvojo ugdymo specialistų, įskaitant sauskelnių keitimą, miegą ir kt.

Į vaikus orientuota pedagogika, įskaitant vaiko interesus

Į vaikus orientuotas metodas yra toks, kuris remiasi vaikų interesais, poreikiais ir patirtimi. Tai apima kognityvinius, socialinius, emocinius ir fizinius poreikius. Į vaikus orientuotas metodas yra toks, kuriam naudojama pedagogika, kuri skatina vaikų holistinį vystymąsi ir leidžia suaugusiems nukreipti ir skatinti jų vystymąsi.

Visapusė paslauga

Visapusė paslauga yra tokia, kuri aprėpia ne tik IU paslaugų teikimą, bet ir bendradarbiavimą su kitomis tarnybomis, siekiant sutelkti dėmesį į visus kitus vaikų vystymosi aspektus, tokius kaip jų bendroji sveikata ir gerovė, vaikų apsauga ir parama jiems ir jų tėvams namuose ir bendruomenėje.

J vaikus orientuota mokymosi aplinka

Vaikams palankios aplinkos struktūrizavimas, suteikiant laiko, erdvės, galimybių ir įdomios medžiagos, kad vaikai galėtų laisvai žaisti ir įsitraukti į struktūrizuotus mokymosi užsiėmimus, taip pat pakankamai vietos priežiūrai, pavyzdžiui, miegui (jei reikia).

Vaikai iš grupių, kuriems gali kilti nepatogumų

Vaikams gali kilti nepatogumų dėl jų asmeninių aplinkybių ar dėl to, kad jie ar jų šeimos priklauso grupei, kuri bendruomenėje vertinama nepalankiai. Tarp šių vaikų gali būti neįgaliųjų, turinčių psichinės sveikatos problemų, iš alternatyvių globos įstaigų, tokie, kuriems gresia aplaidumo ir (arba) prievartos pavojus, nedeklaruojami vaikai migrantai / prieglobsčio prašytojai, tėvai, kurių šeimos gyvena skurde ar yra socialiai nuskriaustos, tie, kurių šeimos yra migrantai ir arba kalba antrąja kalba, kurių šeimos turi ribotą prieigą prie paslaugų, romai ir keliautojų vaikai.

Mokymo planas

IU mokymo programa (apimanti aspektus, kurie yra numanomi, o ne aiškūs) apima vystymosi priežiūrą, palaikomąjį bendravimą, vaikų mokymosi patirtį ir palaikomąjį vertinimą. Tai paprastai pateikiama oficialiuose dokumentuose, kuriais skatinamas visų mažų vaikų asmeninis ir socialinis vystymasis, jų mokymasis ir jie paruošiami gyvenimui ir ugdomi būti pilietiškai savo visuomenėje.

Mokymo programos sistema

Mokymo programos sistema (kuri gali būti nacionalinė, regioninė ar vietinė), išreiškianti vertybes, principus, gaires ar standartus, į kuriuos atsižvelgiama teikiant vaikų ugdymo ir priežiūros paslaugas.

Dokumentacija

Vaikų mokymosi veiklos įrodymų rinkinys ir per visus metus pasiekta pažanga (nuotraukos, piešiniai, vaiko darbai ir kt.), kad vaikų mokymasis, socialinė patirtis ir pažanga būtų matomi. Tai taip pat galėtų apimti trumpas mintis ir pastabas, kurias parašė ankstyvojo ugdymo specialistas, kompaktiniai diskai ir (arba) vaizdo įrašai.

Dokumentacija suteikia tėvams ir šeimoms praktinį supratimą apie jų vaikų kasdienį gyvenimą IU aplinkoje, pasiektą pažangą, užsiėmimus, išmokus dalykus ir kt., taip pat skatinant refleksinę ankstyvojo ugdymo specialistų praktiką.

IU

Paslauga vaikams nuo gimimo iki pradinio ugdymo, kuris priklauso nacionalinei reguliavimo sistemai, t. y. privaloma laikytis taisyklių, minimalių standartų ir (arba) atlikti akreditavimo procedūras.

IU teikėjas

IU reikiama bet kokią reglamentuojamą susitarimą, kuriuo užtikrinamas vaikų švietimas ir priežiūra vaikams nuo gimimo iki privalomo pradinio mokyklinio amžiaus, nepaisant aplinkos, finansavimo, darbo valandų ar programos turinio, tai taip pat apima vaikų darželius / dienos centrus ir šeimos dienos priežiūros centrus; privačiai ir viešai finansuojamas paslaugas; ikimokyklinį ugdymą.

IU aplinka

Vieta, atitinkamai aprūpinta įranga, medžiagomis, žaislais, švietimo ištekliais, kur naudojama švietimo ir priežiūros mokymo programa, taip pat yra ryšys tarp IU įstaigos personalo, tarp jų vaikų ir tėvų. Tai reikiama bet kokią valstybinę ir privačią švietimo paslaugą vaikams nuo gimimo iki privalomo mokyklinio amžiaus, teikiamą formalioje aplinkoje / kontekste.

IU personalas

Kvalifikuoti IU paslaugos teikimo įstaigos darbuotojai, kurie tiesiogiai ir (arba) netiesiogiai palaiko ir padeda vaikams mokytis. Visų darbuotojai (ankstyvojo ugdymo specialistų, pagalbiniai darbuotojai, pedagoginis koordinatorius) įeina į IU personalo apibrėžimą.

Ankstyvojo ugdymo specialistas

Kvalifikuotas profesionalas, kuris laikosi holistinio požiūrio į vaikų nuo gimimo iki šešerių metų priežiūrą ir ugdymą bei yra kompetentingas planuoti, pristatyti ir stebėti IU mokymo programą ir dalytis informacija su vaikais, tėvais, šeimomis ir kolegomis.

Vertinimas

Sisteminis vykdomo arba baigto IU projekto, programos ar politikos projektavimo, įgyvendinimo ar rezultatų veiksmingumo vertinimas.

Valdymas

Valdymas yra atsakomybės pasiskirstymas tarp valdžios institucijų ir tarp viešųjų ir nevalstybinių paslaugų teikėjų, tai apima mechanizmus šioms pareigoms koordinuoti.

Dideli lūkesčiai

Dideli lūkesčiai atsiranda, kai IU sistema bei sistemos darbuotojai orientuojasi į vaikus ir į tai, ką gali padaryti individualūs vaikai, ko jie gali išmokyti, ką gali pasiekti, kai yra palaikomi. Tai padeda sukurti aplinką, kurioje vaikai aktyviai skatinami išnaudoti visas savo galimybes, o jų sėkmė ir pasiekimai yra pripažįstami ir vertinami kaip svarbi mokymosi ir rūpestingos aplinkos dalis.

Holistinis metodas

Holistinis požiūris į IU yra orientuotas į vaikus ir susijęs su dėmesio kreipimu į visus vaiko vystymosi, gerovės ir mokymosi poreikių aspektus, įskaitant tuos, kurie susiję su socialine, emocine, fizine, kalbine ir kognityvine raida.

Integruotos sistemos

Integracija reiškia suderintą vaikų politiką, kai susijusios priežiūros ir švietimo paslaugos ar sistemos veikia kartu. Šiame kontekste kitos paslaugos, tokios kaip socialinė gerovė, mokykla, šeima, užimtumas ir sveikatos priežiūros paslaugos, taip pat gali bendradarbiauti palaikydamos vaikus IU kontekste. Kai integruojamos visos IU paslaugos vaikams, paprastai tai apibūdinama kaip visapusiška paslauga. Bendradarbiavimas apima glaudžius darbinis santykius asmenims, turintiems administracinę atsakomybę už IU paslaugų teikimą nacionaliniu, regioniniu ir (arba) vietiniu lygiu.

Teisėta teisė

Teisėta teisė egzistuoja, kai kiekvienas vaikas turi vykdytiną teisę gauti IU paslaugas.

Žurnalas

Pažangos stebėjimo dienoraštis, kuriame ankstyvojo ugdymo specialistai įrašo informaciją apie pagrindinius siūlomus užsiėmimus, kasdienę veiklą ir vaiko patirtį / darbą „klasėje“ / grupėje. Jame pateikiamas trumpas aprašymas apie tai, kas įvyko. Ši informacija gali būti pritaikyta stebint ir vertinant vaiko asmeninį mokymąsi ir vystymąsi.

Vadovas

Asmuo, atsakingas už sklandų visų IU aplinkos aspektų veikimą, įskaitant visų vaikų priežiūrą, švietimą, saugumą ir apsaugą, darbuotojų priežiūrą, bendradarbiavimą su tėvais ir šeimomis, kitais atitinkamais specialistais / agentūromis, teisės aktų ir reglamentų laikymosi užtikrinimą. Vadovą remia vadovybės komitetas arba darbdavys / savininkas.

Mentorystė

Reguliarios konsultacijos su patyrusiais specialistais, kurie veikia kaip mentoriai, siekiant palaikyti IU vadovą ir ankstyvojo ugdymo specialistus, kad mokymo programa būtų vystoma pagarbiai ir teisėtai. Mentorai simbolizuoja ryšį tarp IU aplinkos ir vystymosi srityje. Konsultuodamasis su vadovu, mentorius informuoja, pateikia įžvalgų, pasiūlymų, pateikia ar siūlo papildomų išteklių, renka atitinkamus duomenis praktikos stebėsenai ir vertinimui.

Stebėjimas (stebėseną)

IU kontekste monitoringas susijęs su nuolatiniu ir sistemingu kiekybinių ir kokybinių duomenų rinkimu, o tai palaiko reguliarią IU sistemos kokybės peržiūrą. Jis grindžiamas iš anksto sutartais kokybės standartais, gairėmis ar rodikliais, kurie yra nustatomi ir modifikuojami naudojant ir palaiko savirefleksiją.

Stebėjimas

Neformalus vaikų gebėjimų stebėsenos procesas, skirtas gilinti ankstyvojo ugdymo specialisto supratimą apie vaikus ir jų holistinius mokymosi procesus kasdieniame IU įstaigos gyvenime.

Rezultatai

Rezultatai yra faktiniai ar numatomi trumpalaikiai ir ilgalaikiai pokyčiai, atsirandantys teikiant IU paslaugas, kurie bus naudingi vaikams, jų tėvams ir šeimoms, bendruomenėms ir visuomenei.

Šie pokyčiai yra išmatuojami, o vaikų nauda paprastai apima:

- akiračio plėtimą, bendruomenių praturtinimą ir civilizacijos progresą;
- kognityvinių įgūdžių ir gebėjimų įgijimą;
- nekognityvinių įgūdžių ir gebėjimų įgijimą;
- subalansuotą emocinę ir psichologinę raidą;
- fizinę raidą;
- sėkmingą perėjimą į mokyklą;
- dalyvavimą visuomenėje ir pasirengimą vėlesniam gyvenimui ir pilietiškumui.

Tėvų parama / įgaliojimas

Struktūrizuota ir apibrėžta veikla, skirta palaikyti tėvus, kurie yra pagrindiniai jų pačių vaikų mokytojai ir ugdytojai. Ši veikla gali būti organizuojama IU įstaigos lygiu taip pat bendruomenės lygiu, ji reiškia tarpusavio pasitikėjimą tarp IU įstaigos darbuotojų ir tėvų.

Tarpusavio vertinimas

Savarankiško ir išorinio vertinimo derinys, kurio tikslas – skatinti peržiūros procesą IU aplinkoje, jai užtikrinant kokybę ir siekiant tobulinti kokybę; vertinimą atlieka išorinių ekspertų grupė, kurie dirba panašioje aplinkoje ir turi specialios profesinės patirties ir žinių apie metodiką ir vertinamą praktiką.

Žaidimas, įskaitant laisvą žaidimą

Spontaniškas ir nestruktūrizuotas žaidimas, kuriam vadovauja ir kurį inicijuoja vaikas. Tai suteikia vaikams galimybių laisvai tyrinėti ir apmąstyti savo interesus ir klausimus, kurie yra svarbūs ir prasmingi jų gyvenime. IU darbuotojų pareiga yra skatinti vaikų žaidimą, sukuriant tinkamą aplinką ir naudojant žaidimo formą kaip pedagoginį požiūrį į mokymąsi.

Profesinė lyderystė

Profesinei lyderystei IU kontekste reikia įgūdžių, elgesio ir gebėjimų, susijusių su vaikų priežiūros ir švietimo, pedagogikos, bendravimo su tėvais, vietos bendruomene, personalo valdymo ir organizacijos palaikymu. Panašiai kaip ir su kitomis vadovaujančiomis pareigomis švietimo sektoriuje, IU įstaigų vadovai turi sukurti kultūrą ir tikslą, užtikrinantį, kad visiems vaikams būtų teikiamos aukštos kokybės paslaugos ir kad visi darbuotojai ir tėvai bei šeimos būtų įtraukti ir palaikomi.

Profesionalo vaidmuo

Profesionalo vaidmuo yra toks, kuris yra reguliuojamas ir reikalauja, kad asmenys vystytųsi ir apmąstytų savo pačių praktiką bei kartu su tėvais ir vaikais sukurtų mokymosi aplinką, kuri nuolat atnaujinama ir tobulinama. Tie, kurie eina šias pareigas, turės tinkamą kvalifikaciją ir iš jų bus tikimasi, kad jie prisiims atsakomybę už aukštos kokybės IU paslaugų teikimą, atsižvelgiant į turimus išteklius ir jų sistemos poreikius bei lūkesčius.

IU kokybė

IU kokybė yra santykinė sąvoka, pagrįsta vertybėmis ir įsitikinimais, tai yra dinamiškas, tęstinis ir demokratinis procesas. Pusiausvyra būtina nustatant konkrečius bendrus tikslus, taikant juos visoms paslaugoms ir palaikant įvairovę tarp atskirų paslaugų.

IU kokybės valdymo sistema / kokybės užtikrinimas

Kokybės valdymo sistemos yra pagrįstos PDCA (planuoti, daryti, tikrinti, veikti) ciklu, kuris reiškia, kad kiekvienas darbo procesas, turintis įtakos IU paslaugų kokybei, yra planuojamas, siūlomas, įvertinamas ir standartizuojamas taikant nuolatinį tobulinimo metodą, pagrįstą apibrėžtais rodikliais, kokybiniu ir kiekybiniu monitoringu bei duomenų rinkimu ir valdymo sprendimų priėmimu.

Kokybės užtikrinimo sistemos yra valdymo sistemos, užtikrinančios IU paslaugas teikiančių įstaigų galimybę teikti kokybiškas paslaugas, taikant įrodymais pagrįstą metodą,

Mokyklos pasirengimas

Jeigu valstybė narė taiko šią sąvoką, mokyklos pasirengimas reiškia, kad vaikas turi motyvacijos, pažinimo ir socialinių bei emocinių gebėjimų, kurių reikia sėkmingam mokymuisi mokykloje.

Įsivertinimas / vertinimas

IU darbuotojų sistemingai naudojami metodai ir (arba) procedūros, kuriomis siekiama įvertinti jų rezultatus ir pagrindinius darbo procesus pagal nustatytus veiklos rodiklius ir kokybės kriterijus.

Savirefleksija

Konkreči IU darbo metodika, pagrįsta refleksijos procesu nustatytais mokymo programos etapais ir jos pabaigoje. Ji grindžiama tiek individualios, tiek komandos analizės duomenimis apie tai, kas buvo sukurta per metus, kas pavyko, ką reikia tobulinti, informuojama apie pasirengimą kitiems metams, atsižvelgiant į tolesnius iššūkius ir neatsakytus klausimus.

Padalyta sistema

IU paslaugos siūlomos skirtingose aplinkose skirtingo amžiaus grupėse, dažnai skirtingose administracinėse struktūrose. Amžius skiriasi įvairiose šalyse, bet paprastai apima vos gimusius vaikus / 1 / 2 / 3 metų ir 3 / 5 metų iki pradinės mokyklos pradžios (dažniausiai 5–6 metų).

Tvarumas

Gebėjimas išlaikyti tinkamą IU paslaugų kokybės standartą, atsižvelgiant į turimus išteklius finansavimo, žmogiškųjų išteklių, socialinio ir kultūrinio konteksto atžvilgiu.

Unitarinė sistema

Paslauga visiems vaikams nuo gimimo iki pradinės mokyklos, organizuojama vienu etapu ir teikiama visų amžiaus grupių įstaigoms. Amžiaus diapazonas paprastai apibrėžiamas nacionaliniu ar sistemos kontekstu. Unitarines sistemas dažniausiai valdo vienas administratorius.

Personalas

Personalas reiškia visus darbuotojus, dirbančius tiesiogiai su vaikais bet kurioje reguliuojamoje aplinkoje, kuri užtikrina vaikų švietimą ir priežiūrą nuo gimimo iki mokyklinio amžiaus. Į personalą įeina vadovai ir kiti darbuotojai, dirbantys IU įstaigoje (t. y. ankstyvojo ugdymo specialistai, pagalbiniai darbuotojai ir kt.).